

CSERKÉSZET FIÚKNAK

SCOUTING FOR BOYS

írta Baden-Powell

BUDAPEST 1994.
MAGYAR CSERKESZCSAPATOK SZÖVETSÉGE

CSEKÉSZET FIÚKNAK

CSEKÉSZVEZETŐK KÖNYVTÁRA
2. szám

ISSN 12 16 3155
ISBN

CSERKÉSZET FIÚKNAK

Kézikönyv a jó állampolgár neveléséhez az erdőjárás révén

**Írta
Lord Baden-Powell of Gilwell,
a cserkészmozgalom alapítója**

A szerző rajzaival

**Magyar Cserkészcsapatok Szövetsége
Budapest
1994**

Lord R. S. Baden-Powell of Gilwell:
SCOUTING FOR BOYS
A Handbook for Instruction in Good Citizenship Through Woodcraft
World Brotherhood Edition
1946

Fordította: Illy József
A fordítást az eredetivel egybevetette:
Kristó Nagy István

Az 1924. augusztusában Koppenhágában tartott nemzetközi cserkészkonferencián elfogadott határozat

A Nemzetközi Cserkészkonferencia kijelenti, hogy a cserkészmozgalom nemzeti, nemzetközi és egyetemes jellegű mozgalom, melynek célja az, hogy minden nemzet és az egész világ számára testileg, erkölcsileg és lelkileg erős ifjúságot neveljen.

NEMZETI, amennyiben nemzeti szervezetei révén arra törekszik, hogy minden nemzet hasznos és egészséges állampolgárokkal erősödjék.

NEMZETKÖZI, amennyiben a cserkészbarátságban nem ismer el nemzeti válaszfalat.

EGYETEMES, amennyiben ragaszkodik a különféle nemzetekhez, osztályokhoz vagy hitvallásokhoz tartozó cserkészek egyetemes testvériségéhez. A cserkészmozgalom törekvése nem az, hogy gyengítse, hanem ellenkezőleg, hogy erősítse az egyéni vallásos hitet. A cserkészttörvény megköveteli, hogy a cserkész becsületesen és őszintén gyakorolja vallását, ezért a mozgalom megtilt mindennemű felekezeti propagandát vegyes vallású örszerveletein.

dosan olvassátok ezt a könyvet, ötleteket kaphattok, hogyan csináljátok, és így magatoktól is megtanulhatjátok, anélkül, hogy tanárt fogadnátok, hogy megmutassa.

Azután rájöttök, hogy nem csupán azért lesz az ember igazi és hasznavehető cserkész, mert a cserkészlet jó szórakozás és izgalmas, hanem mert alkalmassá tesz, hogy—akárcsak az erdei emberek, felfedezők, pionírok, akiknek a nyomában jártok—segítsen hazáján, és szolgálatot tehessen másoknak, akik segítségre szorúlnak. Ez az, amire a legjobbak törekednek.

Az igazi cserkészre úgy néz a többi fiú és a felnőtt, mint olyan emberre, akiben *bízni* lehet, olyan emberre, aki nem tágít, teszi a kötelességét, bármilyen kockázatos és veszélyes legyen is, olyan emberre, aki vidám és jókedvű, akármekkora nehézség tornyosul is előtte.

Mindent beleírtam ebbe a könyvbe, ami ahhoz kell, hogy ilyen jó cserkésszé váljatok. Így hát előre, olvassátok, gyakoroljátok, amire tanít, s remélem, legalább feleannyira jól fogtok szórakozni, mint én, amikor felderítő voltam.

Baden-Powell y Gilwell

Baden-Powell
a világ főcserkésze

BEVEZETÉS

A" CSERKÉSZET FIÚKNAK" VILÁGTESTVÉRISÉGI KIADÁSÁHOZ

BADEN-POWELL *Cserkészlet fiúknak* című könyve eredetileg hat folytatásos részletben jelent meg 1908 januárjától márciusáig. Ezeket a folytatásos közleményeket adta ki némi átrendezés és átfésülés után könyvalakban 1908 májusában.

A könyv a szó szoros értelmében lángra gyújtotta a brit szigetek serdülő fiainak képzeletét, és megindult világhódító útjára. Számátalan idegen nyelvre lefordították, és a fiúk sok országban kapták fel a benne kifejtett új programot.

Fokozatosan kialakult a cserkészek világtestvérisége.

1908 óta a *Cserkészlet fiúknak*, valamint a könyv különböző fordításai és átdolgozásai több millió példányban jelentek meg, és jóformán az egész művelt világ ifjúságát meghódították. A könyv tanításain alapuló cserkészmozgalom olyan arányú fejlődést ért el, amelyet más ifjúsági mozgalmak soha meg sem közelítettek.

A második világháború végeztével sokan úgy éreztük, hogy a becsületesség, jótekonyság, szolgálatkészség és rátermettség egyszerű igazságait, amelyeket Baden-Powell olyan megragadóan fejtett ki könyvében, újra oda kell tárnunk a világ elé. Ez az elgondolás hozta létre a *Cserkészlet fiúknak* most megjelent, VILÁGTESTVÉRISÉGI KIADÁSÁT.

Az új kiadás gondolatát WILLIAM HILLCOURT, az Amerikai Cserkészszövetség nemzeti vezetőtisztje vetette fel. Indítványát szívvél-lélekkel támogatta Dr. Elbert K. Fretwell cserkészfőmegbízott és Dr. Lorne W. Barclay, az Amerikai Cserkészszövetség kiadványainak főszerkesztője. Lady Baden-Powell, az Angol Cserkészszövetség, valamint a Nemzetközi Cserkésziroda is örömmel fogadta az indítványt. Ezen az alapon Hillcourt dolgozta ki a könyv anyagát, valamennyi érdekelt fél teljes megelégedésére. Munkájában értékes támogatást kapott Frank E. L. Coombstól, a Kanadai Cserkészszövetség kiadványainak szerkesztőjétől.

A *Cserkészlet fiúknak* jelen kiadása a Baden-Powell által átvizsgált legutolsó kiadást követi, de különös gondot fordítottunk arra, hogy olyan stílusban adjuk közre, amelyet Bi-Pi maga is szükségesnek tartott volna az ilyen VILÁGTESTVÉRISÉGI KIADÁS céljaira. Inkább a nemzetközi, mint a nemzeti szempontokat domborítottuk ki benne, s ezért elhagytuk a kü-

lönleges angol vonatkozású részleteket, amelyeket az Egyesült Királyság határain kívül amúgyis bajosan értenének meg. Összeállításánál mindig a FIÚRA gondoltunk, amint azt Bi-Pi maga is kívánta volna.

A könyvet élénkítő kétszáz rajzot seregnyi könyvből és cikkből gyűjtöttük össze. Soha még egy kötetben nem látott napvilágot a Főcserkész ennyi rajza.

Köszönetet kell mondanunk a már említett cserkészvezetőknek, az Amerikai Cserkészszövetségnek, amely magára vállalta a könyv szerkesztésének, kinyomtatásának és kiadásának valamennyi terhet, az (angol) Cserkészszövetségnek és a C. Arthur Pearson & Son cégnek, amelynek előzékenysége lehetővé tette, hogy a *Cserkészlet fiúknak* ez a VILÁGTESTVÉRISÉGI KIADÁSA az Amerikai Egyesült Államokban megjelenhessék.

A világ Főcserkésze, aki 1907-ben papírra vetette a *Cserkészlet fiúknak*-ot, prófétai erejű jövőbelátónak bizonyult, midőn 1937-ben ezt írta:

"Az emberre az a feladat vár, hogy visszaállítsa a béke áldását az emberiség virágzásával és boldogságával együtt.

Első lépés a jóakarát és kölcsönös türelem, az igazság és igazságosság szellemének kifejlesztése az irigység, gyűlölet és rosszakarat helyett.

Néhány nap, és a ma fiaiból országuk férfiai lesznek. Úgy látszik, nekünk, cserkészeknek adatott meg az alkalom, hogy segítsünk a józan ész, a szeretetből fakadó irgalmasság és szeretet ingáját helyére visszalendíteni.

Mozgalmunk hál'Istennek az egész világot átölelő testvériséggé fejlődött, amelyben a kölcsönös megértés és bajtársiasság érzése uralkodik".

Ezt jelenti a cserkészlet világtestvérisége.

a Nemzetközi Cserkésziroda igazgatója

ELŐSZÓ A MAGYAR KIADÁSHOZ

NEM MINDEN MEGILLETŐDÖTTSÉG nélkül adjuk kézbe a Főcserkész alapvető munkáját, a cserkészkedés fiúk számára írt, legfontosabb kézikönyvét. Végre, annyi nyelven való megjelenés és negyven esztendő hallgatás után, magyarul.

Králik László nagybecskereki tanár 140 oldalas, 1910-ben megjelent ismertetése után 84 évig kellett várni erre az alkalomra. Tisztelet érte mindenkinek, aki e könyv megjelenését akarta, segítette, és végül megvalósította.

Jelen fordítás más kiadásból készült, mint az 1908-as, mivel részben maga a szerző dolgozta át újra és újra e munkáját, részben pedig, mert a világtestvériségi kiadás mások, első sorban William Hillcourt kezenyomát is magán viseli. De léphetünk-e kétszer ugyanabba a folyóba? A cserkészlet változik, és 1946-ban, a jelen fordítás alapjául szolgáló kiadás évében is más volt, mint kezdetben, annál inkább más napjainkban—ezt számos külföldi tapasztalat bizonyítja. Változott a világ, és benne változtunk mi is. De a szellem örök.

A könyv magyar fordítói közt meg kell említenünk dr. Szilassy Aladárt, aki az első volt a sorban, miután közvetlenül a megjelenést követően olvasta, és vetette össze a könyvben leírtakat saját, falusi gyerekek közt végzett, nyári foglalkozásai eredményével. Mindjárt hozzá is látott a fordításhoz, és még 1909 decemberében vagy 1910 januárja elején beszélt róla Megyericsy Bélának, és Koczogh Andrással, valamint Papp Gyulával a BRIE-ben el is kezdte a szervezést. A vasárnapi iskolából kinőtt serdülőket vonták be az előkészítő munkába, belőlük alakult meg 1910 második felében az első magyar cserkészcsapat.

1911-ben látott a fordításhoz Kanitz István, aki e könyv tanácsai nyomán szervezte meg a második magyar cserkészcsapatot, a KEG csapatát. Ennek volt tagja a fiatal Szöllősy István, aki *A másik forradalom. Adatok a magyar cserkészmozgalom megindulásának történetéhez* című kéziratában leírta, hogy ő maga három ízben próbálkozott a könyv lefordításával, azonban a kiadását mindig valamilyen szempont megakadályozta. Mindössze a *Scouting for Boys* egyik akkori kiadásának "Lovagiasság" fejezete jutott el odáig, hogy bőségesen kiegészítve, és igen szabad fordításban napvilágot lásson a Magyar Cserkész Könyvei sorozat 40-42. kö-

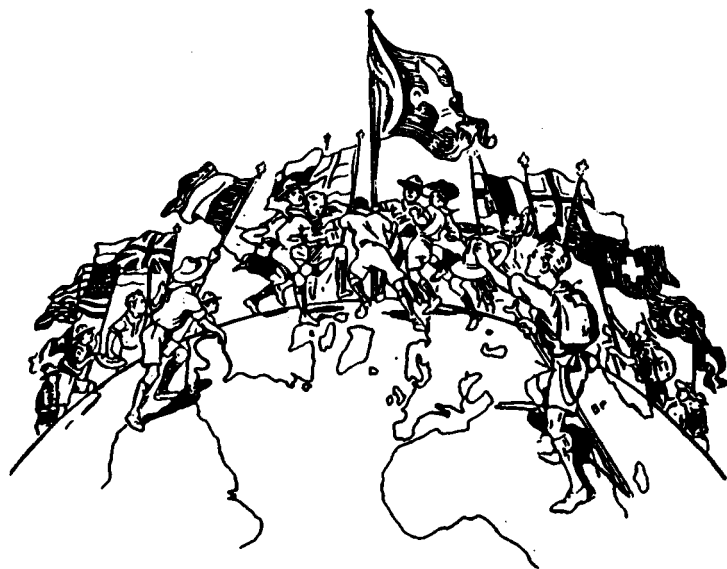
teteként. Mindenesetre több kísérlet után a jelenlegi az első, teljes és szöveghű fordítás.

Szóllósy István bizonyára örülne, hogy Bi-Pi alapvető munkája végül mégis megjelenik magyarul. Az ő úttörő szerepét és a könyv kiadásáért vívott harcát nemcsak azzal akarjuk elismerni, hogy nevét itt megemlítsük, hanem azzal is, hogy a könyv előszavait az ő fordításában közöljük. Az ő ötletét követjük abban is, hogy a fejezetek Bi-Pi által adott nevét ("campfire yarn") egyszerűen "tábortűznek" fordítottuk.

Ugyancsak Szóllósy István kéziratából derül ki, hogy ő lefordította a Főcserkész vezetőknél szóló könyvét is, és e fordítást átadta Jánosi Sándornak, az 1. sz. BKIE tisztjének, a Magyar Cserkészfiúk Szövetsége háború utáni vezetőtisztségének. Mivel a sorozatunk első kötete-ként 1992-ben megjelent *A cserkészvezető* magyar fordítása Jánosi Sándor hagyatékából került elő, kétséget kizáróan megállapíthatjuk, hogy a kiadvány alapjául szolgáló szöveg akkor még azonosíthatatlan fordítója az 1992-ben, túl a 90. életévén meghalt Szóllósy István.

A Magyar Cserkészcsapatok Szövetsége—tisztelve a régebbi fordítók munkája előtt—boldog büszkeséggel adja át minden magyar cserkésznek és vezetőnek, de az ifjúság nevelésének ügyét fontosnak érző minden felnőttek és fiatalnak is, ezt a könyvet. S miután a sorozat kezdő kötetében megfogalmaztuk célunkat, hogy további sikeres munkánkhoz nem meríthetünk erőt másból, csak tiszta forrásból, Bi-Pi könyvének némely részletéhez a korszerűség parancsának engedve ugyan fűztünk lábjegyzeteket, de az eredeti szöveghez hűségesek maradtunk. Tettük ezt annál inkább, mert ma már egyértelműen megállapítható, hogy a magyar cserkészlet—szemléletét tekintve már 1920-tól, mindenesetre a negyvenéves szünet utáni újjászervezés idejétől—sok tekintetben eltért az alapító gondolatvilágától.

Papp Emil
a Magyar Cserkészcsapatok Szövetségének
országos ügyvezető elnöke

A világ cserkészei — egymás testvérei

1. fejezet

CSEKÉSZKEDÉS

1. táborúz

MI A CSERKÉSZ DOLGA?

Békés felderítők—Kim—A mafekingi fiúk

AZT HISZEM, minden fiú akar segíteni hazáján. Így vagy úgy.

Van egy jó módja, ahogyan ezt könnyen megteheti: az, ha fölcsap cserkésznek.

A felderítő a hadseregben, biztosan tudjátok, rendszerint olyan katona, akit esze és merészsége miatt kiválasztanak, hogy menjen a tűzvonalba, derítse föl, merre az ellenség, s mindezt jelentse parancsnokának.

A katonai felderítőkön kívül azonban vannak békés felderítők—olyanok, akik békeidőben végeznek olyan munkát, amihez ugyanolyan merészség és találékonyság kell.

Ezek a világ pionírai.

Észak-Amerika pionírai és vadászai, Dél-Amerika gyarmatosítói, Közép-Afrika vadászai, az Ázsiában és a világ minden táján dolgozó felfedezők és misszionáriusok, Ausztrália buszmanjai és tehenészei, az északkelet-kanadai és délafrikai csendőrök—mind-mind békés felderítők, igazi férfiak, a szó legszorosabb értelmében, és mesterei a felderítésnek. Tudják, hogyan kell életben maradni az őserdőben. Bárhol meglelik az utat, és képesek megérteni, mit mond a legapróbb jel vagy lábnyom. Tudják, hogyan kell egészségükre vigyázni, ha távol az orvos. Erősek és merészek, minden veszéllyel szembeszállnak, s mindig figyelnek rá, hogy egymást segítsék. Megszokták, hogy életük saját ügyességüktől függ, és habozás nélkül kockára teszik, ha ezzel hazájukon segíthetnek.

Mindent föladnak, hogy elvégezhessék munkájukat: egyéni kényelmüket és kívánságukat. Azért tesznek így, mert ez a kötelességük.

A pionír élete nagyszerű élet, de nem vállalkozhat rá akárki, akinek megtetszik, csak úgy, hirtelen, hacsak föl nem készül rá. Azok, akik a legtöbbre viszik, a cserkészést még fiúkorukban tanulták.

A gyarmatosítók, vadászok és felfedezők az egész világon mind felderítők. Értetniük kell, hogyan gondoskodjanak magukról.

A cserkészés minden életformában hasznos, amit csak választotok. Egy híres tudós azt mondta, hogy a nyomkeresés értékes az olyan embernek, aki a tudománnyal foglalkozik; egy jónevű orvos elmagyarázta, milyen fontos az orvosnak vagy sebésznek, hogy fölfigyeljen a legkisebb jelre is, akár csak a felderítő, s hogy tudja is, mit jelent.

Így hát azt akarom nektek megmutatni, hogyan tanulhatjátok meg a felderítést, a cserkészkedést magatokban, s hogyan tudtok cserkészkedni otthon. Nagyon könnyű megtanulni, és nagyon érdekes, amikor már csináljátok.

A legkönnyebben úgy tanulhatjátok meg, ha fölcsaptok cserkésznek.

KIM KALANDJAI

Hogy mi mindent csinálhat a cserkész, azt jól példázza Kim, Rudyard Kipling történetének hőse.

Kim, vagy hogy teljes nevén említsük, Kimball O'Hara, egy ír ezred őrmesterének fia volt Indiában. Apja és anyja még kisgyermekkorában meghalt, s egy nagynénje gondjaira maradt.

Játszótársai mind bennszülött fiúk voltak, így megtanulta nyelvüket, szokásaikat. Jó barátságba keveredett egy öreg vándorpappal, és végigutazta vele egész Észak-Indiát.

Egyik nap úgy esett, hogy apja régi ezredével találkozott, amint éppen menetelt, de amikor fölfedezte táborukat, lecsukták, mert kémeket gyanítottak benne. Amikor megtalálták nála

A pionír élete nagyszerű élet, de hogy ti is élhessétek, előre föl kell készülnötök a várható nehézségekre.

születési bizonyítványát és más iratait, láthatták, hogy közéjük tartozik. Az ezred a szárnya alá vette, és gondoskodott neveltetéséről. Kim azonban, amikor csak az iskolai szünetekben szerét ejthette, indiai ruhába öltözött, és a nép közé elegyedett, mint közülük való.

Egy idő múlva megismerkedett egy bizonyos Lurgan nevű úrral, aki régi ékszerrel és ritkaságokkal kereskedett, de mivel jól ismerte a népet, egyszersmind tagja volt a kormány Hírszerző Szolgálatának.

Mivel ez az ember látta, milyen különlegesen jól ismeri Kim a bennszülött szokásokat, úgy vélte, hasznavehető ügynököt tudna faragni belőle a kormány Hírszerző Szolgálatának. Így hát azt a leckét adta Kimnek, hogy figyeljen meg és jegyezzen meg apró részleteket; ez ugyanis fontos része a felderítő kiképzésének.

Kim kiképzése

Lurgan azzal kezdte, hogy egy tál mindenféle drágakövet mutatott Kimnek. Hagyta, hogy egy percre nézze, azután letakarta egy kendővel, s megkérdezte tőle, hány követ látott, és milyeneket. Eleinte Kim csak néhányat tudott megjegyezni, és nem is tudta őket valami pontosan leírni, de kis gyakorlással hamarosan sikerült egészen jól emlékezetébe vésnie őket. Így folyt a lecke mindenféle más tárggyal is, amit ugyanígy mutatott neki.

Végül, sok egyéb gyakorlat után, Kim a Titkos Szolgálat tagjává vált, és titkos jelet kapott—mégpedig egy amulettet vagy jelvényt, amit a nyakában hordott, s egy jelszót, amivel jelezni tudta, hogy a Szolgálat embere, ha megfelelően mondta ki.

Kim a Titkos Szolgálatban

Egyszer, amint a vonaton utazott, találkozott egy indiaival, akinek feje és karja komoly vágott sebtől vérzett. Úgy magyarázta a többi utasnak, hogy kiesett az autóból, amivel az állomásra hajtott. Kim azonban, mint jó megfigyelő, észrevette, hogy a sebek élesek, s nem olyan horzsolások, amilyeneket akkor szerezhetnek, ha kocsiból esnek ki, ezért nem hitt neki.

Amint a férfi a fejét kötözte, Kim észrevette, hogy ugyanolyan jelvényt visel, mint ő, ezért megmutatta neki a magáét. A férfi azonnal a társalgásba kevert néhány titkos szót, Kim pedig a megfelelő szavakkal válaszolt. Ekkor az idegen félrehúzta Kimét a sarokba, és elmondta neki, hogy valamilyen titkosszolgálati ügyön dolgozik, ellenségei felismerték, és vadásznak rá, majdnem meg is ölték. Talán azt is tudják, hogy ezen a vonaton utazik, és ezt meg is táviratozhatták barátaiknak. Szeretné üzenetét úgy eljuttatni egy bizonyos rendőrtiszthez, hogy ne fogja el az ellenség, de nem tudja, hogyan, ha már az ellenség figyelmeztette társait az érkezéséről. Kim azonban megtalálta a megoldást.

Indiában sok szent koldus utazgat szerte az országban. Nagyon szentnek tartják őket, és az emberek mindig segítik élelemmel és pénzzel. Szinte ruhátlanul járnak, hamuval kenik be testüket, s bizonyos jeleket festenek arcukra. Kim nekiilátott, hogy az embert koldusnak álcázza. Lisztet és pipahamut kevert össze, levetkőztette barátját, és bekente a keverékkel. Sebeit is bekente, hogy ne látszódjanak. Végül kis festékkészletével (amit mindig magánál hordott) ráfestette a megfelelő jeleket a férfi homlokára, előrefésűlte a haját, hogy elvadultnak s loncsosnak lássék, mint a koldusoké, beszórta porral, úgyhogy saját édesanyja sem ismert volna rá.

Nem sokára egy nagy állomásra értek. A peronon meglátták azt a rendőrtisztet, akinek a jelentés készült. Az álkoldus meglökte a tisztet, az meg elkezdte angolul szidni a koldust. A koldus bennszülött nyelvű sértéssel felelt, de belekeverte a titkos szavakat. A rendőrtiszt azonnal fölfogta belőlük, hogy ez a koldus titkos ügynök. Úgy tett, mintha letartóztatta volna, bekísérte a rendőrségre, és ott nyugodtan tudott vele beszélni, s átvenni jelentését.

Később Kim a Szolgálat másik ügynökével is megismerkedett, egy indiai egyetemi hallgatóval, és nagy segítséget tudott neki is adni két kémkedő tiszt elfogásához.

Érdemes elolvasni Kim többi kalandját is, mert jól érzékeltetik, milyen értékes szolgálatot tehet a cserkész hazájának vesztes időkben, ha kellően ki van képezve, és eléggé intelligens.

A MAFEKINGI FIÚK

Jó példája volt annak, milyen hasznosak lehetnek a fiúk a hadiszolgálatban, amikor fiúcsa-

Kim liszt és hamu keverékével koldusnak álcázta az embert.

Ez itt Dél-Afrika térképe. Ha jól megnézik, megtalálják Mafekinget és több más helyet is, ami ebben a könyvben előfordul.

rendeltük, amelyeket védeniök kellett. Majd felfegyvereztük a helybeli férfiakat is—úgy háromszázan lehettek. Egy részük öreg frontharcos volt, és nagyon alkalmas a feladatra, de sokuk fiatal kereskedő, hivatalnok, és más efféle, akinek puska soha azelőtt nem volt a kezében.

Mindent összevéve alig ezer emberünk volt egy olyan helység védelmére, amelyiknek a kerülete nyolc kilométer volt, lakossága hatszáz fehér nőtől és gyermekből és kb. hétezer afrikaiból és helyi lakosból állt.

Minden emberre szükségünk volt, s ahogy múltak a hetek, és sok embert megöltek vagy megsebesítettek, a harc és az éjjeli őrség mind nehezebb feladatot rótt ránk.

A mafekingi hadapródcsapat

Ekkor aztán a vezérkari főnök, Lord Edward Cecil, összehívta a mafekingi fiúkat, és hadapródcsapatot szervezett belőlük. Egyenruhát adott nekik, és kiképezte őket. És milyen vidám, vagány és hasznos csapat is voltak! Azelőtt sok embert kellett arra használnunk, hogy parancsot vagy üzenetet vigyen, figyeljen, küldönc legyen és ehhez hasonló. Mindezt a feladatot most a hadapródfiúkra bíztuk, így a férfiak felszabadultak, hogy a tűzvonalat erősítsék.

A hadapródok parancsnoka egy Goodyear nevű fiú lett. Vezetésével jó munkát végeztek, és nagyon rászolgáltak azokra a kitüntetésekre, amelyeket a háború befejeztével kaptak.

Sokuk tudott kerékpározni, így postát tudtunk felállítani, amellyel az emberek levelet tudtak küldeni a megerősített pontokon levő barátjuknak vagy a városba, anélkül, hogy golyó-

patot szerveztünk Mafeking' védelmére 1899–1900-ban, a dél-afrikai háborúban.

Mafeking, gondolom tudjátok, szokványos, vidéki városka kinn Dél-Afrika kietlen pusztáján. Senki sem hitte volna, hogy ellenség támad rá. Jó példája annak, mennyire fel kell készülnötök nemcsak arra, mi várható, hanem arra is, mi lehetséges.

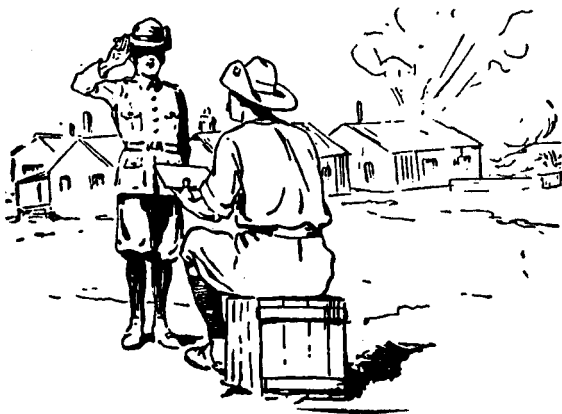
Amikor láttuk, hogy Mafekingnél támadásra számíthatunk, a védőket, mintegy het száz kiképzett férfit, rendőrt és önkéntest, azokra a posztokra

nak tették volna ki magukat. Ezekhez a levelekhez bélyeget nyomattunk, rajta kerékpáros hadapródküldönc képével.

Egyszer azt mondtam az egyik fiúnak, aki meglehetősen erős golyózáporon át érkezett: —Még meglóhatnak egyszer, ha így futkosol, amikor gránátok röpködnek körülötted!

—Olyan gyorsan taposok, uram—válaszolta—, hogy nem érnek utol soha.

Ezek a fiúk fittyet hánytak a golyónak. Mindig ugrottak, ha parancsot kellett vinniök, bár ez mindig életük kockáztatásával járt.

A mafekingi fiúk kiváló szolgálatot tettek. Hadapródbrigádokba tömörítettük őket, egyenruhát és kiképzést kaptak.

Te is megtennéd?

Ti is megtennétek? Ha ellenség lőné ezt az utcát, s üzenetet kellene vinnetek a szemközti házba, megtennétek? Biztos vagyok benne, hogy igen—bár talán nem nagy lelkesedéssel.

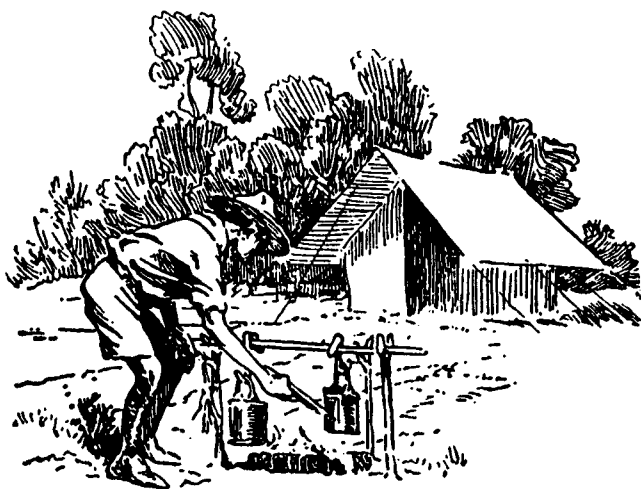
De erre már jóelőre föl kell készülnötök. Éppolyan ez, mint fejest ugrani a hideg vízbe. Az a fickó, aki hozzá van szokva a vízbeugráshoz, fel sem veszi,—annyiszor gyakorolta már. De kérjete csak meg egy másikat, aki sohasem próbálta: mindjárt begyullad!

Igy van ez azzal a fiúval is, aki hozzászokott, hogy a parancsot azonnal teljesítse, akár kockázatos, akár nem. Mihelyt valamit meg kell tennie, azonnal meg is teszi, akármilyen nagy veszéllyel jár is, míg egy másik legény, aki sohasem volt hajlandó engedelmeskedni, vonakodik, emiatt később még azok is megvetik, akik barátai voltak.

Nincs azonban szükség háborúra ahhoz, hogy hasznos cserkészek lehessetek. Mint békés cserkészekre sok tennivaló vár rátok—bármikor, bárhol lennétek is.

2. táborúz

MIT CSINÁL A CSERKÉSZ?

Élet a szabadban—Erdőjáró mesterség—Lovagiasság—Életmentés—Szívósság—Hazaszeretet

HOGY JÓ CSERKÉSSZÉ váljatok, a következőket kell tudnotok.

ÉLET A SZABADBAN

A tábor a cserkészélet legvidámabb része. Isten szabad ege alatt élni, hegyek és fák és madarak és állatok és tenger és folyó társaságában—azaz a természetben élni, a magatok kis vásonotthonában, főzni magatokra s mindent fölfedezni—mindez olyan egészségessé és boldoggá tesz, amilyenné sohasem válhattok a város kórengetegében és füsttengerében.

Nagyszerű kaland a portya is: amikor távolabbra kalandoztok, és új helyeket fedeztek föl. Erősít, keményít; nem törődtök vele, hideg van-e vagy meleg. Ahogy adódik, úgy veszitek, mert érzitek: olyan formában vagytok, hogy minden nehézséggel nevetve tudtok megbírkózni, mert tudjátok, végül ti győztök.

Ahhoz persze, hogy élvezzék a táborozást és a portyát, tudnotok kell, hogyan csináljátok annak rendje és módja szerint.

Meg kell tanulnotok, hogyan verjetek sátrat, hogyan üssétek össze kalyibátokat, hogyan rakjatek tüzet, hogyan készítsétek el ételeket, hogyan kössétek össze karókat, hogy hidat vagy tutajt építsetek, hogyan leljétek meg az utakat ismeretlen vidéken éjszaka éppúgy, mint nappal, és még sok mindent.

Nagyon kevés ember tanulja meg ezeket a dolgokat, ha civilizált körülmények közt él, mivel kényelmes házban lakik, és puha ágyban alszik. Ételt elkészítik neki, és ha meg akarja

tudni, hogyan találjon el valahová, egyszerűen megkérdezi a rendőrt.

Hát bizony, ha az ilyen ember cserkészkedni vagy felfedezni akar, ugyancsak tanácstalan-ná válik.

Mert vegyük csak kedvenc sportembereteket, és küldjétek ki a vadonban, és melléje egy másikat, aki járatos a táborozásban, majd meglátjátok, melyik találja föl magát. A nagy átlag-pontszám nem sokat segít rajta—bizony csak újonc lesz ott.

ERDŐJÁRÁS

Az erdőjárás az állatok és a természet ismerete.

A különféle állatokat úgy ismerhetitek meg, ha követitek a nyomukat, közelükbe lopódz-tok, és így, természetes körülményeik között figyelitek meg őket, s tanulmányozzátok szoká-saikat.

Az állatok utáni vadászatban a becserkészésük az izgalmas, nem a megölésük. Nincs cser-kész, aki szándékosan azért ölné meg állatot, mert ölni van kedve; csak akkor öli meg, ha élelemre van szüksége—hacsak az állat nem veszélyes. Ha sokat figyelitek az állatokat a sza-badban, sokkal jobban megkedvelitek őket, semhogy le akarnátok őket löni.

Azon felül, hogy észreveszitek a nyomot és minden apró áruló jelet, az erdőjáró mesterség azt is jelenti, hogy ki tudjátok olvasni, mit jelentenek, pl. hogy mekkora lépésekkel haladt az állat, meg volt-e riadva, vagy gyanútlan volt, és így tovább. E mesterség révén tudja a vadász megtalálni a helyes utat az őserdőben vagy a sivatagban. Megtanulja, melyek a leg-jobb ehető gyümölcsök és gyökerek a maga számára, s melyek az állatok kedvenc csemegéi, amelyekkel tehát magához csalogathatja őket.

Ugyanígy, lakott helyen megfigyelhetitek az emberek, lovak, kerékpárok, autók nyomát, és kitalálhatjátok belőlük, mi történt. Megtanuljátok hogy apró jelekből, pl. a madarak föl-rebbenéséből akkor is észrevegyétek a mozgást, ha a vadat még nem láthatjátok.

Ha megfigyelitek az emberek viselkedését vagy ruházatát, és mindent összevesztek, néha rájöhettek, hogy rosszban sántikálnak. Vagy meg tudjátok állapítani, hogy bajban vannak, és segítségre, vigaszra szorulnak—és akkor meg tudjátok tenni, ami a cserkész egyik legfőbb kötelessége: a töledek telhető minden úton-módon segíteni azokon, akik bajban vannak.

Ne feledjétek: ha a cserkész másokkal van, és azok valami nagyot vagy kicsinyt, közelit vagy távolit, magasat vagy alacsonyat vettek észre, szívesen rá nézve, ha mindezt nem ő lát-ta meg előbb.

LOVAGIASÁG

Hajdanában a lovagok voltak az igazi cserkészek, és törvényeik nagyon hasonlítottak a mostani cserkésztörvényekhez.

A lovagok legszentebb tulajdonuknak becsületüket tartották.

Nem tettek volna becstelen dolgot, mondjuk hazudtak vagy loptak volna. Inkább meghal-tak volna, de nem tettek ilyent. Mindig készen álltak, hogy barátjuk vagy vallásuk vagy be-csületük védelmében harcoljanak, és meghaljanak.

Minden lovagnak volt egy kis apródja, aki követte, s néhány fegyverhordozója, éppúgy, mint a mi őrsvezetőinknek is van helyettese és négy-öt cserkésze.

A lovagi törvénykönyv

A lovagot "őrse" tűzön-vízen át követte, és valamennyit ugyanaz az eszmény fűtötte, mint vezetőjüket, mégpedig

- becsületük szent volt,
- húségesek voltak Istenhez,
- királyukhoz és hazájukhoz,
- különösen udvariasak voltak a nőkhez és a gyerekekhez és az elesettekhez,
- mindenkin segítettek,
- pénzt és élelmet adtak a rászorulóknak,
- takarékoskodtak pénzüikkel, hogy teljék erre,
- megtanították egymást a fegyverforgatásra, hogy megvédezhessék hitüket és országukat az ellenségtől.
- Hogy mindezt végbeviessék, mindent megtettek, hogy erősek, egészségesek és tevékenyek maradjanak.

Ti sem tudtok annál jobbat kitalálni, cserkészek, mint hogy követitek a lovagok példáját.

Az egyik fontos dolog az volt náluk, hogy mindennap valakivel jót kellett tenniük, s ez nekünk is törvényünk.

Amikor reggel fölkeltek, vessétek az eszetekbe, hogy valakivel jót tennetek a nap folyamán. Kössetek csomót a zsebkendőtokra vagy a cserkésznnyakkendőre, hogy emlékeztessen rá.

Ha egyszer rájöttetek, hogy aznap elfelejtettetek jót tenni, a következő napon kettőt kell tennetek. Ne feledjétek: cserkészfogadalmatokban *becsületetekre* fogadtátok, hogy így tesztek. Ne higgyétek azonban, hogy a cserkésznek csak egy jótettet kell tennie egy nap. Egyet kell, de ha ötvenet tud, annál jobb.

A jótett nagyon kis dolog is lehet. Jótett, ha akár csak egy forintot tesztek egy perselybe, vagy segítetek egy nérinek átmenni az útesten, vagy helyet adtok valakinek az ülésen, vagy vizet adtok egy szomjas lónak, vagy fölvesztek egy kis banánhéjat az utcán. De egyet mindennap kell tennetek, és az is csak akkor számít, ha semmit sem fogadtok el viszonzásképpen.

A mai cserkészek minden rossz és tisztátalan ellen harcolnak, akár csak hajdanán Szent György.

Nektek, mint cserkészeknek, kötelességetek, hogy naponta legalább egy jótettet tegyetek.

notok, amit tennetek kell, pl. hogy hogyan kössétek be a szatokat és orrotokat nedves zsebkendővel, hogy füstben is tudjatok lélegezni; hogyan tépjetelek csíkokra egy lepedőt, s hogyan készítsétek belőle mentőkötelet tűzből való mentéshez; hogyan nyissátok ki aknanyílást, hogy levegőt engedjetelek a gázzal teli csatornába; hogyan emeljetelek föl és szállítsátok eszméletlen embert; hogyan mentsetek ki és keltsetek életre látszólag már megfulladt embert s így tovább.

Ha már mindezt megtanultátok, akkor lesz önbizalmatok is, és mihelyt baleset történik, és mindenki idegesen kapkod, mert nem tudja, mit tegyen, ti nyugodtan közbe tudtok lépni, és helyesen cselekedni.

SZÍVÓSSÁG

Ahhoz, hogy a fiatal minden cserkészkötelességét és munkáját jól elvégezhesse, erősnek, egészségesnek és tevékenynek kell lennie. Mindezt megszerezheti, ha egy kis figyelmet fordít rá.

Ez sok gyakorlást jelent: játéksportot, futást, gyaloglást, kerékpározást és így tovább.

A cserkész lehetőleg sokat aludjon a szabadban. Az a fiú, aki hozzá van szokva, hogy mindig csukott ablak mellett aludjon, megfázhat, amikor először próbál szabadban aludni. A dolog nyitja az, hogy mindig nyitott ablak mellett aludjatok, télen-nyáron, s akkor nem fogtok megfázni. Jómagam képtelen vagyok aludni, ha be van csukva az ablakom, vagy le van húzva a redőnyöm, és valahányszor vidéken vagyok, legszívesebben a házon kívül al-

ÉLETMENTÉS

Az a cserkész, aki meg tudja menteni felebarátja életét a nagyvárosban, a bányában és a gyárban, vagyis a mindennapi életben előforduló hirtelen balesetnél, nem kevésbé hős, mint az a katona, aki a harc sűrűjébe rohan, hogy a csata minden veszélyének fittyet hányva megmentse bajtársát.

Több ezer cserkész érdemelte már ki az életmentő kitüntetést, és remélem, még sok fogja kiérdemelni ezután.

Biztosan sokatoknak lesz alkalma valamikor életet menteni, de erre fel kell készülnötök, ehhez RÉSEN KELL LENNETEK. Tudnotok kell, mit tegyetelek, amikor a baleset bekövetkezik—és tegyetelek is, akkor és ott.

Nem elég, ha könyvből elolvassátok, és azt hiszitek, most már tudjátok, mi a teendő. Valóságban és gyakran kell gyakorol-

szom.

Rövid torna reggelente és este kiváló eszköz állóképességetek megtartásához—nem is annyira azért, hogy izompacsirtává váljatok, hanem inkább, hogy megmozgassátok minden belső izmotokat, és testetek minden porcikájában fölpezsdítsétek a vérkeringést.

Minden igazi cserkész megfürdik, amikor csak teheti. Ha nem tud fürdeni, naponta ledörgöli magát nedves, durva szövésű törülközővel.

A cserkész az orrán át lélegzik, nem a száján át. Így nem szomjazik meg. Nem fullad ki olyan hamar. Nem lélegzi be a levegővel mindenféle betegség csíráját, és nem horkol éjjel.

A mély lélegzés gyakorlása igen hasznos a tüdő fejlesztéséhez, és hogy friss levegőt (oxigént) juttassunk a vérbe, föltéve, ha friss levegőn csináljuk, és nem visszük túlzásba. A mély lélegzésnél a belélegzésnek lassúnak kell lennie s mélynek, az orron át, nem a szájon át, míg a bordák teljesen ki nem feszülnek. Ezután, kis idő múlva, lassan és állandó sebességgel kell kilélegezni, erőltetés nélkül. A legjobb lélegzés persze az, amikor természetesen veszitek, sok futás közben.

A cserkész a sztovésságot a szabadban tanulja. Akárcsak a föl-fedezők, maga viszi terhét, és "hajtja a maga kenuját".

SZERESD A HAZÁDAT!

Az én hazám és a ti hazátok nem magától alakult ki a semmiből. Férfiak és nők alkották, kemény munkával és kemény harccal, egyetlen életüket áldozva érte—vagyis odaadó hazaszeretettel.

Bármit tesztetek, először hazátokra gondoljatok. Ne arra fecséreljétek minden időtöket és pénzeteket, hogy csak *magatoknak* legyen jó, hanem először arra gondoljatok, hogyan lehetnétek hasznára a közösségnek. Ha így tesztetek, akkor megérdemelten és őszintén szórakozhattok, ahogy csak akartok.

Talán nem is tudjátok, hogyan lehetne egy kis fiú hasznára hazájának, de aki csak cserkészsé lesz, és teljesíti a cserkésztvényt, mind hasznára lehet.

"A haza mindenekelőtt!"—ez legyen a célotok. Talán, ha őszintén feltesztetek *magatoknak* a kérdést, belátjátok, hogy most épp az ellenkezőjét csináljátok. Hogyha így volna is, remélem, mostantól megváltoztok, és ebben meg is maradtok. Ne elégedjete meg azzal, hogy másoknak fizettek, hogy focizzanak vagy kocogjanak helyettetek, mint a rómaiak tették, és tesztik más népek ma is. Ti *magatok* tegyetek valamit, hogy büszkén lobogjon a zászló!

Ha ezzel a szándékkal kezdtek cserkészkedni, akkor ez már valami. Csapjatok föl, ne csu-

pán azért, mert jó multság, hanem azért is, mert ezáltal fölkészülhettek rá, hogy ne csak hazátoznak legyetek jó állampolgárai, hanem az egész világnak is.

Ekkor fog áthatni benneteket a legigazabb hazafiság szelleme; ezt minden fiúnak el kell sajátítania, ha beleváló srác.

A fiú, Robert Hindmarsh, jól megjegyezte a csavargó külsejét, anélkül, hogy magára vonta volna a figyelmét.

AZ ELSDONI GYILKOSSÁG

(Ez a nagy vonalaiban igaz történet nagyon találóan szemlélteti, mi a cserkész kötelessége.)

Több éve kegyetlen gyilkosság történt Észak-Angliában. A gyilkost elfogták, elítélték, és felakasztották, és mindezt egy pásztorgyerek megfigyelőképességének köszönhették.

Erdőjáró mesterség — A fiú, Robert Hindmarsh, a nyáját nézte meg a mezőn, és elhagyatottombok között vágott a hazafelé vezető útnak. Elhaladt egy csavargó mellett, aki kinyújtott lábbal a földön ült, és valamit éppen evett.

Megfigyelés — Amint a fiú elment a csavargó előtt, jól megnézte magának, és észrevette, milyen különös szögek vannak a bakancsa talpába verve.

Önfegyelem — Nem állt meg, nem kezdte el bámulni, hanem mindezeket a részleteket egy szempillantás alatt, menet közben jegyezte meg, anélkül, hogy különösebben magára vonta volna az ember figyelmét; az így csak egy közönséges fiúnak vélte.

Következtetés — Amikor otthona közelébe ért, úgy két-három kilométerre, egy kis háznál tömeget vett észre. A lakóját, az öreg Margaret Crozier nénit valaki meggyilkolta. Mindenfelét találgattak, ki tehette, és a gyanu egy három vagy négy csavargóból álló bandára terelődött, amelyik a vidéken garázdálkodott, rabolt, és halállal fenyegetett mindenkit, aki gáztetteiket följelenti.

A fiú mindezt hallotta, majd különös lábnymokra lett figyelmes a ház kis kertjében. A bakancsszögek nyoma hasonló rajzolatú volt, mint amilyent a rekettyésben látott ember bakancsán figyelt meg, és kézenfekvő volt a következtetése: annak a férfinak valami köze lehet a gyilkossághoz.

Lovagiasság — Az a tény, hogy tehetetlen öregasszony vált gyilkosság áldozatává, fölkelte a fiú lovagias haragját a gyilkos iránt, bárki legyen is az.

Bátorság és önuralom — Így, bár tudta, hogy a gyilkos barátai megölhetik, ha elmondja, mit tud, leküzdte félelmét. Egyenesen a rendőrhöz ment, és elmondta neki, milyen lábnymot látott a kertben, és hol lehet megtalálni azt az embert, aki hátrahagyta őket—ha nagyon

ELŐSZÓ

FIÚ ÉN IS VOLTAM.

Fiúkoromban a legnagyobb szerűben akkor szórakoztam, amikor négy bátyámmal felderítő utakat tettünk a tengeren, Anglia partja mentén. Nem mintha igazi tengerészek lettünk volna, hiszen a vízcserkészeket még nem találták ki akkoriban. De volt saját vitorlás csónakunk; azon éltünk, hajózáztunk, évszakkal, időjárással mit sem törődve, s bizony, nagyon vidáman szórakoztunk—jót és rosszat egyaránt elviseltünk.

Azután iskolás koromban, szabad időmben, nagyon sokat cserkésztem az erdőben; nyulat fogtam, s megsütöttem; madarat lestem, állatnyomot követtem, és más effélékkel szórakoztam. Később, amikor beléptem a hadseregbe, vég nélküli élvezettel vadásztam nagyvadra India és Afrika őserdeiben, s éltem az erdőlakók életét Kanadában. Azután igazi felderítő lettem dél-afrikai hadjárataim során.

Bizony, annyira élveztem ezt az életet, hogy egyszer csak az jutott az eszembe: miért ne kószolhatnának bele az otthoni fiúk is? Tudtam, hogy minden igazi, egészséges fiú bolondul a kalandért, a szabadban való életért, így hát megírtam ezt a könyvet, hogy megmutassam, hogyan csinálhatjátok.

És ti, barátaim, olyan gyorsan nekiláttatok, hogy most már nem százezernyi cserkész van a világon, hanem több milliónyi!

Persze nem várhatjuk, hogy egy fickó csak úgy egyszerre öreg erdőlakóvá váljék, anélkül, hogy valamennyire meg ne tanulná az erdei ember nehéz mesterségét és fogásait. Ha gon-

*Az angol "scout" felderítőt, útikalauzt, nyomkeresőt jelent. A magyar "cserkész" szó angol megfelelőjét—kivételes helyesírással—"Scoutnak", azaz nagy kezdőbetűvel írják. Bi-Pi a könyv számos helyén együtt használja a "Scoutot" és a "scoutot", hogy megmutassa, mennyire azonos a jelentésük. Ezt a játékot a magyar fordításban, sajnos, nem lehet visszaadni, így azt tanácsolom, valahányszor "felderítőt", "nyomolvasót", "nyomkeresőt" láttok, mindig gondoljatok a "cserkész" szóra is. I. J.

sietnek.

Egészség és erő — Abban a hitben, hogy távol van már a gyilkosságtól, és a fiún kívül senki sem vette észre, a rekettysben levő férfi biztonságban érezte magát, és álmában sem gondolta, hogy a fiú képes a gyilkosság színhelyéig gyalogolni, majd visszatérni a rendőrrel együtt, ezért nem tett óvintézkedést.

A fiú azonban erős, egészséges, hegyvidéki gyerek volt, gyorsan és könnyen megtette ezt az utat, úgyhogy megtalálták a férfit, és nehézség nélkül elfogták.

Bíróság elé állították, bűnösnek találták, és Newcastle-ban felakasztották. Testét azután a gyilkosság színhelyére vitték, és az akkori szokás szerint bitófára akasztották.

Két tettestársát a lopott holmival megtalálták, s ugyancsak Newcastle-ban kivégezték.

Meleg szív — Amikor a fiú meghallotta, milyen sorsra jutott Winter, a gyilkos, gyöttrődni kezdett, mivel egy embertársának halálát okozta.

Életmentés — Az előjáró azonban érte küldött, és megköszönte neki, hogy ilyen jót tett honfitársaival, talán nem egynek az életét mentette meg, hogy segített megszabadítani a világot egy ilyen veszedelmes bűnözőtől.

Kötelességtudat — Ezt mondta: "Teljesítetted a kötelességedet, habár ez neked veszályos volt, és sok gyöttrődéssel járt. Mégsem kell vele sokat foglalkoznunk. Kötelességed volt segíteni a rendőrségnek, hogy igazságot tegyen, és a kötelességet mindig teljesíteni kell, bármi áron, még az életed árán is."

Példamutatás — Így a fiú a cserkész kötelességének minden mozzanatát teljesítette: az erdőjárást, az észrevétlen megfigyélést, a következtetést, a lovagiaságot, a kötelességteljesítést, a kitartást és a melegszívűséget.

Aligha gondolta, hogy azt, amit egészen önszántából tett, évek múltán példaként emlegetik nektek, többi fiúnak, hogy a kötelességteljesítésre tanítson benneteket.

Hasonlóképpen ne feledjétek, hogy a ti tetteiteket is figyeli valaki, és példát vesz róluk.

Próbáljátok meg tehát minden körülmények között jól teljesíteni kötelességeketek.

A csapatvezető megmutatja a fiúnak, hogyan válik cserkészzé, és segíti a cserkészet ösvényén.

3. tábortűz

HOGYAN LÉGY CSERKÉSZ?

Az újoncpróba—A cserkészsztörvény—A cserkészfogadalom—A cserkészjel és tisztelgés—Az avatás—Az egyenruha

AHHOZ, HOGY CSERKÉSZEK LEHESSETEK, szüleitek engedélyével be kell lépnetek a környék valamelyik cserkészórsébe vagy csapatába.

Mielőtt azonban cserkesszé váljátok, meg kell állnotok az **újoncpróbát**. Ez egyszerű próba: csak azt kell bebizonyítanotok, hogy értek annyit, amennyi kényeret megesztek, és kitaratok szándékotok mellett. Egyáltalán nem nehéz, és mindent megtalálhattok ebben a könyvben, amit tudnotok kell hozzá.

Ha csapatvezetőtök megbizonyosott róla, hogy jól tudtok mindent, és jól is csináljátok, cserkesszé avatnak, és joggal viselhetitek az újoncpróba jelvényét.

A CSERKÉSZTÖRVÉNY

A cserkészsztörvény azokat a szabályokat tartalmazza, amelyek szerint a cserkészek az egész világon élnek, s amelynek megtartására fogadalmat tesznek, amikor cserkesszé fogadnak benneteket. A cserkészsztörvényt a függelékben találjátok. Tanulmányozzátok gondosan, hogy minden pontját világosan megértsétek.

A CSERKÉSZFOGADALOM

Cserkesszé avatásotokon fogadalmat tesznek a csapat többi tagja előtt.

A cserkészfogadalom a függelékben van.

Ezt a fogadalmat nagyon nehéz megtartani, de ez nagyon komoly fogadalom, és mindaddig nem cserkész a fiú, míg mindent meg nem tesz, hogy fogadalma szerint éljen.

Így már láthatjátok, hogy a cserkészlet nemcsak szórakozás, hanem sokat követel is tőletek, és én tudom, hogy bízhatom benneteket: mindent meg fogtok tenni, amit csak tudtok, hogy

megtartsátok cserkészfogadalmatokat.

A CSERKÉSZJELSZÓ

A cserkészjelszó:

LÉGY RÉSEN!

Ez annyit tesz, hogy mindig készenlétben álltok, testileg, lelkileg, hogy teljesítsétek KÖTELESSÉGETEKET.

Légy résen lélekben azáltal, hogy fegyelmezed magad, és engedelmeskedsz minden parancsnak, és hogy előre átgondolsz minden balesetet és helyzetet, mielőtt bekövetkeznék, úgyhogy a kellő pillanatban már tudod, mit kell tenned, és akarod is tenni.

Légy résen testileg azáltal, hogy erősíted és tevékennyé neveled magad, képessé arra, hogy a helyeset tedd a kellő pillanatban, és meg is tedd.

A CSERKÉSZJELVÉNY

A cserkészjelvény az a nyílhegy, amelyik a térképen vagy az iránytűn az északi irányt mutatja. Azért a cserkészek jelvénye, mert a helyes irányba mutat, és felfelé. Mutatja az utat a kötelességteljesítés és mások segítése felé. Három csúcsa a cserkészfogadalom három pontjára emlékeztet.

Ez a nyílhegy vált a cserkészek jelvényévé a világ majdnem minden országában. Hogy a nemzetek megkülönböztessék magukat egymástól, gyakran ráteszik az ország címerét. Ezt láthatjátok például az Egyesült Államoknál, ahol a sas és Amerika nemzeti címere van a cserkésztestvériségének jelvényén. Ugyanez a helyzet sok más országban is.

A nyílhegy alatt szalag van, a cserkészjelszóval: "Légy résen!". A szalag két vége fölfelé szalad, mint a cserkész szája, mivel kötelességét mosolyogva és jószántából teljesíti.

A szalag alatt zsinór, rajta csomó. Ez a csomó arra emlékeztet benneteket, hogy valakinek minden nap tegyetek jót.

A CSERKÉSZJEL ÉS TISZTELGÉS

A **cserkészjel**: emeljétek jobb kezeteket a vállatok magasságába. Tegyétek a hüvelykujjaitokat a kisujj körmére, a többi ujj mutasson egyenesen fölfelé. A három ujj a cserkészfogadalom három pontjára emlékezteti a cserkészt. A cserkészjelet a fogadalomtételkor használjuk, és ha köszönünk. Ha az így tartott kezünket homlokunkhoz emeljük, ez a **cserkészisztelgés**.

A cserkészjelvény három csúcsa és a cserkészjel három ujjja a cserkészfogadalom három részére emlékezteti a cserkészt.

Mikor tisztelegjünk?

Mindazoknak, akik cserkészjelvényt viselnek, illik, hogy naponta egyszer tisztelegjenek egymásnak. Aki előbb látja meg a másikat, az tiszteleg előre, tekintet nélkül a rangjára.

A cserkész, tisztelete jeléül, mindig tiszteleg a zászlófelvonásnál, a nemzeti himnusz hangjainál, a kibontott nemzeti zászlónak, a cserkészzászlónak, ha ünnepélyesen viszik; és minden temetésnek. Ha a cserkész szolgálatban van ilyen alkalmakkor, az ügyeletes személy parancsa szerint tiszteleg, vagy áll vigyázzba. Ha a cserkész nincs szolgálatban, magától kell tisztelegnie. A vezetőknek minden esetben tisztelegnie kell.

Kézzeel csak akkor tiszteleg a cserkész, ha nincs nála a botja; ilyenkor is mindig jobb kezével. Ha nála van, úgy tiszteleg, hogy bal karját feszesen keresztben tartja, mellkasa előtt; ujjával cserkészjelet formáz, s megérinti a botot.

Egyenruhában a cserkész mindig tiszteleg, akár visel kalapot, akár nem; egyedüli kivétel az istentisztelet. Ezen a cserkészek tisztelgés helyett vigyázzba állnak.

A tisztelgés jelentősége

Egyszer egy ember azt mondta nekem, hogy ő bizony nem akárho, s dögöljön meg, ha egyszer is tisztelgésre emeli az ujját az úgynevezett "jobb" embereknek; nem akar ő rabszolga lenni, és hajbókolni előttük, de nem ám! És így tovább.

Ez bizony bugris felfogás, ami gyakori az olyan embereknel, akik nem cserkészként nőttek föl.

Nem szálltam vitába vele, pedig mondhattam volna, hogy rosszul ítéli meg a tisztelgést.

A tisztelgés a tekintélyes emberek jele. Kiváltságot jelent, ha valakinek tiszteleghetünk.

Hajdanában minden szabad ember viselhetett fegyvert, és ha találkoztak, felemelték jobb kezüket, hogy mutassák, nincs benne fegyver, barátként találkoznak. Ugyanígy tettek, ha fegyveres ember védtelen személlyel vagy hölggyel találkozott.

Rabszolga vagy jobbágy nem viselhetett fegyvert, ezért a szabad ember mögött kellett, hogy kullogjon, minden köszönés nélkül.

Manapság az emberek nem viselnek fegyvert. De azok, akik jogosultak lennének, pl. a lovagok, fegyverhordozók és katonák, azaz, akik a maguk vagyonából vagy keresetéből élnek, még most is úgy tisztelegnek egymásnak, hogy fölemelik a kezüket a kalapjukhoz, vagy egyenesen megemelik a kalapjukat. A "semmirekellőknek" nincs joguk a tisztelgéshez, ezért csak úgy elsomfordálhatnak, és tényleg így is tesznek, anélkül, hogy észrevennék a szabad embert vagy a bérből élő.

A tisztelgés csupán annyit jelent, hogy rendes emberek vagytok, és jót akartok a többinek. Semmiféle szolgálai nincs a dologban.

Ha egy ismeretlen a cserkészjelet mutatja nektek, azonnal nyugtáznatok kell úgy, hogy ti is mutatjátok neki, majd BALKÉZZEL kezét fogtok — a cserkészkezfogással. Ha ezután megmutatja a cserkészjelvényét, vagy igazolja, hogy ő cserkész, testvérként kell kezelnetek, és mindenben segítenetek.

A CSERKÉSZAVATÁS

Ilyesféle lehet az újonc cserkésszé avatásának szertartása.

A csapat patkóalakban helyezkedik el, az üres helyen áll a vezető és a vezetőhelyettes. Az újonc a körön belül áll őrsvezetőjével, szemben a csapatvezetővel. A helyettes kezében van az újonc kalapja. Amikor a vezető szólítja az újoncot, az őrsvezetője vezeti be a középre. Ekkor a vezető megkérdezi:

—Tudod, mit jelent a becsület?

—Igen—feleli az újonc—. Azt jelenti, hogy szavahihetőségemben és őszinteségemben meg lehet bízni (vagy ugyanilyen értelmű más kifejezést használni).

—Ismered a cserkész törvényt?

—Igen.

—Becsületre mondd: bízhatom benned, hogy legjobb tudásoddal a cserkészfogadalom szerint fogsz élni?

Az újonc ekkor a cserkészjelet mutatja, és ezt teszi az egész csapat is, míg az újonc a cserkészfogadalmat mondja.

Vezető:

—Becsületre, bízom benned, hogy megtartod ezt a fogadalmat. Most már tagja vagy a cserkésznek nagy világtestvériségének.

A csapatvezető-helyettes ekkor fölteszi a fejére a kalapot, és átadja botját.

A vezető balkézével kezét fog vele.

Az új cserkész szembefordul a csapatával, és tiszteleg neki.

A csapat tiszteleg.

A vezető kiadja a parancsot:

—Őrsödhöz, indulj!

A csapat bottal tiszteleg, és az új cserkész és őrsvezetője visszatér őrséhez.

A cserkész a másikkal balkézével fogja kezét, a cserkészjelet fogadással.

A FOLYTATÁS

Ha már fölavattak benneteket cserkésszé, folytathatjátok, hogy elérjétek a következő fokozatot, a másodosztályú cserkész fokozatát. Ehhez sok hasznos dolog alapjaival ismerkedtek meg. A másodosztályú cserkész jelvénye a szalag, rajta a cserkészjelszóval.

Nincs cserkész, aki tovább akarna másodosztályú cserkész maradni, mint ameddig föltétlen szükséges. Így olyan hamar, amilyen hamar csak tudtok, elsőosztályú cserkészekké váltok. Ez kemény munkával jár: térképolvasással, portyázással, elsősegélynyújtással és sok más dologgal. Az elsőosztályú cserkész jelvénye a nyílhegy és a szalag együtt.

Különpróbajelvényeket is szerezhettek hobbijaitokért.

A CSERKÉSZEGYENRUHA

A cserkészegyenruha nagyon hasonlít ahhoz, amelyet embereim hordtak, amikor a dél-afrikai csendőrséget szerveztem. Tudták, mi a kényelmes, praktikus, és mi véd jól az időjárás viszontagságai ellen. Így a cserkészeknek az egyenruhája majdnem ugyanolyan.

Az eredeti cserkészegyenruha a világon minden cserkésznek tetszik, és apróbb változtatásokkal mindenütt elfogadták. Persze, ha az időjárás szélsőséges, változtatni kell rajta, hogy az évszaknak megfelelően, de egészében véve a mérsékelt égövi nemzetek egyöntetűen öltözködnek.

Kezdjük felülről. A **széles karimájú kalap** jól véd a nap és az eső ellen. Viharzsinór tartja; elől csokorra van kötve, és a tarkón rögzíti a kalapot. Ez a zsinór sok mindenre használható, amikor táboroztok. A kalapon négy horpadás van.

Ezután következik a **nyakkendő**. Ezt háromszögletűre hajtjuk, csúcsával a nyakszirten. Minden csapatnak megvan a maga nyakkendőszíne, s mivel a csapatotok becsülete szorosan kapcsolódik a nyakkendőhöz, igen gondosan tartsátok tisztán és csinosan. A toroknál csomó vagy gyűrű fogja össze: ez lehet zsinórból, fémből vagy csontból vagy akármiből, ami nektek tetszik. A nyakkendő óvja a nyakatokat a fülégéstől, és sok célra használható, például kötözésre vagy szárítókötélnek.

A **cserkészzing** (vagy zubbony) valami fesztelen dolog, és nincs annál kényelmesebb, mint amikor az ember fölgyúri az ujját. Minden cserkész fölgyűrve viseli, mivel szabadabban mozoghat benne, de azt is jelenti, hogy készek a jelszavunkat követni.

Csak akkor gyűrjük le, ha nagyon hideg van, vagy ha a nap leégéssel fenyeget. Hideg időben az inget kiegészíthetjük melegebb ruhadarabokkal, az ing fölött vagy inkább alatt.

A **rövidnadrág** lényeges a kemény munkához és táborozáshoz. Olcsóbb és egészségesebb, mint a térdnadrág vagy a hosszú nadrág. A láb szabadon mozoghat, és szellőzhet benne. Másik előnye, hogy ha a talaj nedves, harisnya nélkül járálhattok anélkül, hogy valamelyik ruhadarabotok átnedvesednék.

A **térdharisnyát** harisnyatartó tartja. Zöld füle kilátszik a legyűrt szár alól.

A magam részéről a **félcipőt** praktikusabbnak tartom a magasszárú bakancsnál, mert jobban szellőzik benne a lábunk, tehát csökken a fölfázás és a föltörés veszélye; ami annak lehet a következménye, hogy a szorosra fűzött bakancsban átizzadjuk a harisnyát, és megpuhul a lábunk.

A világszerte használt cserkészruha nagyon hasonlít a dél-afrikai csendőrség tagjai által viselt egyenruhához.

Hogyan viseljük az egyenruhát?

A cserkészfelszerelés egyöntetűsége a világ minden tájának fiai közötti testvéri köteléket fejezi ki.

Ha a cserkész szabályszerűen viseli az egyenruhát, és takarosan öltözködik, becsületére válik a mozgalomnak, kifejezi, hogy büszke magára és csapatára.

Másrészt viszont egyetlen lompos, szabálytalanul öltözött cserkész lejárathatja az egész Mozgalmat a közvélemény szemében. Ha ilyen cserkészt láttok, rögtön tudjátok, hogy olyannal találkoztatok, aki nem fogta föl az igazi cserkészszellemet, és aki nem büszke rá, hogy nagy testvériségünk tagja.

A CSERKÉSZBOT

A cserkészbot hasznos kiegészítője a cserkészfelszerelésnek. A magam részéről pótolhatatlan segítségnek találtam, amikor hegyet másztam, vagy kőgörgetes vidéken jártam, kivált pedig éjszaka, az erdőben vagy bozótosban. Azután, ha jeleket véstek rá, amelyek eredményeiket mutatják, a cserkészbot a cserkész krónikája, és nagyon hasznos társává válik.

A cserkészbot erős husáng, kb. olyan magas, hogy az orrotokig ér, és centiméterbeosztása van, hogy mérni tudjatok vele.

A bot mindenféle jó: hordágyhoz, a tömeg visszaszorítására, árkon való átugrásra, folyó mélységének mérésére, arra, hogy sötétben kapcsolatban maradjatok őrsötök többi tagjával. Segíthetitek a másikat, hogy átmásszék magas falon, ha két kezetekkel vízszintesen tartjátok, és így létrát alkottok; ő után fentről lenyúlhat értetek.

Több botból könnyű hidat, kalyibát, zászlórudat lehet készíteni.

A cserkészbotot sok minden másra is lehet használni. Hamarosan azt veszitek majd észre, hogy ha nincs nálatok a bototok, egyszerűen hiányzik.

Ha tehetitek, magatok vágjátok bototokat, de el ne felejtsetek előtte engedélyt kérni rá.

A cserkészbot nagyon sokféle foglalatossághoz hasznos útítár a szabadban.

4. tábortűz

A CSERKÉSZŐRS

Az őrsi rendszer—Az őrsvezető—Az őrsi jelvény—Játékok

MINDEN CSAPAT két vagy több őrsből áll, amelyekben hat-nyolc fiú van.

Az őrsi rendszer fő célja az, hogy annyi fiúra rakjon igazi felelősséget, amennyire csak lehet. Megtanítja a fiút, hogy bizonyos fokig egyénileg felelős őrséért. Megtanítja az őrsöt, hogy bizonyos fokig felelős a csapatért. A cserkész az őrsi rendszer révén tanulja meg, hogy jelentős a szava abban, amit a csapata csinál.

AZ ŐRSVEZETŐ

Minden őrs választ egy fiút vezetőjéül. Ezt úgy hívják, hogy őrsvezető. A csapatvezető sokat vár az őrsvezetőtől, és szabad kezet ad neki, miként végezze a munkáját az őrsben. Az őrsvezető kiválaszt egy másik fiút helyettesének. Ezt úgy hívjuk, hogy segédőrsvezető. Az őrsvezető felelős őrsé zavartalan munkájáért és jó megjelenéséért. Az őrs tagjai engedelmeskednek parancsának, de nem azért, mert félnek a büntetéstől (mint az gyakran megesik a katonai fegyelmezésnél), hanem mert olyan csapatot alkotnak, amelyik együtt játszik, és támogatja vezetőjét abban, hogy az őrs megbecsülést szerezzen, és sikert érjen el.

Az őrsvezető pedig, azáltal, hogy kiképzí és vezeti őrsét, gyakorlatot és tapasztalatot szerez, miként legyen felelősséget vállaló ember.

Így tehát azon felül, hogy foglalkozik őrsével, *vezetnie* is kell az őrsöt, vagyis legalább annyira meg kell, hogy állja a helyét az általuk végzendő munkában, mint akármelyik cserkész. Sohasem kérhet senkitől olyasvalamit, amit ő ne tudna véghezvinni. És senkire sem "fújhat" sohasem, hanem mindenki lelkesedését és munkakedvét szítania kell azáltal, hogy vidáman bátorítja erőfeszítéseiket.

Az élet minden területén szükség van olyan fiatalemberekre, akiket felelősséggel járó vezetői feladattal lehet megbízni. Így annak az őrsvezetőnek, aki sikerrel vezeti őrsét, minden

esélye megvan rá, hogy az életben is sikert érjen el, ha kikerül a világra.

Az órásban leginkább az a munkátok, hogy cserkészjátékokat játsszatok, és cserkészgyakorlatokkal foglalkozzatok, és ennek révén tapasztalatot szerezzetek a cserkészkedéshez.

AZ ÓRSVEZETŐK TANÁCSA ÉS A BECSÜLETBÍRÓSÁG

Az óravezetők tanácsa és a becsületbíróság fontos része az órasi rendszernek. Állandó bizottság, amelyik elrendezi a csapat ügyeit. A becsületbíróság a csapatvezetőből és az óravezetőkből áll, kis csapatnál az óravezetőkből és helyetteseikből. Sok becsületbírósnál a csapatvezető csupán részt vesz az ülésen, de nem szavaz. A becsületbírószágban részt vevő óravezetők már sok esetben vezették a csapatot a vezető távollétében.

A becsületbíróság dönt a munkaprogramról, a táborról, a kitüntetéssel és a csapat vezetésével kapcsolatos egyéb ügyekről. A bíróság tagjai titoktartási fogadalmat tesznek. Csak olyan határozatot hoznak nyilvánosságra, amelyik az egész csapatot érinti, azaz a versenyeiket, kinevezéseket és így tovább.

NÉHÁNY SZÓ AZ ÓRSVEZETŐKHOZ

Szeretném, ha ti, óravezetők, egészen egyedül foglalkoznátok az órsötökkel, mert képesek vagytok rá, hogy minden fiút kézben tartsatok az órásban, és rendes gyereket faragjatok belőlük. Semmi haszna sincs, ha négy vagy hat nagy-
menő fiútok van, a többit meg semmire se lehet használni. Meg kell próbálnotok, hogy valamennyit egészen rendessé formáljátok.

E felé a cél felé a legfontosabb lépés a példamutatás, mivel amit ti tesztek, azt teszik cserkészeitek is.

Mutassátok meg nekik, hogy követitek a parancsot, akár szóban kaptátok, akár nyomtatott vagy írott szabály formájában, és végrehajtatok, akár lát beneteket a vezetőtök, akár nem. Mutassátok meg nekik, hogy tudtok különpróbát tenni, s meglátjátok, a fiúkat alig kell majd győzködni, hogy kövessenek titeket. Ne felejtsetek azonban, hogy *vezetni* kell őket, nem *tuszkolni*.

AZ ÓRSI NÉV ÉS JELVÉNY

Minden csapat annak a helynek a nevét viseli, amelyen működik. A csapat minden órise állat- vagy madárnevet visel. Jó ötlet, ha olyan állatra vagy madárra esik a választásotok, amelyik a környéketeken él. Így pl. a 33. londoni csapatnak lehet öt órise: a "pólingok",

*Az Amerikai Cserkészfiúk Szövetségénél a becsületbíróság az, amelyik dönt a különpróba és a próba elfogadásáról.

ÓRSI ÁLLATOK

ANTILOP
magas "miót-ok"
sötétkék-fehér

ALBATROSZ
mí-f-ok
sötétkék-keki

BAGOLY
hu-u-ú
kék

BARÁTRÉCE
ear-r-r
gesztenye-szürke

BÍBIC
tívit-tívit
zöld-fehér

BIKA
mu-ú
vörös

BORZ
magas kiáltás a fogak
közt
mályva-fehér

BÖJTIRÉCE
orrhangú hik-hik
barna-zöld

BÖLÉNY
um-u-u-m
vörös-fehér

BÖLÖMBIKA
karr-karr
szürke-zöld

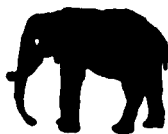
BULLDOG
grí-f-au
világoskék-barna

CSÖRGŐKÍGYÓ
kavicscsörgetés
rózsaszín-fehér

DENEVÉR
magas cincogás
kék-fekete

ELEFÁNT
tre-e-amp-amp-a
bíbor-fehér

ERDEI SZALONKA
magas suttogó füty
gesztenye-mályva

FARKAS
au-ú-ú
sárga-fekete

FÁCÁN
kok-kerr-r
barna-sárga

FECSKE
kví-f, kví-f
sötétkék

FEKETERIGÓ
for-for-jú-ú
fekete-keki

FÓKA
haak-haak
vörös-fekete

FÜTYÜLÓRÉCE
kí-f-un
keki

GALAMB
ku-kur-rú-ú
fekete-keki

GAZELLA
iuf-iuf
vörös-sárga

GÓLYA
kor-r-r
kék-fehér

HARIS
kre-e-ik
bíbor-szürke

HARKÁLY
hí-f-erfl-erfl
zöld-ibolya

HATTYÚ
sz-sz-sz
szürke-vörös

HAVASI CSÓKA
krí-f-e, krí-f-e
fekete-vörös

HÉJA
krí-f-f
rózsaszín

HIÉNA
ú-ú-ak, ú-ú-ak
sárga-fehér

HÓD
tapsolás
kék-sárga

HOLLÓ
ker-kó
fekete

JÉGMADÁR
csip-csip
kék-zöld

KAKAS
kukorikú-ú
vörös-barna

KAKUKK
ka-kuk
szürke

KANALASGÉM
kveis-k
zöld-szürke

KARVALY
csik-csik-csik
sötétkék-barna

KECSKEFEJŐ
csar-r-r
fekete-barnássárga

KENGURU
kú-ú-í-í
vörös-szürke

KOBRA
psz-sz-sz-t
narancs-fekete

KORMORÁN
kruó-ó-r
fekete-szürke

KOS
be-e-e
barna

KROKODIL
ú-ú-aer
zöld-keki

KUTYA
vaú-ú-ú
narancs

LAPPANTYÚ
uit-púi-uil
sárga-barna

LILE
magas és mély fütty
narancs-szürke

LÓ
nyí-ha-ha
fekete-fehér

LUNDA
agg-aff
szürke-sárga

MACSKA
mi-a-ú
szürke-barna

MEDVE
bo-o-r-r
barna-fekete

MÓKUS
nak-nak-nat
szürke-sötétvörös

MONGUZ
csi-ip
barna-narancs

MOSÓMEDVE
csau-csau
fekete-gesztenye

NYÍRFAJD
bou-be-ek
sötét- és világosbarna

OROSZLÁN
ia-af
sárga-vörös

ORRSZARVÚ
oar-oar
sötétkék-narancs

PÁVA
bí-t-oik
zöld-kék

PÁRDUC
kí-fuk
sárga

PELIKÁN
brekegés
szürke-ibolya

PINGVIN
fütyty
fehér-fekete

PÓLING
kjurli
zöld

RÓKA
keg-keg
sárga-zöld

ROZMÁR
mély auf-f-f
fehér-keki

SAKÁL
ual-ual-ual
szürke-fekete

SAS
kí-fí-fí, kí-fí-fí
zöld-fekete

SEREGÉLY
nyújtott fütty föl-le
fekete-sárga

SIRÁLY
ui-ui-u-ú
világoskék-vörös

SÓLYOM
hik-hik-hik
gesztenye-narancs

SÜKETFAJD
pitta-pilla-pilla
barna-szürke

SZALONKA
tcsik-tcsik
sötétkék-vörös

SZARVAS
be-on
ibolya-fekete

SZULA
err-err
sárga-sötétkék

TIGRIS
gr-r-au
ibolya

VADDISZNÓ
brú-ú-fí-fí, brú-ú-fí
szürke-rózsaszín

VADGALAMB
kuk-kur-rú
kék-szürke

VÉRCSE
kí-fí-, kí-fí
sötétkék-zöld

VIDRA
oj-ój-ójk
barna-fehér

VIHARMADÁR
ki-ki-ki-kí-fí
sötétkék-szürke

VÍZILÓ
sípolás
rózsaszín-fekete

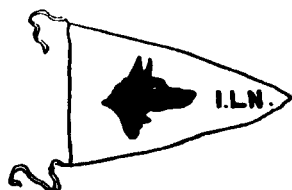

VÖRÖSBEGY
két kavics összeverve
barna-fekete

"bulldogok", "baglyok", "denevérek" és "macskák".

Minden őrnek van kis zászlaja cserkészbotra kötve, két oldalán az őrsi állat képével.

Az őr minden cserkészének megvan a maga sorszáma. Az őrvezető az 1., a segédőrvezető a 2. A többi cserkész a további számokat kapja. A cserkészek rendszerint párban dolgoznak, bajtársként, a 3. a 4.-kel, az 5. a 6.-kal, a 7. a 8.-kal.

AZ ŐRSI JELSZÓ

Minden őr saját jelszót választ, amely általában valamiképpen az őrsi állathoz kapcsolódik. Így pl. a sasok ezzel a mondással lelkesíthetik magukat: "Törj a magasba!", vagy a hódok ezt mondhatják: "Dolgozz keményen!", és a kutyák: "Húségesen a sírig!" s í. t.

AZ ŐRSI HÍVÓJEL

Ez az 1. londoni csapat farkas őrének zászlaja.

Az őr minden cserkészének tudnia kell az őrsi állat hangját: így pl. a bulldogőr minden cserkészének tudnia kell utánozni a bulldog morgását. Ez az a jel,

amellyel az őr tagjai a kapcsolatot tartják egymással, ha rejtőzködnék, vagy éjszaka van. A cserkész csak a saját őrsi hívójelét használhatja, másét nem. Az őrvezető mindig úgy hívja az őrét, hogy sípol, majd a hívójelét adja.

ERDEI ÚTJELEK

A cserkészjeleket a földön helyezjük el, az út jobb oldala mellé. Nem szabad őket használni, ha magántulajdont károsítanának vagy elcsúfítanának.

Ezt az utat kövesd!

Levél három lépésre a nyíl irányában elrejtve.

Ezt az utat ne kövesd!

Hazamentem.

N.N., a hollók őrvezetője, 15. londoni csapat.

Erre haladj!

Fordulj jobbra!

Ha a cserkész jelet tesz a földre, hogy mások olvassák, odarajzolja az őrsi állata fejét is. Így pl. ha azt akarja mondani, hogy egy bizonyos utat ne kövessenek, áthúzza a jelet, s ezzel azt fejezi ki, "Ne kövesd!", és hozzárajzolja őrsi állatának fejét, hogy megmondja, melyik őrs állapította meg, hogy az út rossz, és a saját sorszámát, hogy megmondja, melyik cserkész állapította meg; így pl.

Éjjel fűkötéggel körülvett pálcákat vagy köveket tegyünk az útra hasonló alakzatban, hogy kitapogatva föl lehessen ismerni.

ŐRSI GYAKORLATOK

Minden cserkész tanulja meg őrsi állata hívójelét. Buzdítsuk őket, hogy lehetőleg mindent tudjanak a szokásairól stb. Ez lehet az első lépés a természet megismerése felé.

Minden cserkész tanulja meg, hogyan rajzolja le egyszerű vonalakkal őrsi állatát. Használják is ezt őrsi aláírásként.

A különleges cserkészjeleket a szabadban használjuk. Porba írhatjuk, pálcikákból kirakhatjuk s í. t. Jó nyomolvasó játékot rendezhettek csupán az útjeleket használva.

Bátorítani kell mindenféle színjátékot. A "bíróági tárgyalás" és a rögtönzött jelenet kiváló gyakorlat, és hasznos szórakozás a tábortúznál, vagy ha szobában kell maradnotok.

JÁTÉKOK

Cserkész cserkészt talál

Két cserkészt vagy két párt vagy két őröt elküldünk úgy három kilométerre egymástól. Ezután induljanak el egymás felé úgy, hogy utat kövessenek, vagy haladjanak egy tereptárgy, mondjuk egy nagy hegy vagy nagy fa felé, amely a másik fél mögött van, és így biztosan találkoznak. Az az őr győz, amelyik hamarabb látja meg a másikat. Ezt az őrsvetető jelzi azzal, hogy felemeli az őrsi zászlót, hogy a játékezető lássa, és sípol. Az őrnek nem kell együtt haladnia, de az az őr győz, amelyik elsőnek emeli föl a zászlaját, ezért jó, ha a cserkészek kapcsolatban maradnak őrsvetetőjükkel jeladás, hang vagy küldönc révén.

A cserkészek minden fortélyt bevethetnek, amit csak akarnak, pl. fára mászhatnak, kocsi-

ba rejtőzhetnek stb., de nem ölhetnek álruhát, hacsak nincs külön engedélyük rá.
Ezt a játékot éjjel is játszhatjátok.

Vita

Jó gyakorlat téli estékre a cserkészotthonban, ha vitát rendeztek helyi érdekességű témáról. A csapatvezető az elnök, ő gondoskodik róla, hogy legyen javaslattevő, aki előre fölkészül, hogy a tárgy melletti érveket felsorakoztathassa, és védje; legyen másik is, aki az ellenvéleményre készül föl. Miután mindkettőjüket meghallgatták, az elnök felkéri a többi jelenlévőt, sorra fejtse ki véleményét. Végül szavazást tart a javaslat mellett és ellene.

Először a fiúk nagyon szégyenlősen beszélnek, hacsak a csapatvezető által választott téma nem olyan, hogy tényleg érdekli őket, mert akkor belemelegednek.

Egy vagy két vita után már nagyobb lesz az önbizalmuk, és összefüggően tudják magukat kifejezni. Megtanulják azt is, mi a helyes eljárás a közgyűléseken, pl. hogyan kell javaslatot tenni, módosítást előterjeszteni, az elnök utasításait betartani, szavazni, az elnöknek köszönetet szavazni stb.

"Bírószági tárgyalás"

A változatosság kedvéért vita helyett "bírószági tárgyalást" is rendezhettek.

Pl. a 2. tábortúznél elbeszél elsdoni gyilkosság lehet a témája a tárgyalásnak.

A csapatvezető a bíró, és a következő szerepeket osztja a fiúkra:

A vádlott	William Winter
Tanu	Robert Hindmarsh
"	Rendőr
"	Falusi ember
"	Öregasszony (az áldozat barátnője)

A védőügyvéd

Az ügyész

Esküdtszéki elnök és esküdtszék (ha van elég cserkész)

Kövessétek a bírósági eljárást, amennyire csak lehet. Mindenki mond-hassa el a maga tanuvallomását, beszédét vagy keresztkérdéseit saját tudása és elképzelése szerint, a történetet követve, de részletebben. Nem kell, hogy föltétlen bűnösnek találjátok a vádlottat, hacsak az ügyész be nem bizonyítja az esküdtszéknek.

Hogy a tanulságot levonja a fiúknak, összefoglalásképp a csapatvezető rámutathat arra,

A színműzs jó játék. Nem számít, milyen a hangotok, ha világosan és érthetően ejtitek ki a szavakat.

hogy a fiú, Hindmarsh, mindenben teljesítette a cserkész kötelességét.

Előre meg nem beszélt színjáték

Rövid, egyszerű történet vázlatát adjuk; minden játékos megkapja a szerepét, és körvonalai-
ban azt, mit kell tennie és mondania. A cserkészek úgy játsszák végig, hogy menet közben
találják ki a szükséges párbeszédet.

Ez fejleszti a képzelőerőt és kifejezőkészséget.

Cserkészdalok

A cserkészkórus. Itt egy dal, amit az afrikai zulusok szoktak énekelni a főnöküknek. Menetelés
közben énekelhetitek, vagy játékoknál, találkozásokon, tábortűznél használhatjátok taps he-
lyett. Feszés ritmusban kell énekelni.

Szóló (vezető) Kórus

Ín - gon-já - ma Gon-já - ma, In-vú- bú!

. Je — bó! Je — bó! In - vú - bú—

Fordítása:

Vezető: Oroszlán ó!

Kórus: Igen! Még annál is több: víziló!

A cserkész-csatakiáltás. Üdvözlésként vagy játék közben vagy más alkalommal kiáltjuk:

Szóló (vezető) Kórus

Ré — sen légy! Zing - e - zing! Bumm! Bumm!

(A bumm-bummnál toppantsatok, vagy valamit döngessetek.)

A cserkészfütttyjed. Ha a cserkész a másik cserkész figyelmét magára akarja vonni:

A cserkésztánc

A cserkészek egy vonalba állnak, előttük a vezető, jobb kezükben bot, bal kezük a mellettük álló vállán.

A vezető előéneklí az ingonjámát. A cserkészek kórusban válaszolnak, néhány lépést tesznek előre, és a hosszú hangoknál egyszerre dobbantanak.

Másodízben énekelve visszafelé lépkednek.

Harmadszorra balra fordulnak, de egymás vállát nem engedik el. Nagy kört kezdenek formálni, s addig ismétlik a kórust, míg a kör be nem zárul.

Ezután nagy kört formálnak. A közepére valaki bemegy, és haditáncot jár. Bemutatja, hogyan követte nyomon ellenfelét, és hogyan küzdött meg vele. Végigjátssza az egész harcot némajátékkal, végül megöli ellenfelét.

A cserkészek eközben az ingonjámakórust éneklík, és táncolják a maguk helyén. Amint a táncos befejezi a harcot, a vezető elkezdí a "Résen légy!" kórust, és háromszor megismétlík a táncoló cserkész tiszteletére.

Majd újrakezddók az ingonjámakórus, más cserkész lép a körbe, és némajátékkal bemutatja, hogyan bukkant egy vadbólény nyomára, s hogyan ölte meg. Miközben kúszik az állat felé, és becserkészi, a cserkészek mind lekuorodnak, és a kórust nagyon halkán éneklík; amint közeledik a vadállathoz, fölugranak, táncolnak, és hangosan éneklík a dalt. Amikor megölte az állatot, tiszteletére a vezető megint rákezdí a "Résen légy"-re, és ezt háromszor megismétlík, közben a cserkészek botjukat a földhöz verik, és lábukkal topantanak a bummm-bummnál. A harmadik ismétlés végén a bummm-bummmot kétszer éneklík.

Az afrikai kikujú törzs fiataljainak táncá adta az ötletet a cserkész "haditánchoz".

Ezután a kör szorosabbra zárul, a cserkészek balra fordulnak, bal kézzel megfogják egymás vállát, és elvonulnak az ingonjámát énekelve, vagy, ha nem akarnak elvonulni, az utolsó bumm–bumm után szétoszlanak.

Az ingonjama nem temetési ének: tüzesen kell énekelni, nem szomorúan dűnnyögve.

TÉLI JÁTÉKOK ÉSZAKI ORSZÁGOKBA

Sarkvidéki expedíció

Minden órs készít egy bobot kötélzettel, hámmal, hogy két fiú húzhassa (vagy kutya, ha van, és ha meg lehet rá tanítani). Két cserkész úgy három kilométerre előre megy, a többi a szánon követi őket a nyomon és olyan jelek alapján, amelyeket a vezető cserkész hagyhat a hóban. Minden más jelet, amivel útközben találkozhatnak, meg kell hogy vizsgáljanak, fel kell hogy jegyezzenek, és jelentésüket meg kell hogy fejték. A szánon élelmet, főzőedényt és egyéb felszerelést visznek magukkal.

Építetek hókunyhókat. Legyenek szűkek, a tetőnek használható faágak hosszától függően; a tetőt rőzséből lehet készíteni, és hóval betakarni.

Hőerőd

A hőerődöt az egyik órs építheti a fiúk saját erődítési terve szerint, lőrésekkel, hogy kiláthassanak. Amikor elkészült, az ellenséges órs megtámadja, hógolyóval lövi. Amelyik cserkészt találat ér, halottnak számít. Úgy szokás, hogy a támadók legalább kétszer olyan erősek legyenek, mint a védők.

Szibériai embervadászat

Egy cserkész, a szökevény, előre megy a hóban, amilyen irányban neki tetszik, míg jó rejtékhelyet nem talál, és ott elrejtőzik. A többi húsz vagy több perc előnyt adva indul utána, hogy a nyomot kövesse. Amint a búvóhely közelébe érnek, a szökevény hógolyóval tüzelni kezd rájuk; akit eltalál, halott, kiesik a játékból. A szökevényt háromszor kell eltalálni ahhoz, hogy halottnak számíttson.

A városban

Havas időben a cserkészek nagyon hasznosak lehetnek, ha vezetője irányításával az órs el-tisztítja a havat a járdáról, házakról stb. És ködben idegenvezetők lehetnek. Ezt tehetik jó-tettként, de pénzt is elfogadhatnak, hogy a csapat pénztárába fizessék.

2. fejezet

AZ ÖSVÉNYEN

5. táborúz

ÉLET A SZABADBAN

Fölfedező utak—Hegymászás—Őrség—Éjszakai mozgás—Tájékozódás—Merre van észak—Időjelölés

A LEGNAGYSZERÜBB dél-afrikai törzs a zulu. Minden tagja jó harcos és jó felderítő, mivel a cserkészést még fiúkorában megtanulja.

Amikor a fiú elérte azt a kort, hogy már harcos lehet, lemeztelenítették, tetőtől talpig fehérre festették. Kapott egy pajzsot, hogy védhesse magát, és egy asszegajt, kis dárdát, hogy vadászhasson, vagy ellenséget ölhessen. Ezután kiengedték a vadonba.

Ha bárki meglátta, míg fehér volt, vadászhatott rá, és meg is ölhetette. És az a fehér festék egy jó hónapig sem kopott le róla—lemosni nem lehetett!

Igy hát a fiúnak egy hónapig a dzsungelben kellett rejtőzködni, és úgy élnie, ahogyan tudott.

Követnie kellett a szarvas csapáját, és elég közel kúsznia hozzá, hogy dárdájával megölhesse, s így szerezzen ételmet és ruhát. Két fadarab összedörzsölésével tüzet kellett gyújtania, hogy megfőzhesse ételét. Vigyáznia kellett, nehogy a tűz nagyon füstöljön, máskülönben észrevették volna azok a felderítők, akik lesben álltak, hogy vadásszanak rá.

Képesnek kellett lennie, hogy nagy távolságon fusson, hogy fára másszék, folyón ússzék át, s így meneküljön üldözői elől. Bátornak kellett lennie, s szembe kellett szállnia az orosz-lánnal és minden más vadállattal, amelyik csak megtámadta.

Tudnia kellett, melyik növény ehető, melyik mérgező; kunyhót kellett építenie, hogy jól rejtve lakhasson benne.

Ügyelnie kellett rá, hogy ha valahová ment, ne hagyjon lábnyomot, nehogy rátalálhassanak.

Egy hónapig így kellett élnie, néha perzselő hőségben, néha pedig hidegben és esőben.

Amikor végre lekopott róla a fehér festék, megengedték neki, hogy visszatérjen a falujába.

Nagy örömmel fogadták, és a törzs fiatal harcosainak sorában foglalhatott helyet. Bebizonyította, hogy tud magáról gondoskodni.

Dél-Amerikában, lent Patagónia kietlen, esős vidékein, a jagan törzs fiait szintén bátorsági próbának vetik alá, mielőtt férfinak tarthatnák magukat. A próba abból áll, hogy a fiúnak dárdát kell döfnie a combjába, mélyre, és mindvégig mosolyognia kell, bármennyire fáj is.

Kegyetlen ez a próba, de azt bizonyítja: ezek a vademberek megértették, mekkora szükség van rá, hogy a fiút férfissá neveljék, és nem hagyhatják, hogy félénk semmirekellővé váljék, aki csak nézni tudja, mit tesznek a férfiak.

A régi brit fiúk is hasonló kiképzésen estek át, mielőtt férfinak tekintették volna őket.

Ha minden fiú keményen dolgozik a cserkészetben, végül lesz némi joga cserkésznek és férfinak tartania magát, és érezni fogja, hogy nehézség nélkül tud magáról gondoskodni.

A zuluokról a fiútól a felnőtt férfiig megtaláljuk az amfent (gyékényes fiút), a fiatal harcost és a ring-kop veteránt.

KÉSZÜLJ AZ ERDEI ÉLETRE!

Egy öreg kanadai nyomkereső és trapper, Bill Hamilton, túl a nyolcvanon írt egyszer egy könyvet *Hatvan év a síkságon* címmel, és ebben leírta a régi úttörők kalandos életének veszélyeit.

"Gyakran tették föl nekem a kérdést—írta Hamilton—, miért vállaltunk ekkora veszélyt. Mindig azzal válaszoltam, hogy van valami varázslatos a nyomkereső szabadban való életében, s ettől nem lehet megszabadulni, ha egyszer bűvkörébe kerültünk. Mutass nekem egy embert, aki a természet nagy dolgai között nőtt föl, és én máris tudom róla, hogy igazságos, független és önálló. Nemes indítékai vannak. Hűséges barátaihoz, és hű hazája zászlajához."

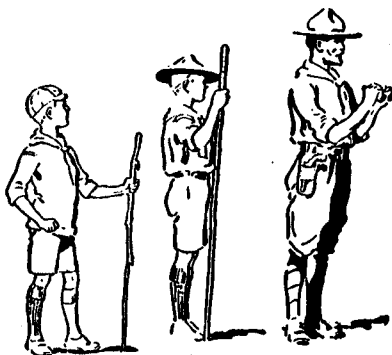
Mindenben aláírom, amit ez az öreg cserkésző mond, sőt, mi több, úgy találok, hogy azok az emberek, akik a civilizáció legtávolabbi vidékéről jönnek, onnan, amit primitív és vad életnek hívunk, a legnemesebb lelkű és leglovagiasabb képviselői az emberi nemnek, kivált nőkkel és a gyengébbekkel szemben. "Gentle-manné", nemes emberré válnak azáltal, hogy közvetlen kapcsolatban élnek a természettel.

Ismertem egy öreg búr, aki a dél-afrikai háború után kijelentette: nem tudna egy országban élni a britekkel, mert amikor a britek Dél-Afrikába érkeztek, a tábori élethez—az ő szavával élve—annyira "stomok" volt, azaz annyira ütődöttek, hogy nem tudtak magukról gondoskodni: nem tudták, hogyan rendezzék be táborukat, hogyan vadásszanak, vagy ho-

gyan készítsék el ételüket, és minduntalan eltévedtek az őserdőben. Nem tagadta, hogy az angol katona úgy hat hónap alatt azért elég jól megtanulta, hogyan boldoguljon—ha megérte, mert gyakran előbb elpatkolt.

"Játsz keményen—dolgozz keményen!"

Theodore Roosevelt az Egyesült Államok elnöke volt 1901 és 1909 közt. Szintén nagy tisztelője volt a szabadban való életnek. Kelet-afrikai vadászútjáról visszatérően, Londonban cserkészekkel találkozott, és nagy elismeréssel nyilatkozott róluk. Ezt írta: "Hiszek a szabadtéri sportjátékokban, és a legkevésbé sem zavar, hogy durvák, vagy hogy akik részt vesznek bennük, néha megsebesülnek. Nem rokon-szenvezem azzal az elcsépelet nézettel, hogy a fiatalat vattába kell csomagolni. A szabadban élő embernek mindig fölül kell maradnia az élet versenyében. Ha játszol, játsz keményen; ha dolgozol, dolgozz keményen. Ne hagyd azonban, hogy játékos és sportolásoz zavarja tanulmányaidat."

A farkaskölyök fölnéz a cserkésre, a cserkész az öreg-cserkésre vagy pionírra.

Tanulj meg magadról gondoskodni!

Az az igazság, hogy akik civilizált országban nőttek föl, nincsenek kiképezve rá, hogy magukat ellássák, ha a prérre, a síkságra vagy a rengetegbe kerülnek. Következésképp amikor a vadonba kerülnek, sokáig teljesen tehetetlenek, és sok viszontagságon és megpróbáltatáson esnek át, amit elkerülhetnének, ha még fiúkorukban megtanulták volna, hogyan lássák el magukat táborban. Bizony, csak egy rakás "zöldfülű" az ilyen.

Sohasem kellett tüzet gyújtaniok vagy megfőzniök az ételüket—ezt mindig más tette helyettük. Otthon, ha vízre volt szükségük, kinyitották a csapot—ezért fogalmuk sincs, hogyan találjanak vizet sivatagban úgy, hogy a fűvet vagy a bokrokat figyelik, vagy föltúrják a homokot, míg nedvesség nyomára nem bukkannak. Ha eltévedtek, vagy nem tudták, hány óra, nem kellett mást tenniök, mint valakit megkérdezniök. Mindig volt házuk, ami óvta őket, és ágyuk, amiben fekhettek. Sohasem kellett maguknak elkészíteniök vagy megjavítaniök bakancsukat vagy ruházatukat.

Ezért van az, hogy a "zöldfülű" szerint a tábor "tisztá nyomor". A cserkésznek azonban, aki tudja a játékszabályokat, a tábori élet egyáltalán nem "tisztá nyomor". Tudja, hogyan teheti kényelmessé ezer apró fogással, és annál jobban élvezi, mennél inkább látja, mekkora az ellentét a két életmód között.

A tapasztalt erdőjáró jól ismeri az erdőt. Ezernyi apró fogással tudja kényelmessé tenni az életét.

De még a városban is sokkal többet tehet a maga javára, mint a közönséges halandó, aki igazán sohasem tanulta meg, hogyan gondoskodjék szükségleteiről. Az az ember, akinek olyan sok mindentévé kell foglalkoznia, mint a cserkésznek a táborban, sokkal könnyebben jut álláshoz, amikor visszatér a civilizált világba, mivel alkalmas minden munkára, ami csak adódik.

FÖLFEDEZŐ UTAK

A cserkészkedés egyik jó formája, ha a cserészek őrben felfedező útra indulnak, vagy párosával zárandokolnak az országban, mint a hajdani kóbor lovagok, hogy segítségre szorulókat találjanak, és segítsenek is rajta. Ezt kerékpáron éppúgy meg lehet tenni, mint gyalog.

Az ilyen úton járó cserkész lehetőleg sohasem aludjon tető alatt, hacsak teheti.

Száraz éjszakákon aludjon a szabad ég

alatt. Rossz időben kérjen engedélyt, hogy szénapadlásra vagy pajtába húzódhasson.

Mindenképpen legyen nálatok térkép, s vele tájékoztatók, hogy ne kelljen a járókelőket kérdeztetnetek.

Térképolvasás

A Katonai Térképészeti Intézet 25 000-es térképe a legjobb a cserkészkedésre. A "25 000-es" azt jelenti, hogy ami a térképen egy centi, a valóságban 250 méter.

Ezen a térképen az erdőket, folyókat, tavakat, utakat, épületeket s i. t. egyezményes jelek jelzik. A hegyet rendszerint szintvonalak. A szintvonal olyan vonal, amely a tengerszint fölött ugyanolyan magasan fekvő pontokat köti össze. Például az a vonal, amelyiken a 200-as számot találjátok, azokat a pontokat köti össze, amelyek 200 méterrel vannak a tengerszint fölött. Néha a hegyet árnyékolással jelzik: másszóval vékony vonalak sorával, amelyek a hegy csúcsától kifelé mutatnak, mint a nap sugarai.

Hogy a térképet használni tudjátok, be kell tájolni, azaz úgy kell forgatni, hogy az általa mutatott irányok megfeleljenek a körülöttetek talált terep irányjaival. Ennek az a legegyszerűbb módja, ha addig forgatjátok a térképet, amíg a rajta levő út párhuzamosan nem fut az-
zal a valószínű úttal, ami az orrotok előtt van. Vagy használjátok az iránytűt. A térkép felső

széle rendszerint az észak: forgassátok tehát a térképet mindaddig, míg felső széle affelé nem néz, amerre az iránytű az északot mutatja. Ha a térképetek megadja a mágneses észak irányát, úgy forgassátok, hogy ez a vonal mutasson arra, amerre az iránytű északi vége.

Figyeljete meg mindent, amikor úton vagytok, és mindent jegyezzete meg, amit csak tudtok, hogy bárkit el tudjatek igazítani, aki majd azon az úton szeretne járni.

Térképészlet

Készítete térképészletet is. Nem kell, hogy nagyon részletes legyen, csak más meg tudja vele találni az utat. Ne felejtkezzete el az északi irányról és a közelítő méretarányról.

A fölfedezők természetesen naplót vezetnek, röviden leírják a napi utat, a látott érdekességek egyszerű rajzával vagy fényképével.

Expedíciók célja

Legyen az expedícióknak célja, azaz, ha városi fiúkból álló órs vagytok, akkor menjete földérítő szándékkal valamilyen különleges helyre, mondjuk egy hegyre vagy egy nevezetes tóhoz vagy talán egy régi várhoz vagy csatatérre, vagy tengerpartra. Vagy valameylík nagyobb tábor felé vehetete utatokat.

Ha viszont vidéki órs vagytok, nagyvárosba mehete, hogy megnézzete épületeit, állatkertjét, múzeumait stb.

Persze a napi jótette meg kell tennete, amikor csak alkalom nyílik rá, de ezen túl, kedvességük viszonzásaképp, tegyete jót a gazdáknak és másoknak, akik megengede nektek, hogy pajtájukat használjátok vagy földjüknön áthaladjatek.

HEGYMÁSZÁS

A hegymászás egyszerű sport a világ sok részén. Ahhoz, hogy el ne tévedjete, s jól érézete magatokat a hegyek közt, minden cserkészűgyességetekre szükségete van.

Hegymászás közben állandóan változtatjátok menetirányotokat, mivel a hegyoldal mély bevágásai között föl-lehaladva szem elől tévesztete azokat a tereptárgyatek, amelek egyébként vezetnek titeket. A nappal és az iránytűvel kell megállapítanotek, éppen merre mentete, és állandóan becsülnöte, merre is kellene mennete.

Azután nagyon könnyen rabul ejthete benneteke a köd vagy a pára; ezek még az olyan emberek számításait is keresztülhúzzák, akik ismerik a vidék minden zegét-zugát.

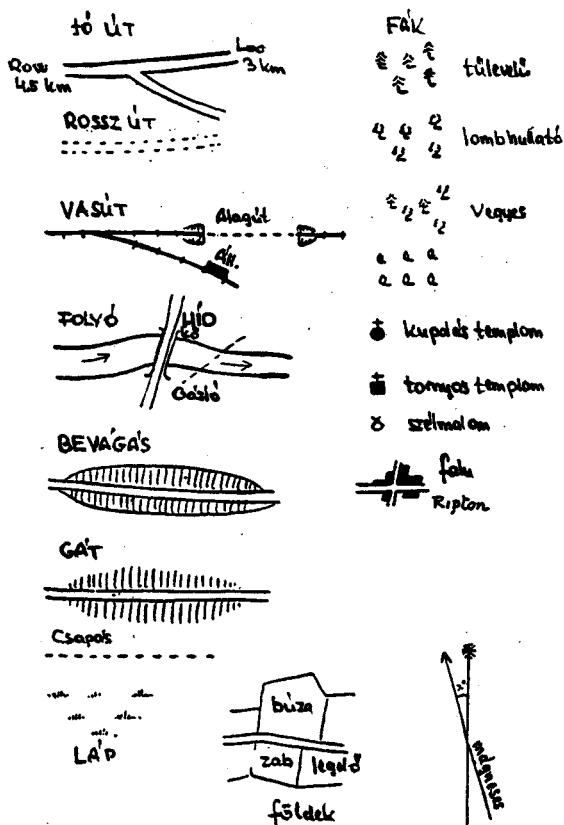
Eltévedtünk

Valameylík évben így jártam Skóciában, amikor a terepet jól ismerő felföldi társaságában eltévedtem a ködben. Mivel azt hittem, ismeri az utat, teljesen rábízta magam. Miután azonban már mentünk egy jó darabon, úgy éréztem, meg kell neki mondanom: észrevettem, hogy a szél iránya megváltozota. Amikor nekiindultunk, balról fújt, most pedig a jobb arcot fújja keményen. Ót azonban ez sem zavarta, és tovább vezetett. Rögtön megjegyeztem, hogy most meg hátulról fúj a szél, úgyhogy vagy a szél forog, vagy a hegy, vagy mi. Végül

kiderült, hogy amint sejtettem, nem a szél forgott körbe, se nem a hegy. Bizony mi vándoroltunk körbe, teljes kört írva le. Szinte ugyanoda jutottunk vissza, ahonnan elindultunk.

Kötélhasználat

A hegyen mozgó cserkészeknek gyakorolniuk kell, hogyan kössék össze egymást kótéllal, ahogy a hegyászók teszik jeges lejtőkön.

Íme, néhány egyezményes jel, amellyel térképen találkozhattok.

Amikor össze vagytok kötve, legyen kb. négy méter köztetek. A kötél a derekatokra van kötve hurokkal, csomójával a baloldalon. Egy hurokhoz kb. másfél méter kötélre van szükség. A csomó a kötél két végén derékhurok legyen és kötélfél a közbülsők-nél.

Mindenkinek tartania kell a távolságot az előtte haladótól, hogy a kötél mindig kellően feszes legyen. Így ha valaki leesné, vagy megcsúszna, a többi teljes súlyával ellen tudja tartani, míg ismét sziklát nem fog.

ÓRJÁRATON

A cserkészek órsonként, párban vagy néha egyedül cserkészkednek.

Órjáraton az órs tagjai csak ritkán haladnak szorosan egymás mellett. Szétszórtnak mennek, hogy többet lássanak. Ezen kívül nem tudják valamennyit elfogni, ha az "ellenség" elvágja a visszavonulás útját, vagy csapdába csalja őket.

A legjobb, ha a hat cserkészből álló órs sárkányalakban mozog: az órsvezető van középen, a 2. cserkész elől, az 5. és 4. jobbról és balról, a 3. hátul, a 6. az órsvezetővel (az 1.-vel). Ha nyolcan vannak az órson, az órsvezető maga mellé veszi a zöldfűlűt, a 2. a 6.-at, a 3. a 7.-et.

Ha az órsók nyílt terepet mozognak, ahol könnyen megláthatja őket az ellenség vagy az állatok, az ilyen szakaszon a lehető leggyorsabban kell átrohanniok, cserkészlépésben: az egyik fedezéktől a másikig mennek és futnak ötven-ötven lépést, rövid pihenőkkel. Mihelyt fedezékbe jutnak, megpihenhetnek, és körülnézhetnek, mielőtt megtennék a következő szakaszt.

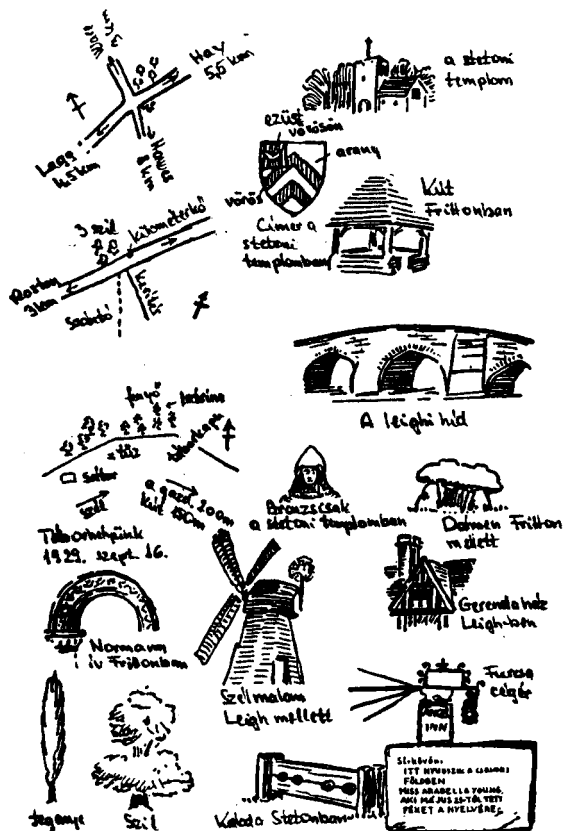
Ha te vagy a vezető cserkész, és órsód szem elől téveszt, mert nagyon hátrahagyta, néhány méterenként hajlíts előre bokorágakat vagy nád- vagy fűcsomókat abban az irányban, amelyben haladsz, hogy mutassák, merre mégy. Így az órs vagy bárki, aki mögötted jár, könnyen tud követni, és a fű frissességéből egészen jól meg tudja állapítani, mikor jártál arra. Ezen kívül mindig meg tudod lelteni a visszautat. Vagy hagyhatsz jeleket a homokban, vagy kirakhatod őket kőből, vagy azokkal a jelekkel jelezheted, merre mentél, amelyeket a 4. tábortűznél mutattam meg.

Meredek hegyoldalon sokszor jól jön a cserkészbot az egyensúlyozáshoz.

*Mindkét csomót megtalálhatjátok a 76-77. oldalon. I. J.

A cserkésznek éjjel éppolyan jól kell tudnia tájékozódni, mint nappal. De ha nem gyakorolja sokat, éjjel nagyon hamar eltévedhet. A távolság hosszabbnak tűnik, és a tereptárgyakat alig lehet látni. Azután könnyebben csaptok nagyobb zajt, mint nappal, mivel véletlenül száraz ágra léptek, vagy kőbe rúgtok.

ÉLET A SZABADBAN

Ha éjszaka ellenség után kémleltek, sokkal inkább a fületekre kell bíznotok magatokat, mint a szemetekre. Az orrotok is segít, mivel a cserkésznek van gyakorlata abban, hogyan szaglássza ki a dolgokat. Aki dohányzással nem rontotta el a szaglását, gyakran egészen távolról meg tudja érezni az ellenség szagát. Sokszor jártam így magam is.

Éjjeli őráraton a cserkészek közelebb maradnak egymáshoz, mint nappal, és nagyon sötét helyeken, pl. az erdőben, táborban úgy tartják egymással a kapcsolatot, hogy fogják egymás botjának a végét.

Ha egyedül vagytok a sötétben, a cserkészbótnak nagyon jó hasznát vehetitek az út kitapogatásában és az ágak félretolásában.

Az egymástól távol mozgó cserkészek éjjel úgy tartják a kapcsolatot egymással, hogy időnként őrsi állatuk kiáltását hallatják.

Minden cserkésznek tudnia kell, hogyan tájékozódják a csillagok állása szerint.

TÁJÉKOZÓDÁS

Az indián felderítők közt "ösvénytalálónak" hívták azt, aki idegen vidéken jól meg tudta találni az utat. Nagy kitüntetés volt, ha valaki rászolgált erre a névre.

Sok "zöldfülű" tévedt már el a dél-afrikai prérin, vagy egyáltalán elő sem került, mert nem értett a cserkészéshez, és ahogy mondani szokás, "nem érezte a vidéket".

A Matabeleföldön járó postakocsit nyolc öszvér húzta.

Egyszer egy ember, Matabeleföldön jártában, leszállt a postakocsiról, míg az öszvéreket váltották, és néhány méterre besétált az erdőbe. Amikor a postakocsi már indulásra készült, a kocsisok mindenfelé kiabáltak utána, majd keresésére indultak. Követték az ember nyomát a vidék nagyon nehéz talaján, ameddig tudták, de nem lelték. Végül, mivel a kocsi nem várhatott tovább, útjára indult, és más vette át a keresést.

A férfit néhány hét múlva találták meg—holtan, több mint húsz kilométerre attól a helytől, ahol elhagyta a kocsit.

Ne veszíted el a fejed!

Gyakran megessik, hogy ha egyedül vándoroltok az erdőn, figyelmetek elterelődik attól, hogy milyen irányban is haladtok. Gyakran kell irányt változtatnotok, hogy kikerüljete egy kidőlt fatörzset, vagy átmásszatok egy sziklatömbön vagy más akadályon, s utána nem pontosan a helyes irányban haladtok tovább. Az ember valahogy hajlamos kissé jobbra tartani, ennek következtében amikor azt hiszitek, egyenesen haladtok, valójában egyáltalán nem. Hacsak nem figyelitek a napot vagy az iránytűt vagy a tereptárgyakat, könnyen megeshet, hogy nagy körben jártok körbe-körbe.

Ilyenkor a "zöldfűlű" azonnal elveszti a fejét, és izgatottá válik, mihelyt ráesszmél, hogy elvesztette a tájékozódó képességét. Talán elkezd rohanni, pedig az volna a helyes, ha erőt vennének magatokon, és nyugodtak maradnátok, és valami hasznos foglalatosságba kezdenének: pl. visszafelé követnétek saját nyomotokat, vagy, ha ez nem sikerülne, tüzelőt gyűjtenének, hogy jelzőtüzet gyújthassatok iránymutatásul azoknak, akik keresni kezdenek benneteket.

A lényeg az, hogy ne veszítsétek el a fejetekeket már a legelső pillanatban.

Figyelj az irányra!

Amikor sétára vagy őráratra indultok, jelöljétek ki az irányt iránytűvel. Azt is jegyezzétek meg, merről fúj a szél. Ez nagy segítség, kivált, ha nincs iránytűtök, vagy a nap nem süt.

Minden öreg földérítő megjegyzi magának, merről fúj a szél, amikor reggel fölkel.

Hogy megtudjátok, merről fúj a szél, ha csak nagyon enyhén lengedez, dobjatok föl egy csipetnyi száraz fűvet, vagy emeljétek föl egy marék finom port, és csurgassátok le ujjatokat közt. Vagy nedvesítsétek meg a hüvelykujjaitokat, és tartsátok a szélre; amerről hűvös, az az oldala mutatja, merről fúj a szél.

Tereptárgy, mint irányjelző

Azután jegyezzétek meg minden fontosabb tereptárgyat, hogy jól tájékozódhassatok.

Vidéken ilyen tárgy lehet egy hegy vagy kimagasló torony, különleges alakú szikla, fa, hegyszoros, domb, híd, **vagy bármilyen pont, aminek** alapján meg tudjátok találni a visszautat, vagy valaki mást el tudtok igazítani, hogy ugyanazon az útvonalon tudjon haladni. Ha menet közben megjegyzitek a tereptárgyakat, mindig meg tudjátok találni a visszautat: de el ne felejtsetek időről időre visszapillantani, miután elhagytátok őket, hogy a visszaúton is föl tudjátok ismerni őket.

Ugyanez áll arra az esetre is, ha idegen városba vonattal érkeztek. Abban a pillanatban, ahogyan kiteszitek a lábatokat az állomásról, állapítsátok meg, merről süt a nap, vagy merre fújja a füstöt a szél. Jegyezzétek meg a tereptárgyakat is: ezek most kiemelkedő épületek, templomok, gyárkémények, utca- és üzletnevek lehetnek, úgyhogy ha néhány utcán végigmentek, meg tudjátok fordulni, és minden nehézség nélkül vissza tudjátok találni az állomásra. Mindez csodálatosan könnyűvé válik, ha egy kicsit gyakoroljátok, mégis annyi ember téved el számukra ismeretlen városban, mihelyt néhány utcasaroknál befordult.

Figyelj arra, amit csinálsz!

Ha felderítőként vagy egy csapat útikalauzaként dolgoztok, álljatok az élre, és egész figyelmeteket és minden gondolatotokat arra irányítsátok, mit tesztek. A legapróbb jelből kell következtetéseket levonnotok, és ha másról beszéltek és gondolkoztok, nagyon könnyen elmentek mellette. Az öreg földérítők általában nagyon hallgató emberek, éppen amiatt a szokásuk miatt, hogy figyelmüket arra a munkára összpontosítják, amit éppen végeznek.

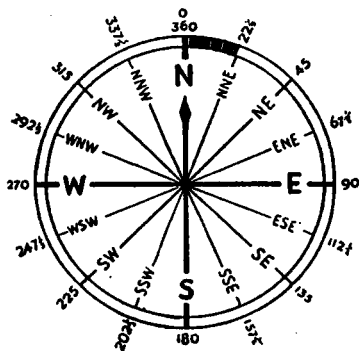
Nagyon gyakran a "zöldfülű" az, aki életében először szenved a magánytól, és csatlakozik hozzá gyalog vagy lovon, és beszédbe elegyedik vele—míg a felderítő, viselkedésével vagy másképp, a tudtára nem adja: nem akarja, hogy a "zöldfülű" ott legyen.

Kis gózhajókon találhatjátok a következő fölírást: "A kormányossal beszélgetni tilos!". Ugyanez áll arra a cserkészre is, aki csoportot vezet.

AZ IRÁNYTŰ

Biztos vagyok benne, hogy tudjátok: az iránytűnek az a szokása, hogy egy ideig jobbra-balra leng, majd beáll egy határozott irányba.

Ha követnétek a tű egyik vége által mutatott irányt, valahol Kanadától északra, az Északi Sarktól úgy 2300 kilométerre kötnétek ki*. Ennek az az oka, hogy ezen a ponton erős mágneses erő hat. Ez az az erő, amelyik vonzza a tű északi sarkát, és ezzel a tű a "mágneses északot" mutatja.

Észak csak egyike az égtájaknak. Minden tengerész kívülről fújja a többi égtájat, és a cserkésznek is tudnia kell őket. Északot emlegettem, de csak azért, mert rendszerint északot tekintjük kiindulási pontnak. Ez pusztán megállapodás dolga—ugyanekkora erővel használhat-

*A mágneses északi sarok vándorol, tehát nem biztos, hogy mostanában is ott van, ahol Bi-Pi idejében volt. I. J.

nánk a délt is.

A fölfedezők ritkán emlegetik az égtájakat. Helyettük a fokot használják, mivel pontosabb.

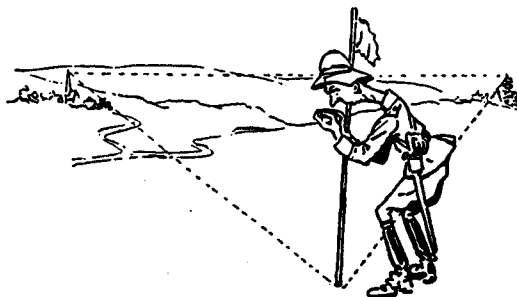
Ha megnézik az iránytű alaplapját, láthatják, hogy nemcsak az égtájak vannak bejelölve, hanem számok is, 0-tól kezdve az óra járásával egyező irányban, egészen ismét nulláig és a 360-as számig. Így minden pontot meg lehet adni égtáj szerint vagy fok szerint. Így kelet 90° , dél 180° , nyugat 270° s így tovább. DK helyett mondhatjuk, hogy 135° .

Hogyan egyengette az iránytű pályafutásomat?

Mivel tudtam, hogyan kell helyesen használni az iránytűt, ez jó lökést adott katonapályám kezdetén.

Így történt az eset.

Több más fiatal tiszttel együtt térképészetből vizsgáztam. Egy bizonyos ponton be kellett állítanunk az iránytűt egy másik ponthoz, és leolvasnunk az állását, majd arról a pontról egy harmadik felé. Ha jól csináltuk, az utolsó érték pontosan odavezetett bennünket, ahonnan kiindultunk. De ehhez nagyon gondosan kell leolvasni az iránytű állását. Ha csak egyetlen hajszállal félreolvassátok, már kudarca is vagytok ítélve. Csapatunkból csak egyetlen ember dolgozott elég pontosan ahhoz, hogy sikerüljön neki, s mit gondoltok, ki volt ez?

Az iránytűvel nagyon gondosan kell dolgozni, hogy pontos eredményt kapjunk.

Szerénységem*.

Emiatt és még néhány más tárgyból kapott jó jegyem miatt előléptettek, ez fizetésemeléssel járt, és ebből meg tudtam venni életem legjobb lovát.

*A feladat leírása nem elég pontos ahhoz, hogy ti is gyakorolhassátok. Vagy megadták azt a három távolságot is, amennyit meg kellett tenni az előre megadott irányokban, vagy előre kitztek három pontot, és akkor volt pontos az eredmény, ha az iránytűről leolvasott szögek összege 360 volt. I. J.

ÉSZAK—IRÁNYTŰ NÉLKÜL

A "mágneses északi sark" mellett, amit iránytűtökkel találhattok meg, létezik másik észak is, az Északi Sark, a földgolyó tetején. Ez az igazi észak, ezért úgy is hívják, "valódi észak".

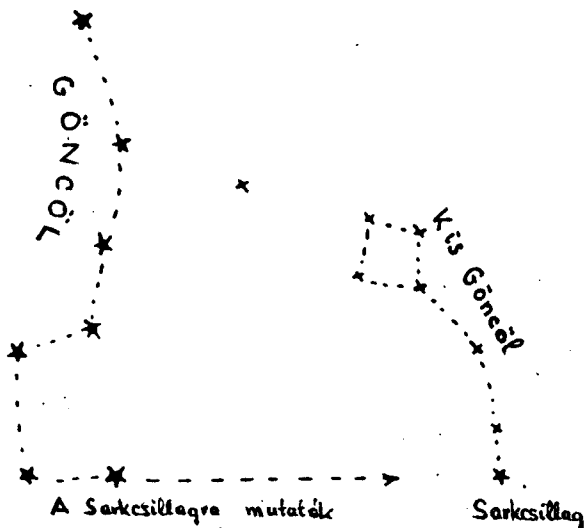
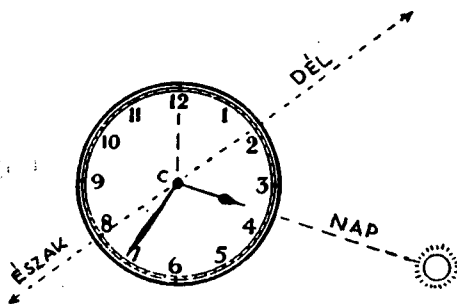
Észak—a nap révén

Ha nincs iránytűtök, hogy a "mágneses északot" mutassa, nappal a nap mutatja, merre van a "valódi észak", és ebből kitalálhatjátok a többi égtájat is.

Reggel 6-kor a nap keleten van. 9-kor délkeleten, délben délen, délután 3-kor délnyugaton és 6-kor nyugaton. Mindez durván az északi féltekére igaz. (A déli féltekén 6-kor a nap keleten van, 9-kor északkeleten, délben északon, 3-kor északnyugaton, 6-kor nyugaton.)

A föníciaiak, akik az ókorban körülhajózták Afrikát, megfigyelték, hogy amikor elindultak, a nap balról kelt föl—délnek tartottak. Azután beszámoltak róla, hogy különös országba értek, ahol a nap rossz negyedben kél, mégpedig a jobb kezük felől. Valójában megkerülték a Jóreménység-fokot, és ismét északnak tartottak Afrika keleti partja mentén.

Ahhoz, hogy napközben bármikor megállapíthassátok, merre van dél, tartsátok órátokat vízszintesen, számlappal fölfelé, hogy a nap rásüssön. Forgassátok, míg a nagy mutató a nap felé nem mutat, és vegyétek figyelembe a helyi időszámítást. Anélkül, hogy az órát elmozdítanátok, fektessetek egy pálcikát az órára úgy, hogy menjen át a számlap közepén, és felezze a 12-es és a kismutató közötti szöveget. Amerre most mutat, az a déli irány. Ez csak az ész-

A Göncölszék két csillaga a Sarkcsillag felé mutat.

ki féltéken igaz. (A déli féltéken a 12-es számot kell a nap felé fordítani, nem a kismutatót, és a dél akkor fekszik majd pontosan közöttük, úgy, mint az előbb.)

Észak—a csillagok révén

A csillagok csoportjainak az emberek nevet adtak, mert úgy tűnt, hogy ember- vagy állatalakok körvonalait követik.

A Göncölszekeret könnyű megtalálni. Olyasféle alakja van, mint egy kerék nélküli szekérnek, kissé görbe rúddal. Ez a leghasznosabb csillagkép, amit a cserkésznek ismernie kell, mivel a világ északi felén ez mutatja neki, merre van észak. A Göncölszekér a Nagy Medve csillagkép fara és farka. Ez az általam ismert egyetlen medve, amelyiknek hosszú farka van!

A Sarkcsillag. A Göncölszekér két hátulso csillaga mutat a Sarkcsillag felé. A Sarkcsillag a Kis Medve farkának utolsó csillaga. Minden csillag és csillagkép elfordul az égen, de a Sarkcsillag mozdulatlanul északon marad.

Az Orion. Egy másik csillagcsoport vagy csillagkép embert formál, aki kardot és övet visel. Neve: Orion. Könnyű fölismerni arról az egy sorban álló három csillagról, amelyek az "öve", és három kisebb csillagról, más irányban és közel egymáshoz: ez a "kardja". A kardtól jobbra és balra lévő csillag Orion lába, az öv fölötti kettő pedig a váll, és a köztük levő három kis csillagból álló csoport a feje.

A zuluk az Orion övét és kardját "Ingolubunak" hívják, három malacnak, akiket három kutya üldöz. A kelet-afrikai maszáj törzs azt tartja, hogy Orion övének három csillaga három aglegény, akiket három vénlány üldöz. Láthatjátok, minden felderítő ismeri az Oriont, bár más-más néven.

Az Orion azért izgalmas, mert segítségével mindig meg tudjátok mondani, merre keressétek az Északi vagy Sarkcsillagot, mert az Oriont lehet látni, akár az északi, akár a déli féltéken vagytok. Ha égre tartott bototokkal vonalat húztok Orion övének középső csillagától a feje közepén és még két nagy csillagon át, míg egy harmadikhoz nem értek, az a harmadik csillag az

A Sarkcsillag felé

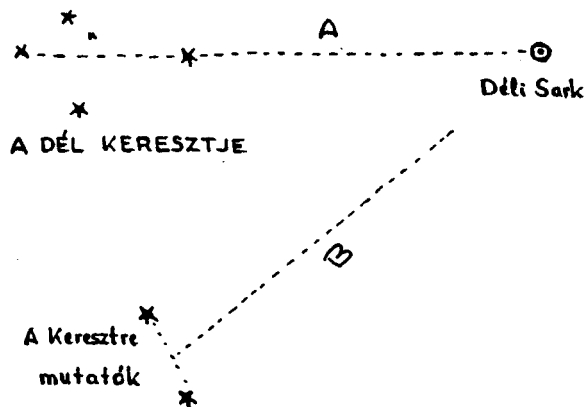

Az Orion hosszában húzott egyenes végül elvezet a Sark- vagy Északi Sarkcsillaghoz.

* Orion öve a magyar Kaszás, mert három csillaga úgy áll, mint a kaszások, amikor egymástól kissé elmaradva vágják a rendet. Tőle balra, lent ("délnyugatra") erősebb fényű csillag pislog, a Szíriusz. Ezt mi Sánta Katának hívjuk; ételt visz a kaszásoknak, de nem tudja őket utolérni. Egyébként régebben nem volt sánta, de behágott az utolsó kaszás elejtett kaszájába. I. J.

Északi vagy Sarkcsillag.

Dél Keresztje. A világ déli felén: Dél-Afrikában, Dél-Amerikában, Új-Zélandon és Ausztráliában a Göncöl nem látható. Itt a Dél Keresztje mutat dél felé. Ha a szemetekkel követitek azt a irányt (A), amelyikbe a Kereszt hosszabbik ága mutat, kb. hosszának háromszorosáig, a végpont megközelítőleg a délt mutatja. Vagy ha képzeletben egyenest húztok a Keresztre mutató két csillag közé, és erre merőlegesen egy másik képzeletbeli egyenest állítotok (B), s addig folytatjátok, míg nem metszi a Kereszt meghosszabbítását, A-t, akkor ott lesz dél, ahol A és B metszi egymást.

A déli féltéken a Dél Keresztje mutatja az irányt.

Ha kora reggel harmat és köd van, szép idő lesz.

Alacsony hajnal—jó idő (alacsony a hajnal, ha a nap a felhők alól kukkant ki reggel.)

Magas hajnal szelet hoz.

Lágy vonalú felhő jó idő jele.

Éles szélű felhő szelet jelent.

Gomolygó vagy csipkés felhő: erős szél.

IDŐJÓSLÁS

Minden cserkésznek tudnia kell olvasni az időjárás előjeleiből, kivált, ha táborozni megy, és tudnia kell használni a barométert.

A következőket kell megjegyeznie:

Vörös alkony—pásztor horkolj! (Jó idő lesz másnap).

Vörös hajnal—pásztor nyargalj! (Azaz eső lesz.)

Sárga napnyugta szelet jelent.

*Az ég színéből való időjósítás leegyszerűsíti az időváltozás előjeleit, így ne csodálkozzatok, ha ezekből a jelekből nem mindig sikerül megmondani az időjárást. I. J.

*Ha eső előtt fú a szél,
Vitorlád kibonthatód.
Ha eső után fú a szél,
Vitorlád behúzhatód.*

ÓRSI TÁJÉKOZÓDÁSI GYAKORLATOK

Amikor csak tehetitek, használjátok az égtájakat, pl. "a szoba ÉNy-i sarka", "a tábor DK-i oldala" stb.

Gyakoroljátok, hogy egy égtáj irányában haladtok. Válasszatok ki egy irányt, mondjuk az ÉK-it. Tűzzetek ki egy tereptárgyat—fát, dombot, sziklát—az iránnyal egy vonalban; ez ne legyen túl távol. Menjetek el addig a pontig, majd ismételjétek meg a műveletet: válasszatok ki másik tereptárgyat, amely felé mentek.

Ezután folytassátok a gyakorlást úgy, hogy égtáj helyett fokot használtok.

Gyakoroljátok, hogy az égtájakat órával és csillagképpel határozzátok meg.

Küldjétek ki órsöket olyan égtájakban, hogy más—más úton menve a végén találkozzanak.

Ha mód van rá, keressétek meg a csillagképeket az éjjeli égen. Tanuljátok meg fölismerni a Göncölszekeret, a Sarkcsillagot és az Oriont.

Az éjszakai mozgást nappal is lehet gyakorolni úgy, hogy több rétegű fekete kreppel vagy hasonló anyaggal bekötitek a szemeteket. Használjátok a botot!

A vidék térképén gyakoroljátok a térképolvasást és a térkép utáni tájékozódást.

ÖSVÉNYKERESŐ JÁTÉKOK

Kövessd a térképet!

Az órsöt őrsi alakzatban ismeretlen városba vagy furcsa vidék bonyolult részére visszük. Térképet kapnak. Amint megérkeznek, felbontják a lezárt utasítást, amelyből megtudják, hol van az órs, és merre kell mennie. A cserkészek fölváltva vezetik az órsöt; ha kerékpáron

vannak, kétpercenként, ha gyalog, tizenöt percenként váltva egymást. Minden cserkésznek egyedül a térkép alapján kell megtalálnia a helyes utat. A jó térképolvasásért pontot kapnak.

Hegyi csapás

Reggel három cserkész útnak indul a hegyre, és ott elrejtőzik. Ők a "nyulak". Reggeli után a "kutyák" csapata elindul, hogy egy bizonyos időn belül megtalálja a nyulakat, pl. délután négyig. A kutyák csapata győz, ha egyszerűen csak megpillantják a nyulakat, még ha távcsővel is, feltéve, hogy a megfigyelő pontosan meg tudja mondani, melyik nyulat látta meg. Bizonyos határt meg kell szabni, amin túl nem érvényes a játék, s ezért az illető kiesik.

Tanuljátok meg, hogyan kell helyesen összecsomagolni tábori felszereléseket. Afrikában és Észak-Amerikában gyakran használnak homlokszíjat, hogy segítsen a teher megtartásában.

Az ösvényen

Készítetek "ösvényt a vadonban": minden cserkész viszi a maga felszerelését és élelmét. Haladatok indiánsorban (egyes sorban), egy cserkész úgy kétszáz méterre a többi előtt, hogy cserkészjelekkel jelezze a követendő utat. Verjétek hídát patak fölé, vagy építetek tutajt, ha tavon kell átkelni; mocsaras terepen járjatok rőzsetalpon.

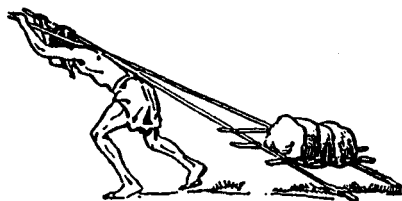
Hogy minden cserkészeteknek külön-külön megtanítsátok a tájékozódást és távolságbecslést, küldjétek ki őket más-más irányban, olyasféle utasítással, hogy "menj három kilométert észak-északkelet felé. Írj jelentést róla, pontosan hol voltál, és térképvázlattal magyarázd ezt meg. Add át jelentésedet, amilyen hamar csak tudod." Ezután hadművelési térképpel vagy másképp ellenőriztétek, mennyit tévedett irányban és távolságban a csapat.

Küldjétek ki a cserkészeket párban, hogy a párok versenyezzenek. Haladatok ugyanarra a helyre a térkép alapján tájékozódva, és többi útközben meg ne lássa őket. Ez fejleszti a térképolvasást, a vialatkozódást, a lesben állást stb.

Időtartam becsléséhez küldjétek ki cserkészeket különböző irányokban; egy papírszeletre írjátok rá, mennyi ideig maradjanak oda—mondjuk két percig az egyik, tízig a másik s í. t. Jegyezzétek föl az indulás pontos idejét és azt is, mikor térnek vissza. Becsületükre kell bízni, hogy nem használnak órát.

Keresd északot!

A cserkészek egymástól harminc méterre fölállnak, és cserkészbotjukat abba az irányba fektetik a földre, amerre a pontos északot gondolják, anélkül, hogy segédeszközt használnának. Ezután három lépést hátrálnak a bottól. A játékvezető minden botot összehasonlít az iránytűjével. Akié a legközelebb esik hozzá, az a győztes. Hasznos játék ez éjszaka vagy felhős időben, de naposban is.

Az indiánok rudakból összekötözött eszközön szállították tipijüket és folszerelésüket. Ezt "travois-nak" (travodnak) nevezték.

Éjszakai őrjárat

A cserkészek úgy gyakorolhatják az éjszakai fülelést és látást, ha "őrszemet" játszanak; az őrszemek állnak vagy járnak, míg a többi cserkész megkísérli, hogy hozzájuk lopódzkodjék. Ha egy ór zajt hall, kiált vagy sípol. Ekkor a lopódzkodó cserkészeknek meg kell állniuk, és csöndben fekvé maradniuk. A játékvezető odamegy az őrszemhez, és megkérdezi, melyik irányból hallotta a zajt. Ha helyes irányból, az őrszem a győztes. Ha a lopakodó tizenöt méterre meg tudja közelíteni az őrszemet anélkül, hogy az meglátná, valamilyen tárgyat hagy azon a ponton, ahová bekúszott, pl. zsebkendőt, és elküszik. Ezután zajt csap, hogy az őrszem riadót fújjon, és amikor a játékvezető odamegy, megmondja, mit tett. Ezt a játékot napal is lehet játszani, ha az őrszemeknek bekötik a szemét.

Égtájak

Nyolc botot leteszünk a földre csillagalakban, egy központból kiindulva. Az egyik az igazi északot mutatja.

A botok külső végére egy-egy cserkész áll, így a nyolc égtáj valamelyikét képviseli.

Ekkor a vezető megnevezi valamelyik két égtájat, pl. DK és É, és az érintett két cserkésznek azonnal helyet kell cserélnie. A cserénél nem kereszttezhetik a botokat, hanem a játékosok körén kívül kell futniuk. Aki elhagyja a helyét, bár nem szólították, vagy rossz helyre áll be, vagy éppen csak tétozódik, egy pontot veszít. Ha egy cserkész három pontot veszít, kiesik.

A játék során üres helyek keletkeznek. Ez kissé nehezíti a többi fiú dolgát.

A játékot úgy lehet nehezebbé tenni, ha tizenhat égtájat használunk nyolc helyett.

Ha szobában játszunk, az égtájakat krétával padlóra rajzolhatjuk.

Riadó! Kapd el a tolvajt!

Egy vörös szalagot reggel kiakasztunk a táborban vagy a cserkészotthonban. A játékvezető minden cserkészhez odamegy, míg a dolgát teszi, vagy játszik, és fülébe súgja: "Tolvaj van a táborban!". Az egyiknek azonban ezt súgja: "Tolvaj van a táborban, és ez te vagy!—a Hősök tere", vagy valamilyen más, ismert hely, kb. egy kilométerre. Ebből a cserkész tudja, hogy bármikor a következő három órán belül el kell lopnia a rongyot, és el kell szöknie a Hősök terére. Senki más nem tudja, ki lesz a tolvaj, merre fog elszaladni, és mikor lop. Mi-helyt valaki észreveszi, hogy ellopták a vörös rongyot, riadót fúj, mindenki abbahagyja, amit éppen akkor csinál, és elrohan, hogy megfogja a tolvajt. Az a cserkész győz, aki megszerzi a rongyot vagy egy darabját. Ha ez senkinek sem sikerül, a tolvaj győz. A nyakára kötve kell viselnie, nem dughatja zsebre, vagy nem dughatja el.

A környék földértése

Amint a tábor elkészült, az első teendő az, hogy megismerkedjünk a tábor környékével. Ez kiváló tárgya őrsi vetélkedőnek.

Minden őrsvezető kap egy ív papírt, hogy térképvázlatot készítsen a környékről, mondjuk három kilométeres körben. Az őrsvezető minden irányban kiküldi cserkészeit, a legjobbakat a nehezebb irányban, hogy mérjék föl a vidéket, s tegyenek jelentést minden lényeges sajátosságáról—útról, vasútról, patakról stb. Az őrsvezető kizárólag saját cserkéseinek jelentése alapján készíti el a térképvázlatot.

Az az őrsv. győz, amelyiknek a vezetője a legjobb térképet készíti a legrövidebb idő alatt.

MEGJEGYZÉS. E játékok és gyakorlatok közül sokat egyaránt lehet városban és vidéken játszani.

*Ez E. Thompson Seton *Erdőjárók könyve* "Ellenséges kém" című játékának változata.

6. táború

VÍZI- ÉS REPÜLŐCSERKÉSZET

Életmentők—Úszás—Víziportya—Repülőcserkész—Vízi játékok

TALÁN NINCS is nagyobb hős és igazibb cserkész a tengerésznél, aki a világ tengerpartjain a mentőcsónakkal dolgozik. Veszélyes viharban RÉSEN KELL LENNIE, hogy bármelyik pillanatban vízre szálljon, életét kockáztassa mások megmentéséért. Mivel ezt oly gyakran teszi, és oly nyugodtan, már megszoktuk, hogy ezt szinte mindennapi dolognak tekintsük, de ettől még nem válik kevésbé nagyszerűvé, és csodálatunkra kevésbé méltóvá.

Örülök, hogy oly sok cserkész vág neki a vízcserkészetnek, és azért, hogy megtanulja a csónakkezelést és a tengerész mesterséget, azt is megtanulja, hogyan állja meg a helyét hazája szolgálatában, mint a haditengerészet vagy a kereskedelmi flotta tengerésze, vagy mint életmentő a tengerparton.

A hajó egyaránt lehet mennyország és pokol—ez egyedül a rajta szolgáló cimboráktól függ. Ha nyerseks, hajlamosak a zúgolódásra, és rendetlenek, szerencsétlen társaság lesznek. Ha viszont, mint a cserkészek, derűsen eltökélik, hogy beérik annyival, amennyi van, kölcsönösen engedményeket tesznek, rendesen és tisztán tartják helyüket, boldog család lesznek, és élvezni fogják tengerészeletüket.

ÚSZÁS

Minden fiúnak meg kell tanulnia úszni. Sok fickót ismerek, aki már az első próbálkozásra megtanult úszni, másoknak meg több idő kellett. Magam is így jártam—először nem tudtam rájönni a nyitjára. Azt hiszem, a szívem legmélyén bizony féltem egy kicsit a víztől, de egyik nap, mély vízbe merészkedve, egyszerre csak éreztem, nem is olyan nehéz az úszás. Azelőtt túlzottan erőlködtem, és görcsösen küszködtem—de rájöttem, az a módja, hogy lassan és nyugodtan csináljam. Megszerettem a vizet, s az úszás ettől könnyűvé vált.

Csupán annyit kell tenni az elején, hogy próbálatok úgy úszni, mint a kutya, mintegy mászni a víz színén. Mellúszással ne is próbálkozzatok! Ha már úgy tudtok lubickolni, mint a kutya, kérjétek meg egy barátotokat, hogy először segítsen úgy, hogy kezével tartja a po-

cakotokat.

Rém jó dolog fürdeni—de még jobb, ha a fürdés úszást is jelent. Milyen szerencsétlennek látszik az a fiú, aki csak toporogni tud a sekély vízben, de nem tud csatlakozni haverjaihoz, amikor nekiindulnak a tengernek vagy folyónak.

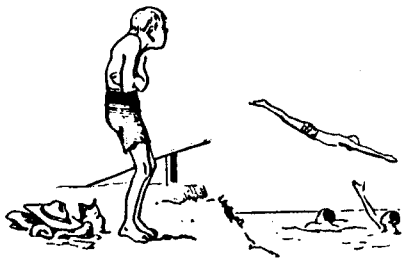
De van benne valami, ami több, mint pusztá szórakozás.

Nem tisztességes a többivel szemben, ha csónakázni vagy vitorlázni mentek velük, de nem tudtok úszni. Ha a csónak fölborul, és mindenki tud úszni, ez csak jó móka. Ha azonban van, aki nem tud úszni, az életét kell kockáztatnia a többinek, hogy a víz színén tartsa.

Aztán eljőhet a a rettenetes pillanat, amikor valakit fulladozni láttok. Ha tudtok úszni, vízbe ugrotok, megfogjátok, ahogyan kell, és partra húzzátok. És megmentettétek egy embertársatok életét! De ha nem tudtok úszni? Akkor borzasztó pillanatokat fogtok átélni. Tudjátok, hogy valami többet is kellene tennetek, minthogy segítségért kiabáltok, míg embertársatok életéért küzd és viaskodik, és szemetek láttára gyöngül az ereje. Nem akarom részletezni—borzasztó rémálom ez, és elkísér egész életekben, ha rágondoltok: részben a ti hibátok, hogy a szerencsétlen megfulladt. Miért a ti hibátok? Azért, mert ha jó cserkészek lettetek volna, megtanultatok volna úszni, és meg tudtátok volna menteni.

1. Tomi, a zöldfüld

Tomi a tónál

A többiek fickándoznak, mint a fűrgé lazacok.
Tomi cserkész nem tud úszni; bánatában csak vacog.

EVEZÉS

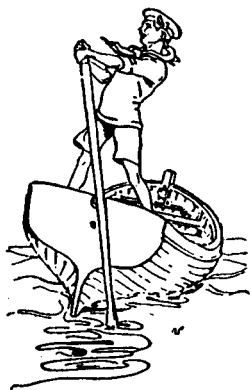
Ha víz mellett laktok, azt is meg kell tanulnotok, hogyan irányítsátok a csónakot. Tudnotok kell, hogyan kell szabályosan hajó vagy stég mellé állnotok, akár evezve, akár nagy kört leírva, orral előre úgy, mint a hajó vagy folyón árral szemben. Tudnotok kell, hogyan evezetek egy evezővel többbevezős csónakban, hogyan kettővel vagy molnárevezéssel, egy evezővel a csónak farán. Evezéskor azért forgatjuk a lapát tollát, amikor kinn van a vízből, nehogy belekapjon a szél, és ezáltal gátolja a csónakot a haladásban.

Tudnotok kell, hogyan dobjátok kötelet úgy, hogy egy másik csónakba vagy a rakpartra essék, vagy hogy hogyan kapjátok el, és rögzítsetek nektek dobott kötelet. Azt is, hogyan dobjátok mentőövet fuldoklóknak.

Tudnotok kell, hogyan készíttetek tutajt bármiből, ami a kezetek ügyébe esik, például deszkából, hulladékból, takaróból, szalmazsákból s í. t. Portyán gyakran előfordulhat, hogy olyan helyen kell átkelnetek a folyón élelmekkel, csomagotokkal együtt, ahol nincs csónak.

VÍZI PORTYA

Portya vagy kerékpártúra helyett kiváló gyakorlat az őrnek, ha vízre száll, és végigkutat egy folyót, vagy bejár egy vidéket ugyanúgy, mint a mozgótáborban. De olyant nem szabad a csónakba engedni, aki nem jó úszó, és nem tud legalább ötven métert úszni ruhában (legalább ingben, rövidnadrágban és zokniában), mivel baleset mindig lehet, s ha mindenki jól úszik, semmi az egész.

Tanuljátok meg helyesen úszni, s egy evezővel evezni.

rendszen el nem értünk Chepstowba, a másik oldalon. Ott fölfelé vettük utunkat a Wye zúgói felé, át azon a gyönyörű tájon, egészen Llandogo melletti otthonunkig.

Londontól Walesig, szinte végig vízen, kalandokban gazdagon és rengeteg mókával!

De mindez nem volt több, mint amit bármelyikötök meg tud tenni, ha megpróbálja.

Gyerünk tehát, cserkészek—csipkedjétek magatokat, és ha a vízcserkészletet csak annyira fogjátok élvezni, mint én, csodálatosan fogjátok érezni magatokat.

REPÜLŐCSERKÉSEK

Amikor az első cserkésztabort tartottuk Brownsea szigetén, alig néhányan gondolhattak komolyan arra, hogy a repülőgép egyszer meg fogja hódítani az eget. Hallottunk ugyan valamilyen furcsa kísérletekről, amelyeket Wilbur és Orville Wright végzett vitorlázógéppel, és hogy valamilyen repülő szerkezettel próbálkoznak, de senki sem álmodott róla, hogy egy emberöltő múlva a repülő közlekedési eszközzé válik, és új, ezeknek halált osztó masinává.

Nem alaptalanul gondolunk azonnal arra, hogy a repülőgép a rombolás eszköze, de sok mindenre használható, ami csak javára van a civilizációnak.

Pl. Kanadában hatalmas földterületen területekről készíthettek vele fényképeket, és így térképet; bányafőlszerelést szállítottak távoli helyekre; kereskedőknek, telepéseknek szállítanak

Az egyik legélvezetesebb vízcserkészlényem az a portya volt, amit két testvéremmel csónakkal csináltunk. Összehajtható vászoncsónakon főlevezünk a Temzén, amíg csak a csónak meg nem feneklett. Följutottunk egészen a Chiltern-hegységig, oda, ahol addig csónakot még nem is láttak. Vittünk magunkkal főzőfelszerelést, sátrat és fekhelyet, és éjjelente tábort ütöttünk.

Amikor eljutottunk a folyó forrásához, átvittük a csónakot a vízválasztón, ismét vízre bocsátottuk azon a patakon, amelyik nyugat felé rohan le, és néhány kilométer után az Avon folyóvá szélesedik.

Bathon és Bristolon át gyalogoltunk, eveztünk, vitorlázunk, csákyáztunk, vontattuk magunkat, mikor mi kellett, míg el nem értük a Severn fenséges hullámain.

Ezen leeresztett uszonnyal vitorlázunk át, míg szerencsén el nem értünk Chepstowba, a másik oldalon. Ott fölfelé vettük utunkat a Wye zú-

vele élelmet, postát és újságot azoknak, akiket hatalmas távolságok választanak el az ellátástól és barátaiktól.

Ausztráliában az orvosok hatalmas távolságokat tesznek meg repülővel, hogy a betegeken segítsenek, és mentőrepülők viszik a kórházba a betegeket.

Repülőről hamar észre tudják venni a nagy erdőségekben kiűtött tüzet, és meg tudják tervezni oltásuk legjobb módját. Még a halászoknak is segít a repülő, mivel a magasból a pilóta meg tudja látni, hogy található halraj.

A gabonát pusztító káros rovarokat légi permetezéssel lehet irtani; hatalmas területet lehet rövid idő alatt bevetni rizzsel vagy fűvel.

Mindenféle érdekes fölfedezést tettek már repülőről, nemcsak a Föld még föl nem fedezett táján, hanem a múltból is, mivel bizonyos dolgok, pl. ókori lakóépületek és települések nyomát jobban ki lehet venni, ha levegőből nézik, és fényképezik.

Így láthatjátok, hogy még mindig mennyi úttörő munka és romantika vár abban az új elemben, a levegőben, amelyet az ember leigázott!

Sok országban repülőcserkészek is vannak a cserkészszövetségekben. Akár a vízcserkészeket, őket is ugyanolyan alaposan ki kell képezni a szokásos, szárazföldi cserkészkedésre, mint a többi, mert minden cserkésznek kötelességtudónak és talpraesettnek kell lennie.

VÍZI JÁTÉKOK

Csempészek (éjjel vagy nappal)

A csempészek csapata ki akar kötni, és el akarja rejteni áruját (fejenként egy tárgyat vagy követ) azon a helyen, amit csempészbarlangnak neveznek el, és el akar ismét tűnni csónakjában. Egy másik csapat, a vámórségé, a part mentén helyezkedik el, hogy egyenként álló cserkészekkel hosszabb partvonalat tudjon megfigyelés alatt tartani.

Mihelyt valamelyik vámór meglátja, hogy a csempészek partra szállnak, riadót fúj, összegyűjti a többi, hogy megtámadják a csempészeket, de a támadás csak akkor lehet sikeres, ha legalább annyi vámór gyűlik össze a helyszínen, mint amennyi a csempész. A vámórség mindaddig az állásában kell hogy táborozzék, míg az őrszem nem riasztja.

Bálnavadászat

A bálna nagy fahasábból készül, amelyre nagyolva fejet és farkat erősítünk. Rendszerint két órs vesz részt a vadászatban, egy csónakban egy. Az órsvezető a kapitány, a segédórsvezető az orrevezős vagy szigonyos, az órs többi tagja pedig az evezős. Mindkét csónaknak megvan a maga kikötője, úgy másfél kilométerre egymástól. A játékvezető fogja a bálnát, és kb. félúton két kikötő közt otthagyja. Adott jelre a két csónak kifut, hogy elsőnek jusson a bálnához.

Az a szigonyos, amelyik elsőnek ér a bálna közelébe, megszigonyozza, a csónak azonnal megfordul, és a bálnát a kikötőjébe vontatja.

A másik csónak követi, s amikor utoléri az első, szintén megszigonyozza a bálnát, megfordul, és megkísérli, hogy a bálnát az ő kikötőjébe vontassa.

Ílymódon a két csónak kötélhúzást játszik, és végül a jobbik csónak vontatja kikötőjébe a bálnát—esetleg az ellenfelet is’.

‘Ez a játék hasonlít ahhoz, amelyet Ernest Thompson Seton írt le *Az erdőjáró indiánok nyitrafakönyve* című könyvében.

7. táborúz

JELEK ÉS PARANCSONK

Titkos parancs—Jelzótűz—Hangjelek—Parancsszavak—Síp- és zászlójelek

A FELDERÍTŐKNEK leleményeseknek kell lenniök, amikor titkosan továbbítják a híreket egyik helyről a másikra, vagy amikor jeleznek egymásnak.

Mafeking ostroma előtt (amiről már az 1. táborúznél beszéltem nektek) titkos üzenetet kaptam egy ismeretlen transvaali barátomtól. Az ellenség terveiről tájékoztatott, a katonák, lovak és ágyuk számáról. Ez a hír nagyon kicsi levélben érkezett, amelyet egy tabletta méretű kis golyóvá gyúrt össze, betette egy göcsörtös sétatálcá apró lyukába, s viasszal tűntette el a nyílást. A botot odaadta egy bennszülöttnak, akinek csak annyit mondott, hogy vigye el Mafekingbe, és adja át nekem ajándékként. Persze, amikor átadta a botot, és azt mondta, fehér ember küldte, mindjárt sejtettem, hogy nem közönséges ajándékról van szó, és hamarosan meg is találtam a levelet.

Máskor titkos levelet kaptam egy másik barátomtól. Hindusztáni nyelven írta, de latin betűvel. Bárki másnak, aki olvassa, nagy kérdés lett volna, milyen nyelven lehet írva, nekem azonban olyan világos volt, mint a nap.

Amikor Mafekingből levelet küldtünk ki az ostrom alatt, bennszülöttekre bíztuk, akik át tudtak csúszni a búr őrszemek gyűrűjén. Mihelyt túljutottak az őrök vonalán, a búrok már sajátjuknak vélték őket, s nem törődtek velük. Így vitték az üzeneteket: a leveleket vékony papírra írtuk, féltucatot vagy még többet szorosan kis gombóccá gyúrtunk, az egészet szta- niolpapírba burkoltuk, amilyenbe a teát csomagolják. A felderítő sok ilyen kis golyót vett a kezébe, vagy zsinórra fűzve a nyakába akasztotta. Ha úgy látta, fennáll a veszélye, hogy

elfogja az ellenség, hirtelen megjegyze a jellegzetes tereptárgyakat maga körül, ledobta a golyót a földre, és az ott pont olyannak látszott, mint a kis kódarabok. Ezután bátran folytathatta útját, míg az ellenség meg nem állította, de ha megmotozták is, semmit sem találtak nála.

A küldönc ezután várt egy vagy két napot, míg a levegő tiszta nem lett, visszament oda, ahol a tereptárgyak elárulták, hol hagyta a leveleket. A "tereptárgy", talán emlékeztek rá, bármilyen tárgy lehet, ami a felderítőnek tájékozási pontul szolgálhat, ha fölfigyel rá és megjegyzi: fa, domb, szikla vagy a vidék más részlete.

JELADÁS

A jeladást igazán érdemes megtanulni. Jó móka, ha úgy tudtok "beszélgetni" haverjaitokkal az utcán át, hogy mások nem értik, miről van szó. Igazán hasznosnak azonban akkor találtam, amikor a vadonban beszélgetni tudtam egyik barátommal—egyszer, amikor egy nagy folyó két partján álltunk, s egyikünknek fontos híre volt a másik számára.

Jelzőtűz

A tüzet minden ország felderítője használja jelzésre: füst-tüzet nappal és jelzőfényt éjjel.

Füstjel. Három nagy füstgomoly lassú egymásutánban azt jelenti: "Veszély!". Apró kis füstgomolyok: "Rohanj, gyere ide!". Folyamatos füstoszlop: "Állj!".

Ahhoz, hogy füstöljön a tűz, rakjatok tüzet sok vékony és száraz gallyból és ágból a szokásos módon, és mihelyt jól ég, dobjatok rá zöld levelet és fűvet vagy nedves szénát, hogy füstöljön.

Borítsátok le a tüzet nedves takaróval. Vegyétek le, hogy füstgomoly szállhasson fel, majd tegyétek ismét a tűzre. A gomoly nagysága attól függ, milyen sokáig tartjátok fölemelve a pokrócot. Rövid gomolyhoz addig tartjátok felemelve, míg kettőig számoltok, majd tartsátok letakarva, míg nyolcig számoltok. Hosszú gomolyhoz kb. hat másodpercre emeljétek föl a takarót.

Ausztrália őslakói gyakran jelzőtűzzel üzentek egymásnak.

Jelzőfény. Hosszú és rövid fényjelzés ugyanazt jelenti éjjel, mint a füstgomoly nappal.

Jelzőfényt száraz ágból és rőzséből rakjatok, hogy a láng a lehető legfényesebb legyen.

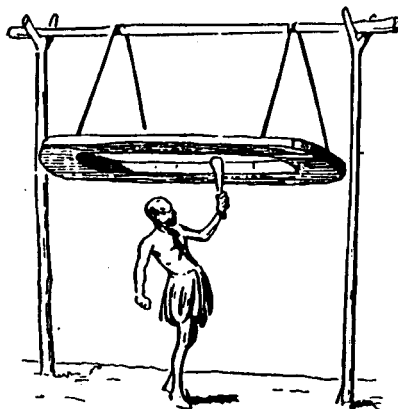
Két cserkész takarót tart a tűz elé, azaz a tűz és a közé, akinek jelezni akartok, úgyhogy barátaitok nem látják a lángot, míg nem akarjátok. Ezután engedjétek le a takarót, míg kettőig számoltok (ez a rövid jel), vagy hatig (ez a hosszú jel), közben pedig takarjátok el a tüzet,

míg négyig számoltok.

Hangjelek

Az amerikai polgárháborúban Clowry kapitány, felderítőtsízt figyelmeztetni akarta hadseregének egyik erős egységét, hogy az ellenség meglepetésszerű támadásra készül az éjjel, de nem tudott visszatérni bajtársaihoz, mert megáradt folyó választotta el tőlük, átkelni meg nem tudott rajta, akkora vihar dühöngött.

Mit tettek volna, ha Clowry kapitány bőrében lettek volna?

Íme egy másfajta "jelzódob" Afrikából.

Morzészás, szemaforjelzés

Minden cserkésznek meg kell tanulnia a morzeábécét. "Pontokkal" és "vonalakkal" lehet vele üzenetet küldeni bizonyos távolságra zászlóval, hanggal, pl. kürttel vagy fénnel (tűkörtávíróval vagy fényoszóróval).

A szemaforjelzést még könnyebb megtanulni. Ennél a két karotokat mozgattátok, és tartjátok különféle szögekben egymáshoz képest. A betűket úgy formáljátok, hogy más-más szögben tartjátok a karotokat. Figyeljete rá, hogy ezek a szögek pontosak legyenek. A következő oldal ábrája mutatja a jeleket úgy, ahogyan a "vevő" látja. A kép alapján bonyolultnak tűnhet, de a gyakorlatban nagyon egyszerűnek fogjátok találni.

Az adónak mindig szembe kell néznie azzal az állomással, amelyiknek ad. A vevőállo-

Afrikában különleges dobot használnak, hogy faluról falura hírt adjanak.

Jó ötlete támadt. Öreg vasúti mozdonyra akadt a közelben. Begyűjtötte, gózt fejlesztett, majd elkezdett rövidket és hosszúakat sípolni a morzeábécé szerint. Bajtársai hamarosan meghallották, megértették, s kürttel visszajelezték. Ezután leadta a hírt, azok vették, és intézkedtek. Így húszezer katonát nem ért váratlanul a támadás.

Bizonyos afrikai törzsek dobszóval üzennek egymásnak. Mások fából készült harci gongot használnak.

más figyelmét a hívójellel hívják fel: VE-VE-VE vagy AAAA. Amikor a vevő készen áll a vételre, a "Rajta!" jelet adja: K. Ha még nem kész, Q-t ad, aminek az a jelentése: "Vár!".

Amint a vevőállomás egy szót helyesen olvasott el, E vagy T jelet küld (morzénál) vagy C-t vagy A-t (szemafornál). Ha egy szóra nem jön ez a válasz, az adóállomás tudja, hogy a vevő nem tudta elolvasni, és megismétli, míg választ nem kap.

Ha hibáztatok, küldjétek a "Törlés!" jelét: nyolc E-t, majd ismételjétek meg a szót.

Ha számokat akartok továbbítani, használjátok a szokásos morzeszámokat; szemafornál viszont betűvel írátki a számokat. Úgy ellenőrzitek, hogy a vevőállomás megismétli őket az adónak.

A ..	J .---	S ...	2 .---
B -...	K ---	T -	3 ...-
C -...	L	U ..-	4-
D -...	M --	V-	5
E .	N -.	W ---	6 -....
F ...-	O ---	X -...-	7 -....
G ---	P .---	Y -...-	8 -...-
H	Q -...-	Z -...-	9 -...-
I ..	R ...	1 .----	0 -----

A morzejelek betűi és számai pontokból és vonalokból állnak.

A szó végét fény- és hangjelzésnél rövid szünet jelzi, zászlójelzésnél pedig az, hogy előre hajtjátok.

Az üzenetet az *üzenet vége*, AR jellel fejezitek be. A vevőállomás a *vétel vége*, R jellel válaszol, ha az üzenetet helyesen vette.

Mihelyt megtanultátok a morze- vagy a szemaforábécét, semmi másra nincs szükségetek, mint gyakorlásra. A cserkésznek nem kell hosszú mondatokat küldenie, vagy nagy távolságra, nagy sebességgel. Csak annyit várok el tőletek, hogy tudjátok ezt az ábécét, és egészen egyszerű mondatokat vagy számokat jól tudjátok venni és adni. Kövessetek el mindent, hogy ha úgy fordul, hogy üzenetet kell küldnetek egy tágas réten át vagy egyik hegyről a másikra, könnyen lehessen venni.

Ha úgy akartok üzenetet írni, hogy a kívülállók tanácstalanul forgassák, használjátok

morze- vagy szemaforjeleket a rendes ábécé helyett. Bármelyik barátotok könnyen el fogja tudni olvasni, ha ismeri a jeladást.

A 	H 	O 	V
B 	I 	P 	W
C 	J 	Q 	X
D 	K 	R 	Y
E 	L 	S 	Z
F 	M 	T 	SZAM KÖV.
G 	N 	U 	BETŰ KÖV. (u)

A szemaforjelek abból állnak, hogy két zászlót különféle szögekben tartunk.

PARANCSONK ÉS JELEK

Az órsvezetőnek rendszerint van sápa és nyakba vetett zsinórja, amin hordja. A következő parancsonk és jelek legyenek a kisujjatonban, hogy az órsben használni tudjátok őket.

Parancsszavak

- "Sorakozó" (vonalban)
- "Vigyázz!" (Álljatonk feszesen.)
- "Piherj!" (Álljatonk lazán.)
- "Űlj le!" (Űljetonk vagy feküdjetonk le anélkül, hogy a sorotokat elhagynátok.)
- "Oszolj!" (Szűnet).
- "(Órs) Jobbra (balra) át!" (Minden vonalban álló órs abba az irányba fordul.)
- "Indulj!" (Feszesen lépjetek ki ballábal.)
- "Állj!" (Megálltók.)
- "Futólépés!" (Feszesen lépve futás, laza kartartással.)
- "Cserkészlépés!" (Lépés, majd futás ugyanannyi lépésben, pl. ötvenesével.)

Sápjelek

Ha a cserkészvezető össze akarja hívni a csapatot, a cserkészjelet fűtűli vagy a csapat saját

hívójelét.

Az őrsvezetők erre a jelre az őrsi jellel összehívják az őrüket. Ezután futólépésben a cserkészvezetőhöz vezetik az őrüket.

Jel	Jelentése és felhasználása
VE-VE-VE vagy AAAA	Felhívás
K	Rajta (válasz a VE-re, ha kész a vételre)
Q	Várj (válasz a VE-re, ha nem kész a vételre)
T vagy E (morze) C vagy A (szemafor)	Általános válasz (minden jelre, ha más szabály nem érvényes)
8 pont (szemafor) 8 E	Töröld (bármilyen helytelenül küldött jel törlése)
AR	Üzenet vége
R	Az üzenetet helyesen vettem (válasz AR-re).

Íme néhány sípjel terepi cserkészjátékokhoz.

1. Egy hosszú sípszó: "Csönd!", "Vigyázz!", "Várd a következő jelemet!"
2. Több hosszú, lassú sípszó: "Kifelé!", "Menj távolabb!" vagy "Előre!", "Nyitódj!", "Szóródj szét!"
3. Több rövid, éles sípszó: "Futás!", "Zárkózz!", "Gyülekező!", "Sorakozó!"
4. Több hosszú és rövid sípszó felváltva: "Riadó!", "Óvatosság!", "Légyszépen!", "Foglaljátok el a riadóra előírt helyeteket!"
5. A cserkészvezető három rövid, egy hosszú fűtthez az őrsvezetőket hívja; ez a "Vezetők hozzám!"

Minden jelnek azonnal engedelmeskedni kell, kétszer olyan gyorsan, mint ahogy futni tudtok, tekintet nélkül arra, épp akkor mit csináltok.

Karjelek

A karjeleket az őrsvezető az őrsi zászlóval is adhatja, ha szükséges.

Ha kezünket arcunk előtt jobbra-balra, vagy a zászlót vízszintesen jobbra-balra lengetjük, arcunk előtt: "Nem!" "Visszakozz!", "Ne törődj vele!"

Ha kart vagy zászlót magasra tartunk, és nagyon lassan jobbra-balra lengetünk kinyújtott karral: "Csatárlánc!", "Tovább előre!", "Nyitódj!".

Ha kart vagy zászlót magasba tartunk, és gyorsan jobbra-balra lengetünk nyújtott karral: "Zárkózz!", "Gyülekező!", "Ide hozzám!".

Ha kézzel vagy zászlóval valamerre mutatunk: "Menetirány!".

Ha ökölbe szorított kezünket vagy a zászlót néhányszor gyorsan föl-lemozgatjuk: "Futás!".

Ha a karunkat vagy a zászlót egyenesen tartjuk fejük fölött: "Állj!", "Pihenő!".

Ha a vezető parancsot vagy üzenetet kiált egy arrébb álló cserkésznek, a cserkész fölemeli a karját feje magasságába, és ott tartja, ha hallja, mit mondott. Ha nem hallja, mozdulatlanul áll, nem ad semmiféle jelzést. Ebből a vezető tudja, hogy hangosabban meg kell ismételnie, vagy intenie kell a cserkésznek, hogy jöjjön közelebb.

Találjatok ki őrskötteknek saját jeleket más parancsokhoz is.

ÓRSI JELADÓ GYAKORLATOK

Gyakorlójátok, hogyan kell füst- és tűzjelzéshez tüzet rakni, meggyújtani és jelezni.

Gyakorlójátok a síp- és kiképzési jeleket.

Rendezzettek őrsi versenyt abból, hogyan tudtok elrejteni üzenetet. Adjatok minden cserkésznek egy szelet papírt, és hagyjátok, hogy elrejtse magánál. Alkossanak párt, és motozzák meg egymást. Akinek a papírját a legkésőbb találják meg, az győz.

Minden őrskészíti a maga titkosírását. A többi megkísérli megfejteni.

Az őrskök egymás közt azon versenyeznek, melyik a legzseniálisabb módja annak, hogy morzeüzenetet különleges készülék nélkül is elküldjenek.

A következő mondattal jól gyakorolhatjátok a jeladást, mert minden betűt tartalmaz: "A pöttöm, ügyes, vadóc, barna róka átugorja az éhes, de fíradt vizslát."

A jeladási gyakorlatnak a lehető legvalószerűbbnek kell lennie. Kezdetről fogva olyan nagy távolságra adjátok és vegyétek az egyes betűket, amilyen messziről csak tudjátok, lehetőleg a szabadban.

HÍRVIVÓ JÁTÉK

Futárposta

Kiválasztunk egy cserkészt, hogy üzenetet vigyen egy "ostromlott" helyre—ez lehet igazi falu, tanya vagy ház, de lehet valaki, aki adott helyen tartózkodik. A futárnak legalább félméteres, színes anyagot kell viselnie vállára tűzve, s úgy kell célba érnie, hogy ez ott is maradjon.

A helységet ostromló ellenségnek meg kell akadályoznia, hogy a futár bejusson, de természetesen nem mehet közelebb az ostromlott helyhez, mint a védők képzelt arcvonala, azaz ezer méter—ezt a határt előzetesen kell meghatározni. Aki mégis átlépné ezt a határt, a játékvezető kiállítja, mert a védők lelőtték.

Ahhoz, hogy a futárt elfogja az ellenség, le kell tépnie válláról a szalagot. Tudják, hogy a futár egy bizonyos irányban egy bizonyos időpontban elindul—ez a hely vagy másfél kilométerre legyen az ostromlott várostól—, és mindent elkövethetnek, hogy elfogják, kivéve, hogy nem lehetnek jelen, amikor és ahonnan elindul.

Ezt a játékot városban úgy játszhatjuk, hogy kiválasztunk két házat. Az egyik a kiindulási pont, a másik az ostromlott város, és a futárnak minden álruha meg van engedve (csak a női nem), mindaddig, míg a szalagot a vállára tűzve viseli.

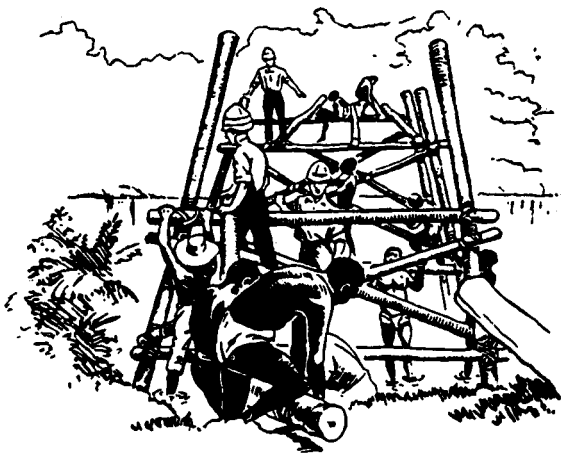

Az ősemléknek is megvoltak a maga jelzései. Ez például minden korban azt jelentette: "Figyelem!"

3. fejezet

TÁBORI ÉLET

8. táborút

UTÁSZMUNKA

Csomózás—Kunyhóépítés—Fadöntés—Hídverés—Önméretek—Magasság- és hosszbecslés—Úttörők

AZ UTÁSZOK vagy úttörők azok, akik elől járnak, hogy utat nyissanak az utánuk jövőknek az őserdőben vagy másutt.

Amikor Afrika nyugati partján szolgáltam, nagy csapat helyi felderítő parancsnoka voltam, és mint minden felderítő, azon voltunk hogy mindenféleképpen hasznára legyünk fő haderőnknek, amely mögöttünk jött. Nemcsak az ellenséget kémleltük, s figyeltük mozgását, hanem tehetségünkhöz mértén igyekeztünk hadseregünknek könnyebbé tenni az utat, mivel csak keskeny ösvény volt a sűrű őserdőben és a mocsárban. Így hát úttörők is lettünk, nemcsak felderítők. Menetelésünk során majdnem kétszáz hidat vertünk a folyókra, cölöpökből kötözve.

Amikor először láttam neki a felderítőkkal ennek a fontos munkának, kiderült, hogy ezer emberből nagyon sok azt sem tudta, hogyan kell forgatni a fejszét, hogy fát vágjon ki, és egy hatvan fős társaság kivételével senki sem tudta, hogyan kell csomót kötni—még rossz csomót sem.

ÉLETMENTŐ CSOMÓK

Röviddel azelőtt, hogy jónéhány éve Kanadába érkeztem, borzasztó tragédia játszódott le a Niagaraánál.

Tél közepe volt. Három ember ment azon a hídon, amelyet a jég formált a vízesés alatt rohanó folyón: egy férfi, a felesége és egy tizenhét éves fiú. Egyszer csak a jég megrepedt, és széttört. A férfi és felesége egy jégtáblán találta magát, amely messzire sodródott a nagyobb táblától; a fiú egy másikon rekedt.

Körös-körül a vizet hasonló jégtáblák borították, taszítva–zúzva egymást. A három ember a sodrás szeszélyének volt kiszolgáltatva; itt ugyan lassú volt, de lassan és biztosan vitte őket lefelé, a mérföldnyire lévő félelmetes zúgó felé.

A parton lévő emberek látták, mekkora veszélyben vannak, s látták azok az ezrek is, akik odasereglettek, de egyikük sem volt képes segíteni rajtuk. Úszni lehetetlen volt, és mentőcsónakot sem lehetett használni.

Így sodródott a három szerencsétlen egy órán át. Ekkor a folyó két híd alatt vitte el őket; ezek pontosan a zúgó fölött ívelték át a folyót.

A hídról, ötven méterre a folyó fölött, köteleket bocsátottak le, hogy a sodródó emberek útjába essenek.

Amint elhaladtak mellettük, a fiúnak sikerült elkapnia egy kötelet, és segítő kezek láttak hozzá, hogy fölhúzzák. Amint azonban úgy félúton lehetett, a szegény gyerek nem bírta tovább tartani magát. Visszaesett a jeges árba, és örökre eltűnt.

A másik jégtáblán levő férfi is megragadott egy kötelet, és megkísérelte, hogy a felesége derekára kösse, hogy legalább ő megmeneküljön. Az ár azonban elrohant velük. Keze meg volt gémberevedve, nem tudta megkötni a kötelet. Kicsúszott a kezéből.

És néhány másodperccel később kínszenvedésük végétért: elnyelte őket a fortyogva örvénylő zúgó.

Mit tettél volna?

Könnyű utólag okosnak lenni, de el kell gondolkoznunk ezen a katasztrófán. Mit tettetek volna, ha ott vagytok?

Az egyik kanadai cserkészvezető mesélte nekem, hogy röviddel a baleset után vasúton utazott, és útítársai az esetről beszélgettek. Nem tudták, hogy neki köze van a cserkészekhez, és az egyikük ezt mondta: "Hát, azt hiszem, ha lett volna ott cserkész, biztosan kitalált volna valamit, hogy megmentse azokat a szegény embereket."

Az emberek gyakran teszik föl a kérdést: mire jó olyan egyszerű dolgot megtanulni, mint a csomózás. Bizony, ez olyan eset volt, amelyiknél az ilyen tudás három életet tudott volna megmenteni.

Amikor a köteleket lelógatták a hídról, egy vagy két hurkot kellett volna rájuk kötni, hogy az áldozatok bele tudjanak bújni, vagy át tudják dugni rajtuk karjukat vagy lábukat. De mivel nem volt egyetlen hurok sem, az emberek nem tudtak segíteni, mivel nem tudták, hogyan kell mentőcsomót vagy bármilyen más hurkot kötni.

HASZNOS CSOMÓK

Minden cserkésznek tudnia kell, hogyan kössön csomót.

A csomózás egyszerű dolognak tűnik, pedig van jó és van rossz módja, és a cserkésznek a jót kell tudnia.

Élet függhet tőle, hogy a csomó helyesen van-e megkötve, vagy sem.

A helyesen megkötött csomóról bizton tudhatjátok, hogy tartani fog, bármekkora húzásnak lesz is kitéve, és ha ki akarjátok bontani, könnyen megtehetitek.

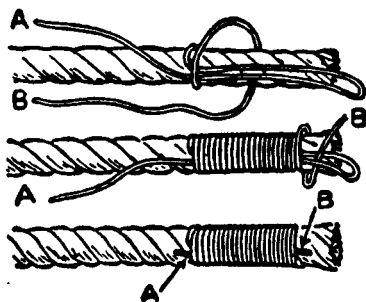
A rosszul kötött csomó kibomlik, ha keményen húzzák, vagy olyan szorosra gubancolódik össze, hogy képtelenség kibogozni.

A tanulás legjobb módja az, ha találtok valakit, aki meg tudja nektek mutatni. Sokat kell gyakorolnotok, máskülönben hamar elfelejtitek a csomókat. Kötelet vagy zsinórt használjatok, ne kócos kis madzag- vagy cipőfűződarabot!

Alább olyan hasznos csomókat találtok, amelyeket minden cserkésznek tudnia kell, és használnia is kell, ha spárgát vagy kötelet csomóz.

Hogy a kötél vége ki ne rojtosodjék, és ki ne bomoljék, el kell kötnötök úgy, hogy vékony spárgát tekertek köré jónéhányszor, és úgy fejezitek be, hogy a vége ne lássék. Több módja van ennek; az ábra az egyik könnyű és hatékony változatot mutatja.

Nyugat-Afrikában nem volt kötélünk, így erős kúszónövényeket használtunk és vékony fűzfa vesszőt vagy hosszú, rugalmas vesszőket. Ezeket úgy tettük még hajlékonyabbakká, hogy egyik végükre ráléptünk, a másik végüket kezünk köré csavartuk körbe-körbe. Fonásra a fűz és a mogyoró vesszeje jó. Nem lehet ugyan minden csomót megkötni rajtuk, amit kötélre lehet, de a peterszeg általában sikerül.

Hogy a kötél vége ki ne bomoljék, el kell kötni. Tegyetek egy darab spárgát hurok alakjában a kötére. Ezután tekerjétek a kötél köré a hosszabbik részét (B), míg vagy félcentire meg nem közelítették a végét. Húzzatok szorosra minden karikát, s fektessétek őket egymás után. Dugjátok be most a B végét a hurokba, s kössétek meg erősen A-nál, de ne rántsátok, mert különben elszakad. Így behúzzátok a B végét a kötés alá (elég, ha felütig). Végül vágjátok le a kilógó végeket csinosra.

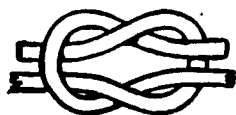
KUNYHÓÉPÍTÉS

Hogy kényelmesen táborozhasson, a cserkésznek tudnia kell, hogyan készítsen rögtönzött hajlékot éjszakára, vagy kunyhót, ha hosszabb ideig akar táborozni.

Az, hogy milyen menedéket készítenek, függ a vidéktől és az időjárástól.

Állapítsátok meg, merről fúj általában a szél, és menedéketek hátát a felé fordítsátok, tüzet pedig előtte gyújtatok. Ha olyan helyen akartok tábort verni, ahol sok a fa, és engedélyetek van rá, hogy vágjatok belőle, többféle menedék közül választhattok.

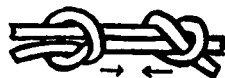
A rögtönzött menedék a legegyszerűbb kunyhóféleség. Két egyenes karót jó erősen a földbe vertek, és keresztben gerincrudat erősítetek rájuk. Ehhez több karót támasztotok a széloldalra, rá keresztrudakat, hogy tartsák majd a tetőfedésre használt ágakat, nádat, gyepetglát,

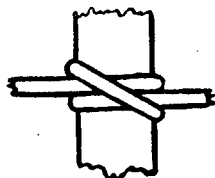
FOGÁSBOG (szabályos kettőscsomó) sebkötés vagy kötel összekötésére

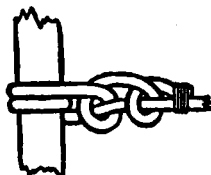
SZARVKÖTÉLBOG (töltött kettőscsomó) két egyforma vagy különböző vastagságú kötel összekötésére

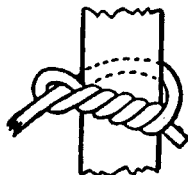
MATRÓZCSOMÓ két nedves vagy csúszós kötel összekötésére

SZORÍTÓNYOLCAS. Utász munkánál ezzel erősíthetők kötelek póznára.

KÉT FÉLCSAT kötel póznához való kötésére

PÉTERSZEG. Kötélvéget erősítünk vele póznához vagy gerendához.

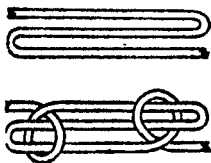
DERÉKHUROK mentéshez

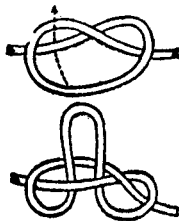
HEGYMÁSZÓ CSOMÓ. Szükség szerint lehet tágtítani vagy szűkíteni.

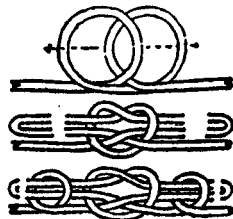
KETTŐS SZORÍTÓNYOLCAS hurok helyett és fesztűcsomónak

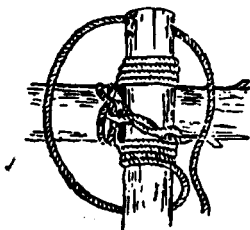
KURTÍTÓ BOG kótel rövidítésére és laza kótel megfeszítésére

KÖTÉLFÜL. Ezzel tartókótelre köthettek hurkot.

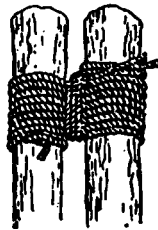
BAROSS MENTŐCSOMÓ. Két nyílása van, embert lehet vele leeresztetni.

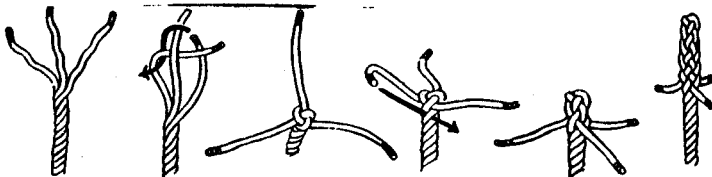
KERESZTKÖTÉS. Kezdjétek szorító nyolcassal, majd feszítőkötés következik merőlegesen a fő kötésre. Szorítónyolcassal fejeztétek be.

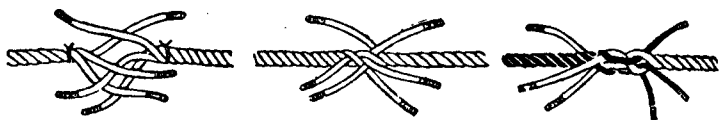
HARÁNTKÖTÉS. Kezdjétek mindkét rúdra kötött peterszeggel. Minden elágazást kössetek körül. Folytassátok feszítőkötéssel, és fejeztétek be szorítónyolcassal.

EGYENESKÖTÉS. Szorítónyolcas az egyik rúdra. Karika mindkét rúdra. Feszítőkötés. Végül szorítónyolcas az egyik rúdra.

VISSZAFONÁS. A kótelvég kibomlását gátolja meg. Bontsátok ki a kötelet, és a fejénél kereszteztétek a végeket. Majd fonjátok körbe a végeket úgy, hogy a szomszéd sodrat fölött és a közvetlen utána következő alatt vezetitek, a sodrat ellenében. Ismételjétek ezt meg háromszor.

RÖVIDFONÁS. Két kötelet fonhattok így össze. Bontsátok ki a két kötél végét, majd dugjátok egymásba. Vezessétek az ágakat a fölött, amivel érintkeznek, az alatt, amelyik következik a sodrat ellenében. Azután tegyétek ugyanezt a másik kötéllel. Ismételjétek.

CSATFONÁS. Állandó hurkot így fonhattok a kötél végére. Bontsátok ki a kötél végét, és hajlítsátok be a kívánt nyílással. Ezután dugjátok át a végeket körbe-körbe a sodratok közé, és úgy folytassátok, mint a visszafonásnál. Háromszor ismételjétek ezt meg.

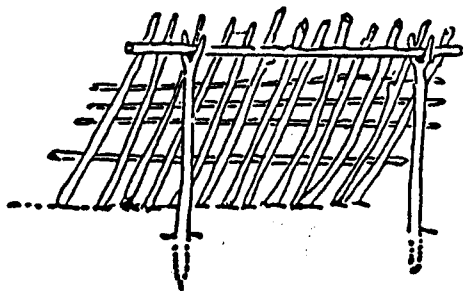
vesszőket vagy ami van.

Egy személynek ez a menedék egész kicsi lehet, kb. egy méter magas elől, egy méter széles és úgy két méter hosszú. A tüzet valamivel távolabb rakjátok, mint egy méter, és a tűzzel párhuzamosan feküdjétek benne.

Ha a "vityilló" egynél többnek épül, legyen elől másfél vagy két méter magas és másfél-két méter mély, úgy, hogy többen tudjanak benne feküdni egymás mellett, lábbal a tűznek.

Zsuppolás

Amikor a vázat zsuppozni kezditek, kezdjétek alul, és a zsuppot rétegekben rakjátok föl, egyiket a másikra úgy, ahogyan a cserepet szokták. Ha így

A féléltető egyszerű kunyhó, gyorsan megépíthetitek.

tesztek, nem ereszti át a vizet.

Zsuppolásra vastag örökzöld ágat vagy szénát, nádat, gyepféglát, fakérget vagy rövid léceket (ez utóbbit zsindeynek hívják) vagy szorosra összefont hangágakat használhattok.

Miután elkészült, általában tanácsos néhány faágat és vastag rudat fektetni a zsupptetőre, hogy lefogja, ha feltámad a szél.

Másfajta kunyhók

Ha teljes kunyhót akartok építeni, akkor a gerincrud mindkét oldalára tehettek féltetőt. De legtöbb embernek az egyszerű féltető is teljesen megfelel, előtte a tűzzel.

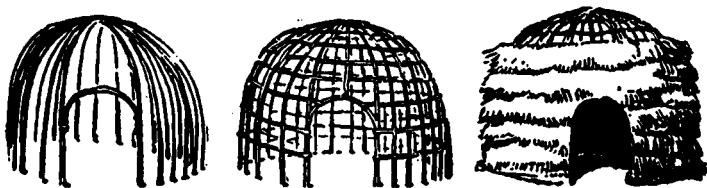
A menedékkunyhó építésének másik módja az, ha a gerincrudat egy kis fa másfél méteren levő elágazásának támasztjátok úgy, hogy a rúd földhöz támaszkodó vége szélirányban két méterre legyen a fától. Ezután támasszatok oldalrudat hozzá, és földjétek be ugyanúgy, mint a féltetős kunyhót.

Ahol nem találtak karót, úgy tehettek, mint a dél-afrikai bennszülöttek: félkör alakban halmozgatok föl kis falnak sok bokros, bozotos ágat stb., hogy útját állják a hideg szélnek, és tüzet a nyitott részénél rakjatok.

A zuluk úgy építik kunyhójukat, hogy köralakban hosszú ágakat szúrnak a földbe. Ezután középen összehajlítják, és összekötik őket. Közüket befonják hajlékony vesszővel, míg afféle kerek madárkalickát nem kapnak. Ezt szalmakötegekkel vagy zsuppal befödik, vagy szalmát

A fa elágazásába támasztott rúd az alapja kunyhótoknak.

A zulukunyhó építése azzal kezdődik, hogy hosszú ágakat tűznek a földbe köralakban. A csúcsukat összekötik, és védet készítenek.

fonnak az ágak közé. Néha kis nyílást hagynak a tetőn, kéménynek.

Az indiánok úgy építik tipijüket, hogy néhány hosszú rudat összekötnek gúla alakban, és ponyvával vagy összevarrt bőrökkel befödik.

Ha sátratokat vagy kunyhókat túlságosan süti a nap, tegyetek rá takarókat vagy még több szalmát. Mennél vastagabb a tető, annál hűvösebb a sátor nyáron. Ha a kunyhók nagyon hideg, vastagítsátok meg a falát a tövénél, vagy rakjatok gyeptéglából úgy harminc centi magas kis falat az oldala köré.

El ne felejtsetek csatornát ásni a kunyhók köré, hogy ha éjjel erősen esnék, el ne öntse a padlóját kívülről.

A FEJSZÉTEK

Az erdőlakónak nagyon kell értenie a fejszéhez. Ahhoz, hogy az ember jó baltás-emberré váljék, először is tudnotok kell, hogyan kell csinálni, azután meg rengeteget kell gyakorolnotok, hogy mások valamennyire is jónak ítéljenek benneteket.

Csak a rossz mesterember panaszkodik a szerszámára—mielőtt tehát munkához látnátok, győződjetek meg róla, hogy jó-e a szerszámotok.

Fejszéték favágó fejsze legyen, amelynek feje kb. 1,3 kilós. Ügyeljetek, hogy a nyele egyenes legyen, és tökéletesen egy vonalba essék a fejével és élével. Ezt úgy ellenőrizhettek, hogy élével fölfelé tartva végignézték a feje és nyele mentén. Ha az éle nem áll a nyél irányában, mellé fogtok csapni.

Fejzeélesítés

Azután nézzétek meg, éles-e a fejszéték: tényleg éles-e, nemcsak egyszerűen "jó éle van". A kicsit is életlen fejszével semmivel sem tudtok jobban vágni, mint nagyon életlen késsel ceruzát hegyezni. Tanuljátok meg, hogyan kell megélesíteni a fejszétéket köszörűkövön, míg civilizált helyen laktok, ahol van köszörűkő, és van, aki megmutatja, hogyan csináljátok.

Amikor Indiában "malacdőfésre" mentünk (azaz lándzsás vadkanvadászatra), tapasztaltuk, milyen égetően fontos, hogy lándzsánkat borotvaélesen tartsuk. Valahányszor megöltünk egy vadkant, a következő küzdelemhez újraéleztük lándzsánk hegyét. Nem vittünk magunkkal fenőkövet, de kis finom reszelőt igen, amellyel rendbe tudtuk hozni az élet.

Az ilyen menedéket a szomáliai bennszülöttek "szővedékek" hívják.

Nem egy öreg erdőlakó hord magánál ilyen reszelőt, hogy fejszéjét élesen tartsa. Az a mondás járja köztük, hogy "utolsó dollárod is kölcsönadhatod barátodnak, de sohase add kölcsön a fejszedet—hacsak nem vagy biztos benne, hogy jó fejszés, és nem csorbítja ki."

Óvd a fejszéd!

Csak az örült csapdos össze-vissza a fejszéjével: fára csap, gyökeret és ágat a földön darabol, és így értékes fát tesz tönkre, és minden ütéssel, amit a földre vagy sziklára mér, egyszersmind fejszéjét is kicsorbítja. És amikor a karja elfárad, ledobja a fejszét, a földön hagyja, ahol a sötétedés után járkálók cipőjébe beleakad, és kihatítja.

Ha valahol ott akarjátok hagyni a fejszéteket, egyenesen vágjátok bele egy fatönkbe, és hagyjátok ott, míg megint nem lesz rá szükségetek, vagy egy darab fából készíttetek külön tokot a fejének, vagy tegyétek bőrtokjába.

Fejszehasználat

Favágásnál a "zöldfűlű" általában azzal akarja ellensúlyozni, hogy nem tud célozni, hogy nagyon erősen vág. Ha ezt egy öreg csont meglátja, csak mosolyog a bajsza alatt, és visszagondol arra a hátfájásra, amit akkor szerzett, amikor ő is először csinálta.

Ne akarjatok erővel ütni; csupán azzal törődjétek, hogy úgy célozzatok, hogy pontosan oda vágjatok, ahová akartok. A lendület és a fejsze súlya elintézi a többit. Ferdén üssetek, ne egyenesen.

A jó favágó jobb és bal kézzel egyformán jól tud a fejszével bánni. Ez csak gyakorlat dolga.

Fadöntés

Ha valamilyen hasznos célra fát akartok kivágni, először is kérjétek rá engedélyt.

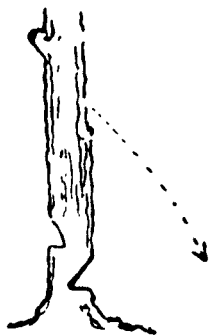
Mielőtt nekiesnétek a favágásnak, távolítsatok el minden olyan ágat, ami akadályozna benneteket a fejsze lendítésében, és így elrontaná a célzást. Tisztítsatok el az útból minden tuskébokrot vagy aljnövényzetet, amibe a kritikus pillanatban belebotolhatnátok. Győződjétek meg róla, hogy a nézők kellő távolságban vannak tőletek.

2. Tomi, a zöldfűlű

Tomi fát vág.

Vagdalkozik, izzad, csapkod, a fa mégis mosolyog.
Elfelejtett fejszét fenni, ezért nem megy a dolog.

Fadöntésnél tegyetek két bevágást. A lentebbit arra az oldalra, amerre a fa hajlik. Akkor arra fog dőlni.

Úgy kell kidönteni a fát, hogy először egy darabot kivágatok azon az oldalon, amerre a fát dönteni akarjátok, majd belevágatok a másik oldalon, hogy eldőljön. Úgy tervezzétek a munkát, hogy a fa ne essék más fára, és ne akadjon fönn az ágán.

Az első bevágásnak úgy lássatok neki, hogy vágjatok két jelet a törzsbe: a felsőt annyira az alsó fölé, amekkora a fa vastagsága. Ezután felváltva vágjatok először vízszintesen az alsó jelnél, majd ferdén lefelé a felsőnél, és csapjátok ki a köztük levő fát. Így folytassátok, míg el nem juttok a fa közepéig.

Most kezdjétek el a fa túlsó oldalán, vágjatok egy másik bevágást, de kb. nyolc centire az első bevágás alsó jelének szintje fölött.

Nagy darabokat vágjatok ki egy csapásra—ne csak apró szilánkokat, mert ez arról árulkodnék mindenkinek, aki később arra jár, hogy itt zöldfűlű dolgozott. Mindennek az a nyitja, hogy jól kell céloznatok a csapásaitokkal.

Amikor dől a fa, figyeljétek az alsó végét: gyakran hátrafelé ugrik le a rönkről. Sohase álljatok pontosan a fa mögé—sok zöldfűlű halt már meg így. Amikor a törzs megreccsen, és a fa dőlni kezd, menjetek a dőlés irányában és kifelé is egyszerre, el a törzs aljától.

A fa lenyírása és rönkölése

Ha a fa már a földön fekszik, le kell nyírni, azaz le kell vágni az ágait és gallyait, hogy csak a törzs maradjon ott csupaszon. Ezt a törzs aljától kezdjük, és így haladunk a fa csúcsa felé. Az ágat alulról vágjátok le, olyan közel a törzshöz, amilyen közel csak tudjátok.

Ezután a törzset vágjuk egyenlő hosszú darabokra. Ezt "rönkölésnek" hívjuk. Először az egyik oldalról vágjatok bele a közepe felé, fele olyan széles bevágást téve, mint amilyen vastag a fa. Ezután fordítsátok meg a törzset, és készítsétek hasonló bevágást a másik oldalon, míg a rönkök el nem válnak egymástól.

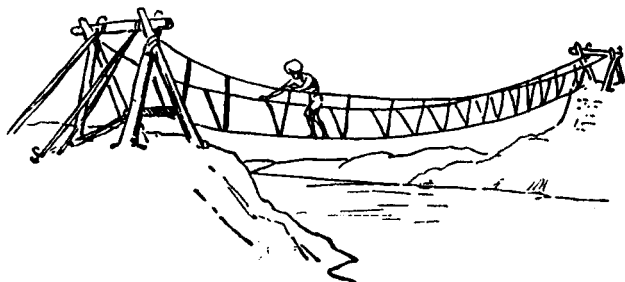
HÍDVERÉS

Amint már az előbb említettem, az én felderítőim Asantiban utászokként is dolgoztak, és majdnem kétszáz hidat kellett építeniök. És a tetejében olyan anyagokból kellett ezeket összeeskábálniok, amilyent a helyszínen találtak.

Sokféleképpen lehet hidat verni.

Utáshidat általában úgy készítenek, hogy rudakat kötnek egymáshoz.

A Himalájában három kötélből készítenek hidat. A folyó fölé feszítik őket, és minden méteren V alakú pálcákkal kötik őket össze úgy, hogy az egyik kötél a járda, a másik kettő a korlát kétoldalt. Bizony ingatag ez a híd, amikor átmentek rajta, de átvissz a túloldalra, és

A Himalájában három kötélből készítenek hídát.

könnyű elkészíteni.

Keskeny, mély folyót úgy a legegyszerűbb áthidalni, ha a parton egy vagy két fát átdöntünk egymás mellé. Ezután ácsszekercével laposra faragjátok a felső részüket. Készítsetek korlátot, és már kész is a nagyon kiváló híd.

Tutajt is használhattok, hogy átjussatok a folyón. Építsétek meg a tutajt a part mellett: a vízben, ha a víz sekély, a parton, ha a víz mély. Ha készen vagytok, fogjátok a folyás irányába mutató végét, és taszítsátok el a másik végét a parttól, és engedjétek, hogy az áramlás állítsa a megfelelő helyzetbe.

ÖNMÉRETEK

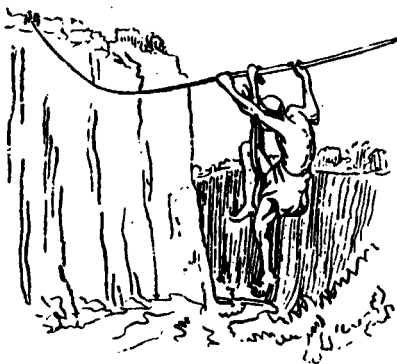
Minden utásznak tudnia kell egyéni méreteit a következő felsorolás szerint (az átlagos méretet adom meg):

a mutatóujj utolsó perce	
vagy a hüvelykujj vastagsága	2,5 cm
kis arasz	20 cm
nagy arasz	23 cm
a csuklótól a könyökig	
(ez a lábfejetek hossza is)	25 cm

a könyöktől a mutatóujj hegyéig (a régi hossz mérték ez, a könyök)	45 cm
a térdkalács közepétől a földig	48 cm

a kitért kar, mutatóujjtól mutatóujjig közel akkora, mint a magasságotok.

A szív kb. 75-öt ver egy perc alatt. Egy ütés valamivel rövidebb, mint egy másodperc.

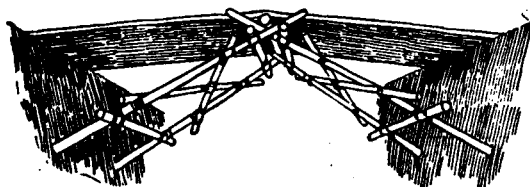
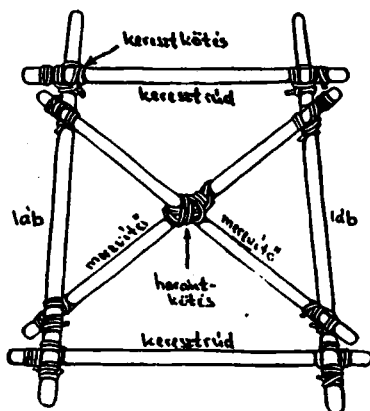

Kasmirban nem egy "híd" mindössze egyetlen szál kötél.

Lépés: egy lépés kb. 75 cm; kb. 130 lépés 100 méter.

A sietős lépés rövidebb, mint a ráérős.

Ha gyorsan gyalogoltok, egy kilométert kb. tíz perc alatt tesztek meg, vagy kb. hat kilométert egy óra alatt.

Így lehet egyszerű hidat építeni két kecskeből. Az ábra mutatja, hogyan kell a részeket összekapcsolni. Minden kötés keresztikötés, kivéve a középsőt, amelyik harántikötés.

TÁVOLSÁGBECSLÉS

Minden cserkésznek tudnia kell távolságot becsülni néhány centimétertől kilométerig vagy még tovább.

Ha pontosan megjegyzitek önméreteiteket, ez nagy segítség ahhoz, hogy a tárgyakat is meg tudjátok mérni. Az is hasznos, ha rovátkákat véstek bototokra, hogy lássátok, mekkora

egy centi, tíz centi, félméter, egy méter. Ezeket mérőszalaggal mérhetitek rá, mielőtt a botot használnátok.

A megtett út hosszát általában úgy lehet megbecsülni, hogy megjegyzitek, mennyi ideig mentetek, és milyen sebességgel. Tegyük föl, hogy óránként hat kilométeres sebességgel gyalogoltok. Ha másfél óráig gyalogoltatok, akkor tudjátok, hogy kb. kilenc kilométert tettetek meg.

A távolságot a hang alapján is meg lehet becsülni. Ha azt látjátok, hogy valaki távol puskát süt el, és számláljátok a felvillanás és a döbbenés közti másodperceket, ebből meg tudjátok állapítani, milyen távol vagytok a puskától. A hang másodpercenként háromszázharminc métert tesz meg—majdnem annyi métert, mint ahány nap van az évben.

Ellenőrizték saját megfigyeléssel a következőket.

Ötven méterről világosan ki tudjátok venni egy ember száját és szemét. Száz méterről a szem pontnak látszik. Kétszáz méterről a gombokat és az egyenruha részleteit még meg lehet különböztetni. Háromszáz méterről az arc még látszik. Háromszázötven méterről lehet látni a láb mozgását. Négy-százötven méterről meg lehet állapítani az egyenruha színét.

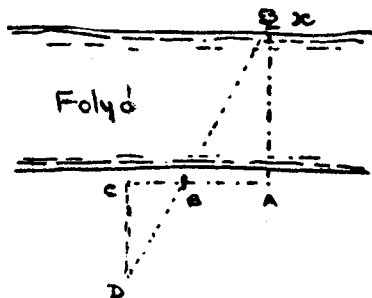
Ennél nagyobb távolságnál képzeljétek el azt a pontot, amelyik félúton van a tárgyig. Becsüljétek meg, milyen távol volna tőletek, aztán az eredményt szorozzátok meg kettővel, hogy megkapjátok a távolságot. A becslés másik módja, ha megbecsüljük, mekkora az a távolság, amelyiknél messzebb nem lehet a tárgy, s azt is, amelyiknél közelebb nem lehet, s vesszük a kettő átlagát.

3. Tomi, a zöldfűlű

Tomi hidat ver.

Erős hídhoz szoros kötés—ez a titka, semmi más.
"Tudom, tudom!"—hajtogatta, de nem tette kis Tamás.

Ha az ábra szerint szerkesztitek a háromszögeket, meglehetősen pontosan meg tudjátok határozni a folyó szélességét.

A tárgyak *közelibbnek* tűnnek, mint a valóságban, ha ragyogó napfény van, és rásüt a tárgyra; ha vizen és havon át látjuk; ha hegyen föl- vagy lefelé nézzük. A tárgyak *távolibbnak* tűnnek, mint a valóságban, ha árnyékban vannak; ha a völgy túlsó oldalán vannak; ha a hátterük ugyanolyan színű; ha a megfigyelő fekszik vagy térdel; ha száraz köd ül a talajon.

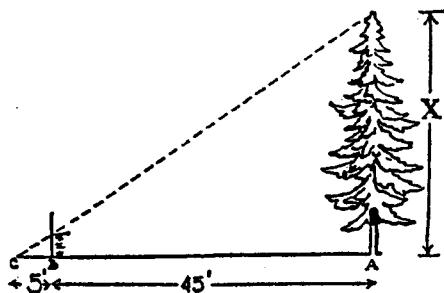
A folyó szélessége

A folyó szélességét úgy becsüljük meg, hogy megjegyezzünk egy X tárgyat, pl. egy fát vagy sziklát a szemközi parton (lásd az ábrát). Induljatok el AX -re merőleges irányban, és menjetek mondjuk hatvan métert a part mentén, és szúrjatok le egy pálcát, vagy állítsatok egy követ (B). Menjetek még harminc métert (ez kilencvenre lesz a kiinduló ponttól, A -tól): ez C ; itt fordultok merőlegesen, s menjetek a folyótól távolodva, míg a pálcát egy vonalban nem látjátok a túloldali fával. Ahány lépést tettetek a parttól (CD), akkora az AX távolság fele.

MAGASSÁGBECSLÉS

A cserkésznek magasságot is kell tudnia becsülni, néhány centimétertől ezer méterig, sőt tovább. Meg kell tudnia ítélni kerítés magasságát, árok mélységét, ház, fa, torony, domb vagy töltés magasságát. Nem nehéz ez, ha már néhányszor gyakoroltátok, de nagyon nehéz könyvből tanulni.

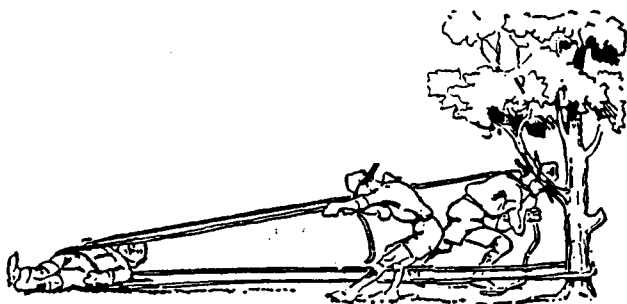
Hogy egy olyan tárgy magasságát meghatározzátok, mint egy fa vagy ház, menjetek tőle kilenc lépésre, kilenc méterre vagy bármilyen egység kilencszeresére, ami nektek tetszik, és állítsatok ott föl egy botot úgy, hogy egy másik cserkész tartja. Menjetek az általatok választott még egy egységgel távolabb, hogy így összesen tíz egységre kerüljétek a tárgytól. Ezen a ponton hajoljatok a földig, és onnan nézzetek föl a fára. A másik cserkész ekkor csúsztatgassa a kezét fölfelé vagy lefelé a boton, míg szemetek, az ő keze és a fa csúcsa egy vonalba nem kerül. Mérjétek meg a boton a cserkész kezének a talajtól vett távolságát centiméterben; ez lesz a tárgy magassága deciméterben. Bármilyen egységet választhattok, amit kényelmesnek találtok, míg a távolságot 1:10 arányban osztjátok ketté, s a boton minden centimétert deciméternek vesztek.

A fa magasságát meg tudjátok határozni olyan cserkészbottal, amelyikre centiméter-beosztást véstetek.

SÚLY- ÉS MENNYISÉGBECSLÉS

Tudnotok kell azt is, hogyan becsüljétek meg valaminek a súlyát: egy harminc grammos le-

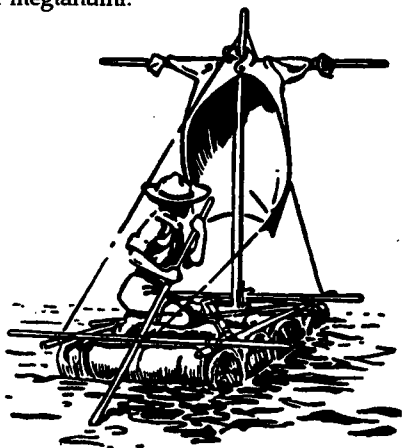
A gurtító kötéllel jól tudtok mozgatni nehéz fatörzset — vagy valamilyen más nehéz tárgyat!

vélét, egy félkilónyi halét vagy kenyérét, egy zsák korpáét és egy ember valószínű súlyát külsejéből. Mindezt szintén csak gyakorlással lehet megtanulni.

Tanuljatok meg mennyiséget becsülni—egy pillantással fölmérni, közelítőleg hány ember van a tömegben vagy az autóbuszon vagy nagy tömegben; hány birka van a nyájban; hány golyó a tálcan s í. t. Ezt mindig gyakorolhatjátok az utcán vagy kinn a mezőn.

ÓRSI UTÁSZGYAKORLATOK

Gyakoroljátok a csomózást, ki tudja gyorsabban. Rendeztetek versenyt cserkészpárok között. A vesztesek megint álljanak párba, versenyezzenek tovább, míg a végén meg nem találjátok, ki az, aki a legrosszabbul tud csomózni. Ezzel a módszerrel (amit más cserkészügyesség gyakorlásánál is alkalmazhattok) a leggyöngébb tudásúak gyakorolnak a legtöbbet, a verseny pedig éppoly izgalmas attól, hogy ne legyetek a legutolsók, mint ha azért folynék, hogy a legjobbak legyetek, és ti nyerjétek a díjat.

*Egyszerű tutajt készíthettek "hurkából"—vázálló ponyvából, amit szalmával vagy száraz levéllel tömtök meg. Cserkészbotból készült kerethez kös-
sék.*

Jó hecc, ha sötétben rendeztek csomózási versenyt. Az őrsvezető leoltja a lámpát néhány másodpercre, miután megmondta, melyik csomót kell megkötni. Lámpaoltás helyett a versenyzők szemét is beköthetik.

Készítsetek cserkészbotból hídmodelleket. Spárgával vagy kötéllel kössétek őket össze.

Órsi kunyhót úgy készíthettek, hogy sudár fákat támasztotok össze, és a keretet beborítottok gyepféglával.

JÁTÉK

Cserkészlépés

A játékvezető kiküld három fiút vagy három csoportot 300–1200 méterre a kiinduló ponttól. Ruhájuk a lehető legjobban térjen el egymástól, és más-más tárgyat vigyenek magukkal (pl. botot, csomagot, papírt stb.). Ha idegenek is járnak arra, a játékvezető megkéri a csoportokat, hogy ereszkedjenek féltérdre, vagy álljanak valahogy úgy, hogy meg lehessen őket különböztetni a járőkelőktől. A játékvezető körpályát jelöl ki, mondjuk ötszáz méter hosszút; a pályán lehetőleg ugrani is kelljen.

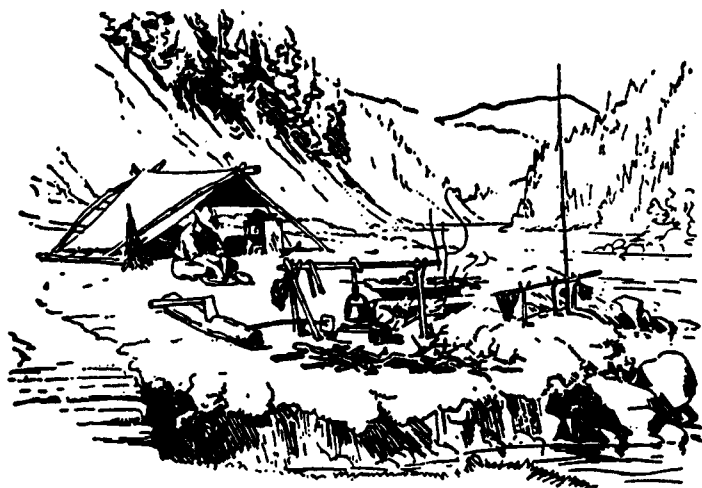
A versenyzők elindulnak, és futnak az első ponthoz. Itt a játékvezető megmondja nekik azt az iránytűállást, amelyik irányban látható csoportról kell jelentést írniok. Mihelyt megtalálják, minden versenyző jelentést készít a csoportról, amelyben leírja,

1. hányan vannak a csoportban,
2. hogyan vannak öltözve, vagy mi a megkülönböztető vonásuk,
3. a csoport helyzetét a közeli tereptárgyakhoz viszonyítva,
4. a csoportnak saját helyzetétől becsült távolságát.

Ezután a következő ponthoz futnak, és mindezt negismétlik másik csoporttal, s í. t., végül a jelentéssel a céloszlophoz futnak.

Pontozás. A legnagyobb pontszám egy csoport helyes és teljes leírásáért öt pont, azaz az egész pályára tizenöt pont. Minden tíz másodpercért egy pont levonás, amennyivel később érkezik a versenyző, mint az első, aki átadja a jelentését a céloszlopnál. Egész vagy félpont levonás a jelentés minden hibájáért vagy hiányosságáért.

9. táborút

TÁBOROZÁS

Kényelem a táborban—A táborhely—A felszerelés—Táborverés—Tűzrakás—A tiszta tábor

VAN, AKI ÚGY TARTJA, a tábor "tisztá nyomor". Hát lehet, hogy a zöldfülűnek primitív és kényelmetlen, de semmi "tisztá nyomor" az erdőlakónak; ő tudja, hogyan gondoskodik magáról, s hogyan teremtsen meg a kényelmét. Ha nincs sátra, nem ül le, hogy dideregjen és dohogjon, hanem nekilát, hogy sátrat vagy kunyhót állítson. Jó helyet választ neki, ahol biztosan nem önti el a víz, ha vihar vagy eső jönne. Ezután tábortűzet rak, és páfrányból vagy szalmából puha ágyat készít.

Az öreg cserkész tele van ötlettel. Minden nehézségből vagy kényelmetlenségből megtalálja a kivezető utat.

A TÁBORHELY

Amikor táborozni készültek, előre el kell döntenetek, hová akartok menni, majd hogy milyen is legyen a tábor.

Mennél közelebb van az otthonotokhoz, annál kisebb az útiköltség.

Véleményem szerint az a táborhely a legjobb, amelyik közel van olyan erdőhöz, ahová van engedélyetek tűzfát vágni és kunyhót építeni. Így ha ismertek olyan birtokost a közelben, aki várhatóan megengedi, hogy erdejének egyik szögletét használjátok, az a nektek való. Az erdő mélyén a talaj nedves lehet, és esős időben a fákról sokáig csöpög a víz. Figyeljetez erre. Ha jó, esőálló tetejű kunyhókat építetek, nem lesz sátorra szükségetek.

A tengerparton is adódik jó táborhely, ha találtok olyan helyet, ahol van csónak, és lehet

A szülők figyelmébe

A táborozás nagy szám a cserkészletben, ami nagyon vonzza a fiút, és lehetőség arra, hogy önbizalmat és találékonyságot tanuljon, azon felül, hogy egészségessé is válik.

Van olyan szülő, aki maga sohasem tapasztalta meg a tábori életet, és ezért gyanakodva nézi a táborozást, mert talán túl durva és veszélyes lesz fiuknak. De amikor látják, hogy csemetéjük testileg kicsattanó egészségben, lelkileg pedig boldogan tér haza, a gyakorlati emberiségben és bajtársiasságban megerősödve, csak becsülni tudják azt a sok jót, ami az ilyen kirándulásból származik.

Őszintén remélem ezért, hogy Önök biztatni fogják fiukat, hogy amikor csak teheti, menjen táborba.

fürdeni. Néha megengedik nektek, hogy csónakházban lakjatok. Ne felejtsetek, hogy jó vízre és némi tűzifára szükségetek lesz.

Vagy kimehettek a hegyekbe, rekettyésbe vagy folyóra, ha engedélyt szereztek a táborozáshoz.

Amikor kiválasztjátok a tábor helyét, mindig gondoljatok arra, milyen volna, ha az idő nagyon esősre vagy szelesre fordulna. Válasszátok a legszárazabb és legvédettebb pontot, és ne legyen nagyon messze a vízforrásotoktól. Ne feledjétek: a jó víz a legfontosabb. És győződjétek meg róla, hogy ivóvizetek tiszta.

A MOZGÓTÁBOR

Sok cserkész jobban szereti a mozgótábort a helyhez kötött vagy "állótábornál".

Persze, hogy sokkal érdekesebb, ha új vidékeken jártok, de hogy a mozgótábor tényleg élvezetes legyen, ahhoz jó időre van szükségetek.

A mozgótábor megtervezésénél az az első, hogy kiválasszátok a vidéknek azt a részét, amelyiket meg akartok látogatni, és kijelöljétek a térképen, hol fogtok éjszakázni. Rá fogtok jönni, hogy kb. nyolc kilométer egy nap az a távolság, amivel számolhattok.

Lehet, hogy szerkocsit is akartok, amin a sátratokat, takarót, sátorfeneket s í. t. vihetitek.

A napi menet végén engedélyt kértek egy gazdától, hogy rétjén verhessétek föl a táborotokat, vagy hogy csűrében alhassatok—kivált, ha nedves az idő.

A SÁTOR

Mielőtt eldöntenétek, milyen sátrat is szeretnétek, előbb azt kell eldöntenetek, álló- vagy mozgótáborhoz kell-e.

Állótáborhoz, amiből tehát nem akartok kimozdulni, én előnyben részesítem azt a sátortí-

pust, amelyet a felfedezők nyeregsátornak vagy házsátornak hívnak. Nincs párja kényelemben, és abban, hogy vele a tábor nagyon csinos. Ha még védőteteje is van, teljesen vízálló, még ha hozzáérték is a sátor belsejében, és a védőtető melegben hűvösen, fagyban melegen tartja a sátrat.

Kisebb cserkészsátor is igen jól beválik táborban, ha órsöknként legalább kettő van belőlük. A téli hónapokban magatok is elkészíthetitek sátratokat—és talán ez a lehető legjobb módja, mivel végül ez kerül a legkevesebbe. És ha már benne vagytok, és néhányval többet csináltok, jó haszonnal eladhatjátok.

Ha a sátrak olyan drágák, hogy nem tudjátok megfizetni, ne felejtsetek el, hogy gyakran egészen olcsón lehet használt sátrat bérelni egy vagy két hétre.

A nyeregsátor vagy házsátor a világ sok részén élő felfedező egyik kedvenc sátorfajtája.

A TÁBORI FELSZERELÉS

A következő lépés a felszerelésnek az összegyűjtése—azaz, mindannak, amire szükségetek lesz: főzőeszköznek, vödörnek, szerszámnak s í. t. Itt egy gyorslista azokról a dolgokról, amelyeknek hasznát vehetitek állótáborban, de nincs mindre szükség kunyhóban vagy mozgótáborban.

A sátorba: vödör, lámpa és gyertya*, gyufa, tönkölő, mosdótál, ásó, fejsze, gombolyag spár-ga, órsi zászló, szíj a sátorrúdra akasztónak.

A konyhába: palacsintasütő, serpenyő, teáskanna, vasrács, gyufa, vödör, henteskés, merőkanál, mosogatórongy, krumpliszák stb.

Minden cserkésznek: vízhatlan fenéklap, két takaró vagy hálósák, zsinór, szalmazsák (a táborban tömítik meg, spár-ga és szalma kell hozzá), élelmiszeres zacskók. Fontos, hogy le-

*Gyertyát ma már nem szabad sátorban használni, de másutt sem tanácsos a táborban. I. J.

gyen elég hálósák vagy takaró, hogy minden cserkésznek külön ágya lehessen.

Egyéni felszerelés

Minden cserkésznél legyen

teljes cserkészegyenruha, beleértve a kalapot is
pizsama vagy éjszakai ruha
tartaléking és rövidnadrág
váltás fehérnemű
szvetter
esőkabát
tartalékcipő és zokni
fürdőruha

törülköző
zsebkendő
varrókészlet
tányérok, pohár vagy bögre
kés, villa és kanál
gyufa
hátizsák vagy bornyú
szappan, kefe, fésű, fogkefe, toalettzacskóban

Csak nevettek az esőn, ha szakszerűen vertétek föl a sátrat.

Az öreg táborozó mindig visz magával három–négy kis vászonzacskót élelemnek. Persze ezeket még tábor előtt varrja meg magának.

Az élelmiszeres zacskónak nem kell nagyobbak lennie, mint tíz centinek szélességben és öt centinek mélységben, s legyen beszegve, hogy szalaggal szorosra lehessen húzni a száját.

Amíg benne vagytok, hasznos dolog, ha néhány nagyobb zacskót is készítetek, hogy ezt–azt tarthassatok benne a táborban, pl. spárgát, tartalékgombot, túsdobozt, ollót s í. t.

Nekem is vannak vászonzacskóim, és beléjük teszem a bakancsomat, ha becsomagolom. Meggátolja, hogy bepiszkolja azt a ruhát, ami közé bedugom.

AZ ÉLELEM

Ha friss élelmiszert használtok, figyeljete rá, hogy *tényleg* friss legyen; ne felejtsetek, hogy a tojás, a rizs és a zabpehely jobban eláll. A párolt gyümölcs hamar elkészül, és nagyon finom. A csokoládé nagyon hasznos mind a táborban, mind meneteléskor.

Jó tábori kenyérféle az, amit a búrok és a dél-afrikai vadászok ettek: a kétszersült. Könnyen elkészíthetitek. Vegyetek féláron egy száraz kenyeret a péknél, vágjátok vastag szeletekre vagy kockára, majd tűzhelyen süssétek meg, vagy forró tűz lángjánál pirítsátok meg, míg egészen meg nem keményedik. Igen jól megteszi kenyér helyett. A puha kenyér hamar megvonul, vagy megszárad a táborban.

TÁBORVERÉS

A cserkész táborban nem sorokba és oszlopokba verik föl a sátrakat, mint a katonai táborban, hanem órsonként, kupacokban, egymástól ötven vagy száz méterre, vagy még távolabb, nagy körben a csapatvezető sátra körül, amelyik a zászlóval és a tábortűz helyével rendszerint a középén van.

Sátorverés

Amikor kiválasztottátok, hová akarjátok fölverni sátrátokat, úgy fordítsátok, hogy az ajtaja szélnek háttal legyen.

Nagy esőzésre számítva ássatok körös-körül kb. öt centi mély kis árkot, nehogy a víz kiöntsön. Ennek az árnak a vizet a lejtő irányában kell elvezetnie. Ássatok egy kicsi, teáscsészényi lyukat a sátorkaró mellé, hogy belecsúszathassátok, ha esik az eső. Így egyszerre tudtok meglazítani minden kötelet, hogy a nedvességtől összezsugorodó kötél meg ne feszüljön.

4. Tomi, a zöldfülű

Tomi tábort épít.

Szakértőként fontoskodva lép a táborba Tomi, De nem tudja, hogy a sátrat kötél szokta tartani.

'Megnyúlósodik és megsavanyodik. I. J.

A vízforrás

Ha van forrás vagy vízfolyás a közelben, a legalkalmasabb részét tartásatok szigorúan tisztán, ivásra. Ettől lejjebb jelölhettek ki helyet fürdésre, ruhamosásra s í. t.

A cserkészek mindig a legnagyobb gondot fordítják arra, hogy ivóvizüket tisztán tartsák, máskülönbén betegség ütheti föl a fejét köztük.

Minden víz tele van baktériumokkal, amelyek túl kicsik ahhoz, hogy mikroszkóp nélkül meg lehessen látni őket. Van, amelyik ártalmas, van, amelyik nem. Mivel nem tudjátok megállapítani, ártalmas van-e a vízben, ha kételyetek van, a legbiztonságosabb, ha minden baktériumot megöltök úgy, hogy a vizet felforraljátok, majd hagyjátok kihűlni, mielőtt isztok belőle. Amikor a vizet felforraljátok, ne csak éppen forrásig melegítétek, s aztán levezítitek a tűzről, hanem hagyjátok negyedóráig forrni, mivel a baktériumok nagyon szívós pasasok, sokáig kell őket forralni, hogy elpusztuljanak.

A konyha

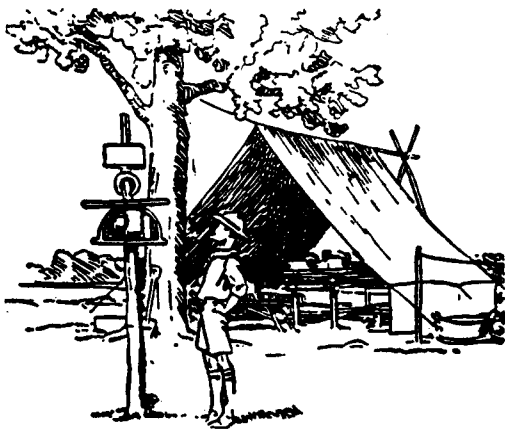
A konyha tűzét szélárnyékban vagy a tábortól szélirányban rakjuk, hogy a tűz füstje és szikrái ne borítsák el a sátrakat. A tűz fajtáit a 102. oldalon írom le.

A cserkész mindig különös gonddal vigyáz rá, hogy a konyha nagyon tiszta legyen, mivel ha ételmaradékot hagytok szét, ellepik a legyek, és szinte biztosan megfertőzők az ételt, ez pedig megbetegítheti a cserkészeket.

Így hát mindig tartásatok nagyon tisztán a tábori konyhát és a körülötte levő területet.

Ehhez nedves és száraz emésztőre van szükség. Ezek olyan félméter oldalhosszú és legalább félméter mély gödrök; a nedves emésztő tetejét szalmával vagy szénával takarjuk le, és minden zsíros vizet ezen keresztül öntünk a gödörbe. A szalmafödél fölfogja a zsírt, és így meggátolja, hogy eltömje a talajt. A szalmát vagy szénát naponta el kell égetni, és frisset kell a helyébe tenni.

A száraz emésztőbe minden mást öntünk, ami nem ég el. A konzervdobozt először tűzre kell tenni, majd laposra kalapálni, úgy tenni a száraz emésztőbe. Mindent égessetek el, amit csak tudtok, máskülönbén emésztőgödörök nagyon hamar megtelek. A szemetet minden este egy réteg földdel be kell takarni.

Hirdetőtáblát állíthattok föl az általános és a napi parancsnak. Figyeljétek csak: a háttérben őrsi enyhelyet láthattok.

A latrina

Másik, nagyon fontos dolog a cserkész egészsége szempontjából az, hogy ássatok árkot latrinának. Amint a táborba érkeztek, a legelső dolgokat a latrina legyen—ezt minden cserkész tartsa észben.

A latrinát sátorverés vagy tűzgyújtás előtt ássatok ki, és takarjátok el körös-körül. Az árok legyen hatvan centi mély, kilencven centi hosszú és harminc centi széles; aki használja, szétterpesztett lábbal guggoljon fölé, lábával az árok két szélén. Használat után szórjatok bele vastag földréteget, és néhány nap múlva gondosan töltsétek tele az árkot földdel.

Nedves latrinát is építsetek úgy, hogy gödröt ástok, és félig megtöltitek kővel, úgy csatornázzátok.

A cserkész akkor is ásson latrinát, ha csak egy éjjel táborozik. És amikor a cserkész táboron kívül végzi el szükségét, mindig ásson öt-tíz centi mély kis lyukat, amit használat után betemet. Ha ezt elmulasztja, nemcsak egészségtelenné teszi a helyszínt, hanem a gazdák és földbirtokosok sem lesznek hajlandók földjükön megengedni, hogy ott cserkészek táborozzanak. Tehát, ne felejtsetek ezt el, cserkészek!

TÁBORREND

Itt van két program:

7:00 Ébresztő, ágyzellőztetés,
mosdás stb.
8:00 Zászlófelvonás, ima
8:15 Reggeli
10:00 Szemle
10:15–12:00 Cserkészkedés
13:00 Ebéd
13:30–14:30 Pihenő
14:30–17:00 Terepjáték
17:00 Uzsonna
17:30–20:00 Szórakozás és játék a
táborban
20:00 Könnyű vacsora (tejeskávé,
csokoládé, kenyér stb.)
20:30–21:30 Tábornézés
22:00 Takarodó

7:00 Ébresztő, szellőztetés, mos-
dás stb.
8:00 Zászlófelvonás, ima. (Néha
el lehet halasztani a szemle
utánra)
8:15 Reggeli
9:45 Szemle
10:00–13:00 Cserkészügyességek,
fürdés
13:00 Könnyű ebéd
13:30–14:30 Pihenés (kötelező)
14:30–17:30 Cserkészjáték a kör-
nyéken, fürdés
18:30 Vacsora, majd szabadidő
20:30–21:30 Tábornézés (vagy 21:00–
23:00 éjszakai játék)
22:00 Takarodó

FÜRDŐZÉS ÉS ÚSZÁS

Ha táborban vagytok, a fürdőzés élvezet és kötelesség: élvezet, mert olyan jó hecc, és kötelesség, mert egyetlen cserkész sem tekintheti magát kész cserkésznek, míg nem tud úszni, és vízből menteni. A fürdőzésnek azonban megvannak a veszélyei, s ezzel minden cserkész-

nek számolnia kell.

Elsőnek is fönnáll a görcs veszélye. Ha evés után másfél óránál hamarabb mentek fürödni, azaz, mielőtt megemészténék az ételt, nagyon valószínű, hogy görcsöt kaptok. A görcs igen nagy fájdalom közepette kétrét görnyeszti a testeteket úgy, hogy nem tudjátok mozgatni a kezeteket vagy a lábatokat—és már süllyedtek is el. Meg is fulladhattok—és a saját hibátokból.

Ha fürdőztök, mindig föl kell állítani fürdőőrséget, amelyik két jó úszóból áll; ők nem fürdenek, hanem készenlében állnak, fürdőruhában, hogy bármelyik pillanatban a vízbe vessék magukat, és segítsenek azon a fürdőzőn, aki bajba jutott. Ez az őrség mindaddig nem fürdik, míg a többi ki nem jött a vízből, s mentőkötelet kell hogy tartson a keze ügyében.

Sokan veszítik el életüket nyaranta, mert a fürdőző fiúk ostobaságból nem gondolnak ezekre a dolgokra. A fürdőzést csak biztonságos helyen lehet megengedni, és szigorú felügyelettel.

ÁTJÁRÁS MÁS BIRTOKÁN

Gondotok legyen rá, hogy megszerezzétek a föld tulajdonosának engedélyét ahhoz, hogy átmehessetek a földjén. Nincs rá jogotok, hogy bárhol letérjete az útról, ha nincs engedélyetek, de a legtöbb földbirtokos megadja, ha felkeresitek, és megmondjátok, kik vagytok s mit akartok.

5. Tomi, a zöldfülű

Tomi jobban tudja...

Több legyen a takarótok alattatok, mint feül.
Tomi ezt is jobban tudta—meg is fűzött emberül.

Amikor átmentek valakinek a földjén, mindenekelőtt a következőkre figyeljete:

1. minden kaput úgy hagyjátok, ahogyan találtátok.
2. A háziállatokat és vadakat a lehető legkevésbé zavarjátok.
3. Ne tegyetek kárt kerítésben, terményben, fában.

Ha tűzifára van szükségetek, előre kérnetek kell. És vigyázzatok, nehogy a kerítésből húz-

zatok ki száraz lécet, mert az azért van ott, hogy ne legyen rajta rés.

LÓGÓS A TÁBORBAN

A táborban rengeteg hely van. De nincs helye egy bizonyos fajta fickónak: aki nem akarja kivenni a részét abból a sok mindenféle apró munkából, amit el kell végezni. Nincs helye a lógósnak és a nyavalygónak—tulajdonképpen a cserkészek közt sincs helye, de kiváltképp nincs a táborban.

Minden cimborának segítenie kell a többit, mégpedig örömmel, hogy a tábort mindenki számára kényelmessé tegye. Ez növeli a bajtársiasságot.

A TÁBORI ÁGY

Sokféleképpen készíthettek kényelmes ágyat a táborban, de mindig legyen vízhatlan fenéklap a talaj és testetek között. Szénát vagy szalmát vagy páfrányt szórjatok vastagon oda, ahová le akartok feküdni.

Azt hiszem, fogalmatok sincs, mennyire tele van a testünk púppal, míg nem próbáltatok kemény földön aludni úgy, hogy nem volt szalmátok vagy szénátok.

Persze minden cserkész tudja, hogy a legrosszabb púpja a medencecsontja, és ha kemény földön kell aludnotok, a kényelmes alvásnak az a titka, hogy teáscsészényi kis mélyedést ástok oda, ahová a medencecsontotok esik. Mennyivel jobban tudtok majd aludni!

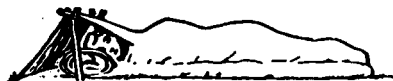
Az éjszakai nyugalom fontos dolog: az a srác, aki éjjel nem tud jól aludni, hamar kimerül, nem tudja úgy végigdolgozni a napot, mint az, aki kényelmesen aludt. Így azt a jó tanácsot adhatom: jó vastag szalmazsákot töljeteek magatoknak.

Hogyan csinálj szalmazsákot?

A szalmazsák készítéséhez úgy lássatok hozzá, hogy állítsatok föl egy tábori szövőszéket (a leírása a fejezet végén található), és száznyolcvan centi hosszán és nyolcvan centi szélességben szőjeteek bele gaszt, harasztot, páfrányt, hangát, szalmát vagy szénát. Ugyanezen a szövőszéken készíthettek olyan szalmafonatot, amelyből sátrat vagy védőtetőt vagy falat építhettek (106. o.).

Kényelmes ágyat csinálhattok magatoknak úgy is, hogy ponyvából vagy erős vászonból száznyolcvan centi hosszú és egy méter széles zsákot varrtok. Ez arra is jó, hogy belecsavarjátok a fölszereléseket, ha utaztok. A táborban szalmával vagy levéllel vagy páfránnyal stb. kitölthetitek, és kész a finom, puha ágy.

A párna is hasznos kényelmi cikk a táborban. Ehhez mindössze egy kb. hatvan centi hosszú és harminc centi széles, erős párnahuzatra van szükségetek. Ezt is megcsinálhatjátok magatok. Nappal a fehérnemű tokja, éjjel a párnátok, ha a ruhátokat takarosan összetekerve

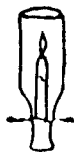
Az ilyenfajta hálózásokban sátor nélkül táborozhattok.

beletömíték tölteléknek.

APRÓ KÉNYELMI CIKKEK

Tábori gyertyatartót úgy készíthettek, hogy egy darab drótot kis spirális alakjában meghajlítotok; vagy kis pálcikát vesztek, amit fölhasítotok, és a falba dugjátok; vagy a gyertyát egyenesen egy darab agyagba dugjátok vagy egy nagy krumplibba fúrt lyukba. Szél ellen úgy védhetitek, hogy levágjátok egy palack fenekét, és a nyakába szorított gyertyával együtt, szájjal lefelé a földbe tűzitek.

Úgy vágjátok le a palack fenekét, hogy töltsétek meg három-négy centi magasan vízzel, dugjátok a tűz hamujába vagy paraszába, míg föl nem melegszik, és el nem reped a folyadék szintjénél. Vagy csavarjátok körül spárgával, és húzogassátok gyorsan előre-hátra, míg a spárga mentén föl nem melegszik; pontosan ennek a vonalán reped el, mihelyt ütést mértek rá, vagy hideg vízbe mártjátok. Ne felejtsetek azonban, hogy a táborban üveget törni veszélyes lehet*.

Így készíthettek tábori gyertyatartót.

Az öreg táborozónak megvan a maga trükkje, hogyan guggoljon, hogy ne érjen a földhöz.

Hogyan guggoljunk?

Nem kis dolog tudni, hogyan üljetek le nedves táborban. Guggolunk, ahelyett, hogy leül-nénk. Az indiaiak sarkukon guggolnak, de ez fárasztó, ha nem csináltátok gyermekkorotok óta. Könnyűvé válik azonban, ha a sarkatok alá lapos követ vagy fadarabot tesztek.

A dél-afrikai búrok és más táborozók egyik sarkukon guggolnak. Eleinte kissé fárasztó.

*Tűzveszélyessége miatt ma már táborban nem használunk gyertyát. I. J.

TÚZRAKÁS

Az észak-amerikai indiánok mindig mesterei voltak a tűzrakásnak. Négyféle tüzet ismertek. A tipiben gyújtott tanácstűz hivatalos esemény volt. A baráti tűz valamivel nagyobb volt, mint a tanácstűz, és a falu minden lakójának melegedését szolgálta. A jelzőtüzet azért rakták, hogy füstjeleket adjanak. A főzőtűz pedig igen kis tűz volt, vörösen izzó parázs.

A cserkészek ugyanilyen tűzfajtaikat használnak.

A tűzrakás helye

Mielőtt meggyújtánátok a tüzet, el ne felejtétek azt tenni, amit ilyenkor minden erdőlakó tesz: eltakarítani a tűz helyéről minden fűvet, száraz levelet, harasztot, páfrányt, nehogy a tűz továbbterjedhessen a környező fűre vagy bokrokra. Sok súlyos bozóttüzet okoztak már olyan zöldfűlűek, akik máglyákkal hülyéskedtek, azt képzelve, hogy az a tábortűz. Ha fönnáll a veszélye annak, hogy a fű tüzet fog, legyen kéznél dorong vagy öreg zsák, amivel szétverhetitek.

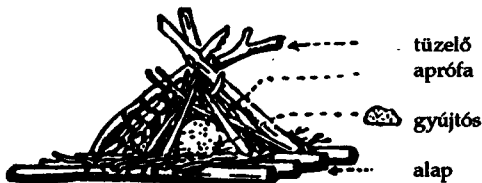
A cserkésznek mindig föl kell rá készülnie, hogy véletlenül kigyulladt bozóttüzet bármikor eloltson, mivel ez jött a föld birtokosának, és azoknak, akiknek állata vagy terménye veszélybe kerül.

Hogyan rakjatok tüzet?

Nem sok haszna van, ha a tűzrakást hallomásból tanuljátok. Az egyetlen helyes módja az, ha meghallgatjátok az útmutatást, majd magatok gyakoroljátok, hogyan kell rakni és meggyújtani.

A két kis vadóc című könyvben a tűzrakást a következő versike tanítja:

*Nyírfakéregforgács, oly száraz, mint a csont,
Puhafának ága, kiszáradt, régen holt,
Kis marék toboz, és máris forr a víz,
Íme a tűz, mely gondolatban otthonodba visz.*

Ha így rakjátok meg a tüzet, mindössze egyetlen szál gyufára lesz szükségetek.

E. T. Seton könyve. I. J.

Jegyezzétek meg: a kezdő jellegzetes hibája az, hogy túl nagy tüzet akar rakni. Olyan erdőlakóval sohasem fogtok találkozni, aki így tenne: ők a lehető legkevesebb fát használják a tűzhöz.

Először gyűjtétek össze a tűzifát. A zöld, frissen vágott fa nem jó, de az olyan élettelen sem, amelyik régóta fekszik a földön. Kérjétek engedélyt rá, hogy a tűzhöz letördelhessétek a fák száraz ágait.

A tűzrakást azzal

kezdjétek, hogy néhány ágat a földre fektettek, kivált, ha a talaj nedves. Erre az alapra tegyék a gyújtót: fatörmeléket, faforgácsot vagy bármilyen más anyagot, ami könnyen tüzet fog a gyufától.

Erre tegyetek gúlaalakban vékony ágat, fatörmeléket, egymásnak és a gyújtósnak támasztva. Ezt hívjuk aprófának.

Jó aprófát úgy készíthettek, hogy egy vesszőt beszeleteltek vagy, amint az ábra mutatja, forgácsná hasogattok. Ezt "gyutacsnak" hívjuk. Ha fölfelé állítjuk, a forgácsával a föld felé, gyorsan tüzet fog, és lángra lobban.

Néhány vastagabb ágat teszünk az aprófa fölé, és kész a tűzrakás.

Tűzgyújtás

Mindezt úgy gyújtjátok meg, hogy a gyufát a gyutacs alá tartjátok.

Amikor a fa biztosan ég, tegyetek rá több és vastagabb ágat, végül fahasábokat.

A zöldfűlű, miután meggyújtotta a tüzet, elfújja a gyufát, és a földre dobja. Az erdőlakó felébe töri, mielőtt eldobná. Miért? Mert ha a gyufa még nem aludt volna el teljesen, és még parázslanék, elárulja magát—megégeti az ember kezét.

6. Tomi, a zöldfűlű

Tomi tüzet gyújt.

Tűzgyújtásban nagy szakértő, mindent jobban tud, mint más, Saját tüze mégsem gyullad. Ugyan ki lehet hibás?!

A száraz fából faragott "gyutacs" jó alággyújtós.

Tűzfajták

Főzőtűznek kiváló, ha összegyűjtötök egy jókora kupac vörösen izzó parazsat, három nagy fahasábot csillagalakban összedugtok, mint a kerék küllőit, középpútt a parázzsal. Az így rakott tűz sohasem alszik ki, mivel amint a hasábok elégnek, mindig a középpont felé toljátok őket, és így mindig lesz friss izzó parázs. Ez olyan tüzet ad, aminek nagyon kicsi a lángja és a füstje.

Ha azt akarjátok, hogy a tűz egész éjjel *lángoljon*, hogy világítson, vagy melegítsen, csillagtüzet rakjatok, s legyen a kezetek ügyében hosszú bot, hogy vele időről időre a közepe felé tudjátok tolni a hasábokat, s ne kelljen azzal fáradnotok, hogy fölkeljete a tüzet szítani.

Ha azt akarjátok, hogy a tűz éjjel csak *parázsoljon*, takarjátok be egy kupac hamuval. Reggelre aztán a korai főzéshez gyorsan lángolásig szíthatjátok, ha fűjítok.

Észak-Amerikában így használják a tüzet a sátor fűtésére.

A "csillagtűzhöz" a fahasábokat úgy rakjuk, mint a kerék küllőit.

A "reflektortűzet" Észak-Amerikában sátor fűtésére használják, kivált, ha télen mennek táborozni.

Verjete le két erős karót a földbe, vagy egy méterre egymástól, kissé hátrafelé döntve. Vágjatok ki egy fiatal fát, amelyiknek a törzse kb. tizenöt centi vastag. Vágjátok egyméteres darabokra. Támasszatok három vagy több ilyen hasábot a fölfelé álló rudaknak, egymás tetején. Ez a "reflektor" lesz a tűzhely háta. Két rövid fahasáb lesz a tűzikutya, keresztben a végük-nél a harmadik a keresztfa. Ezen a "rács-on" belül gúlaalakú tüzet raktok, és ez nagy meleget ad. A "rácsot" persze úgy kell elhelyezni, hogy szemben legyen a

széllel.

A tűz eloltása

A cserkész nagyon elővigyázatosan bánik a tűzzel. Ha tüzet gyújt, gondja van rá, hogy ki-aludjék, mielőtt elhagyná a helyet. A tüzet vízzel és földdel kell leönteni, és jól le kell taposni, nehogy egyetlen szikra is maradjon, ami később lángra kaphatna. Végül viaszesszük azt a gyeptéglát, amit a tűzrakás előtt félretettünk, úgyhogy alig marad nyom.

A szénfógo hasznos eszköz a tábortűznél. Bükkfaágból vagy más sűrű fából készülhet. Kb. 1,2 méter hosszú és két centi vastag. A felénél faragjátok el kb. fele vastagra, tegyét

ezt a részt néhány pillanatra a forró parázsba, és hajlítsátok meg, míg a két vége össze nem ér. Ezután faragjátok laposra a végek belső felét, hogy jobban fogjanak, és már kész is a szénfogó.

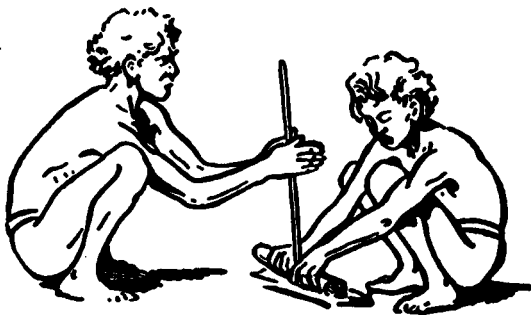

Vagdadjátok be a pálcát, mielőtt tűzfogóvá hajlíttanátok.

Tűzgyújtás gyufa nélkül

Mit tennétek, ha tűzre volna szükségetek, de nem volna gyufátok?

A zulu fiú úgy veszi ezt az akadályt, hogy keres egy darab keményfát, és lyukat fúr vele egy puhafába. A két marka közt gyorsan sodorgatja, így sikerül parazsat kapnia; ezzel aztán lángra kaphat száraz fűvet vagy fakéreg belső hancsát, és ebből rakja a tüzet.

Az ausztrál fiú úgy gyújt tüzet, hogy fapálcát pörget puhább fában.

Ausztrália bizony távolesik Dél-Afrikától—sok ezer kilométer tenger választja őket el egymástól. És

mégis, ha Ausztráliába vetődtek, megláthatjátok, hogy az ottani bennszülötteknek sok szokásuk és sok fortélyuk ugyanolyan, mint Dél-Afrika népeié.

Az észak-amerikai indiánoknak is megvan a maguk tűzgyújtási módszerük, és ezt nagyon gyakran használják az ottani cserkészek.

Ennél a módszernél a fiú egyik kezével fogja a keményfaorsót, és függőlegesen tartja, a markát egy kő vagy fadarabbal védi, az orsót pedig íjjal forgatja gyorsan, amelynek az idegét az orsó köré csavarta.

Az orsó csúcsa befűrja magát a puhafadeszkába, amit a fiú a lábával tart.

A deszka oldalán kis bevágás torkollik az orsóval fűrt lyukba, így a fáról leváló forró parázs ezen a kis nyíláson át ráesik arra a gyújtósra, amit a fiú előzetesen alátett.

Az indián és az amerikai cserkész íjjal "fűrja" a tüzet.

Így az a srác, aki egyszer megtanulta, hogyan kell így tüzet gyújtani, és tudja, milyen fát használjon (mert nem mindegyik jó hozzá), kimehet a vadonban anélkül, hogy gyufásdobozt vinne magával, és bármikor tud melegedni vagy kaját főzni, amikor csak akar, úgy, hogy ilyen vadonbeli módszerrel gyújt tüzet.

A borneóiak úgy gyújtanak tüzet, hogy fahasábot fűrészelnek hajlékony vesszővel.

RUHASZÁRÍTÁS

Néha átnedvesedik a ruhátok a táborban, és ilyenkor találkozhattok olyan zöldfülűekkel, akik nedves ruhájukban maradnak, míg meg nem száradnak. Öreg cserkész sohasem tesz ilyent, mivel ez a legjobb útja a megfázásnak.

Ha nedves a ruhátok, az első adandó alkalommal vegyétek le, és szárítsátok meg, még akkor is, ha nincs más, amit magatokra vehetnétek. Ez velem is sokszor megesett. Meztelenül ültem egy társzékér alatt, míg egyetlen ruhám tűz fölött száradt.

Úgy lehet ruhát szárítani, hogy parázsló tüzet raktok, és fölé pálcákból kis méhkasszerű kalitkát építetek. Dobjátok rá a ruhátokat erre a kalickára: nagyon gyorsan megszárad.

Ha meleg az idő, veszélyes olyan ruhában üldögelnetek, amit átizzadtatok. Afrika keleti partján mindig vittem magammal tartalékinget a hátamon, ujjával a nyakam körül. Mihelyt megálltam, levettem a rajtam levő nedves inget, és fölvettem a szárazat, amit a nap süttött a hátamon. Ílymó-

don sohasem betegedtem meg, amikor szinte mindenki más megbetegedett.

A RENDES TÁBOR

A tábor területét mindig tisztán és rendben kell tartani, nemcsak azért, hogy (mint már rámutattam) távoltartsuk a legyeket, hanem azért is, mert a cserkésznek az a szokása, hogy mindig rendes, akár táborban van, akár nem. Ha nem vagytok rendesek otthon, a táborban sem lesztek; ha nem vagytok rendesek a táborban, akkor nem lesz belőletek cserkész, csak zöldfülű.

A seprőnek jó hasznát vehetitek a táborban, és könnyen megköthetitek néhány nyírfaág-ból, ha szorosan egy nyél köré kötitek.

A cserkész rendet tart a sátorban vagy a barakkban vagy a szobájában, mert lehet, hogy riadó vagy valami váratlan esemény miatt hirtelen el kell mennie otthonról. Ha nem tudja pontosan, hol is találja dolgait, jó időben telik, míg jelentkezni tud, kívált, ha éjnek évadján hívják.

Így ha lefekszetek, szokjátok meg—még akkor is, ha otthon vagytok—, hogy összehajjtátok a ruhátokat, és olyan helyre teszitek, ahol azonnal megtaláljátok a sötétben, és gyorsan föl tudjátok venni.

A TÁBORTÚZ

A tábortúznél énekelhetünk, szavalhatunk, kis jeleneteket adhatunk elő, és minden cserkészt biztatni kell, hogy valamivel vegyen részt a programban, akár jó előadónak tartja magát, akár nem.

Más-más órs lehet a felelős a hét minden estéjén a műsor megrendezéséért. Az órs így előre felkészülhet a tábortúzra.

A TÁBORHELY RENDBETÉTELE

Ne feledjétek: amilyen állapotban hagyjátok a táborhelyet a tábor végén, az pontosan elárulja, hogy rendes-e az az órs vagy csapat, amelyik használta, vagy sem. Valamirevaló cserkész nem hagyja piszkokban a táborhelyet. Fölsöpör, és elás vagy eléget minden szál szemetet. Így a gazdának nincs rá gondja, hogy eltsztozasson utánatok, s ezért szívesebben engedi meg, hogy újra használjátok.

Nagy szégyen a csapatra vagy órsre vagy magányos táborozóra, ha a táborhelyet piszkosan és rendetlenül hagyja el.

Jegyezzétek meg: csupán két dolgot hagyhattok hátra táborbontás után:

1. semmit,
2. köszöneteket a táborhely gazdájának.

VISZONZÁS

Másik dolog, amit tanuljatok meg: ha egy gazda földjét használtátok, fizetnetek kell érte. Ha nem pénzzel, más módon. Valami hasznosat tehettek neki, és kell is, hogy tegyetek. Megjavíthatjátok a kerítését, vagy gyomot irthattok s í. t.

Mindig tegyetek jótettet mind a tábor környékén lakóknak, és akkor mindig szívesen látnak titeket.

ÓRSI TÁBOROZÁSI GYAKORLATOK

A legjobb táborozási gyakorlat az, ha mindig táboroztok, amikor csak tehetitek: egy éjszakára, hét végén és hosszabb táborban.

A tábortúz a tábor egyik legszebb eseménye. Dalok, szavalatok és kis jelenetek váltják egymást a műsoron.

Ha csapat száll táborba, fontos, hogy legyen néhány állandó parancs, amit szükség esetén időről időre ki lehet egészíteni. Az őrsvezető a teljes felelősség, hogy cserkészei pontosan végrehajtsák őket.

Az ilyen parancs tartalmazhatja a táborrendet, kimondhatja, hogy minden őrs külön tábo-rozik a többitől, és hogy össze fogják hasonlítani a sátrak és a környező terep tisztaságát és rendességét.

Az őrsök rendszerint egy helyen verik föl sátrukat, elég távol a többi őrstől, de hallótávolságra a cserkészvezetőtől; ő általában a középpontban van.

A táborban csak szigorú ellenőrzés mellett lehet fürdeni, nehogy az úszni nem tudók veszélyes vízbe merészkedjenek.

A következő szabályokat kell szigorúan betartani:

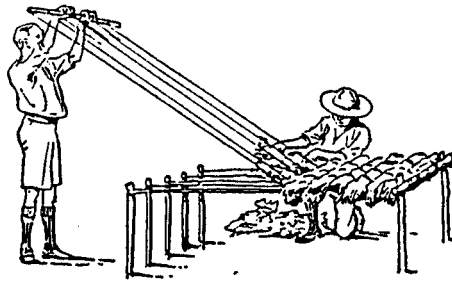
1. egyetlen cserkész sem fürödhet anélkül, hogy a csoport felügyeletével megbízott cserkészvezető személyesen ne felügyelne rá, vagy más felelős felnőtt, akit erre a vezető felkér. A fürdőhely biztonságos voltát előzetesen ellenőrizni kell, és minden észszerű óvintézkedést meg kell tenni, beleértve a mentőkötelet is.

2. Két úszóból, lehetőleg képzett úszóból és életmentőből álló őrséget kell felállítani, amely a körülményektől függően úszónadrágban, csónakban vagy a parton készenlétben áll, hogy a bajba jutott fiún segítsen. Ez az őrség mindaddig nem fürödhet, míg a többi ki nem jött a vízből.

Az Amerikai Cserkészfiúk Szövetségénél az ún. "haverrendszert" használják. E szerint a cserkészeket párokba osztják, ezek a haverok. A haverok körülbelül egyenlő fokban tudnak úszni. Ha vízben vannak, minden haver felelős a másik biztonságáért, azon cserkészvezető felügyelete alatt, aki az egész csoportért felelős.

Tábori szövősélek. Verjete le jó erősen öt karót egy sorba, tizenöt-húsz centire egymástól (1. sor). Velük szembe, 180-200 centire verjete le két karót, és kössetek rájuk keresztbe egy kereszttrudat (vagy verjete le öt karót) (2. sor). Kössetek kötelet vagy spárgát az 1. sor minden karójára, és húzzátok ki a 2. sorig, majd erősítétek hozzájuk. Aztán hozzátok vissza a kötél meghosszabbítását az 1. sor fölött még vagy másfél méterre, és kössetek egy mozgatható kereszttrúdhhoz: a "zubolyhoz". Kössetek kötelet a többi karóra is, az 1. sorban. Húzzátok a 2. sorig, majd vissza a zubolyig, és olyan távolságban kössetek őket rá, mint amilyen távol a karók vannak egymástól.

Most egy cserkész a zubolyt lassan fel-lemozgatja, míg a másik páfrány- vagy szalmacsomókat fektet rétegekben hol a kifeszített spárga alá, hol fölé. Így a kötegeket a spárga megfogja azáltal, hogy a zubolyhoz kötött spárgát emeltek és süllyesztik.

A tábori szövőszéken könnyű kényelmes matracot szőni harasztból, páfrányból, hangából, szalmából vagy fából.

Ha a zubolyt először kissé jobbra tartjátok, végül balra úgy, hogy a spárga először a kifeszített spárgának egyik oldalára esik, majd a másikra, ettől a spárga megcsavarodik, és a kötése sokkal biztosabb lesz.

10. tábortűz

TÁBORI FŐZÉS

Főzés—Főzőláda—Kenyérsütés—Tisztaság

MAGÁTÓL ÉRTETŐDIK, hogy minden cserkésznek tudnia kell, hogyan készítse el a húst és a zöldséget, és hogyan süssön kenyeret magának a szokásos eszközök nélkül.

HÚSSÜTÉS

A húst úgy is el lehet készíteni, hogy hegyes pálcára szúrjuk, és a tűz közelében fölfüggesztjük, hogy megpiruljon. Vagy régi kekszesdoboz fedelét használjuk serpenyőnek. Tegyetek bele zsírt, hogy a hús le ne süljön.

Vagy készítsetek kebabot: vágjátok a húst egy-két centis szeletekre. Vágjátok ezt kb. három-négy centis darabokra. Szúrjátok föl nyársra vagy vaspálcára egy csomó ilyen húsdarabot, és szúrjátok a tűz mellé, vagy néhány percig tartsátok forró parázs fölé, míg a hús meg nem pirul.

A húst néhány ív nedves papírba is becsomagolhatjátok, vagy agyaggal beboríthatjátok, és a tűz vörösen izzó parázsába dughatjátok: ott magától megkül.

Vadászpörkölt. Vágjátok sovány húst vagy vadhúst három-négy centis kockákra. Keverjete össze lisztet, zsírt és borsot, és forgassátok bele a húst. Süssétek egy kis zsírral barnára úgy, hogy közben kavarátok, hogy csak megpiruljon, de a felszíne meg ne égjen. Adjatok hozzá

tiszta vizet, és akasszátok a fazekat a tűz fölé. Fontos, hogy a víz ne lobogva forrjon, hanem csak pöszögjön. Később adjatok hozzá apróra vágott zöldséget, pl. krumplit, sárgarépát és hagymát. A víz éppen csak hogy ellepje a belevalót—ne legyen sok. Főzzétek, míg meg nem puhul.

Szárnyas- és halétel

Szárnyast és halat ugyanígy lehet elkészíteni. A szárnyast közvetlen levágása után lehet a legkönnyebben megkopasztani. De ha agyagpakolásban készítitek el, nincs szükség kopasztásra, mert a hőtől az agyag megkeményedik, a toll beleragad, és amikor föltöritek, a madár megfőzve, toll nélkül sétál ki, mint a dió a héjából.

Másik módszer: belezzétek ki a szárnyast, keressetek kb. akkora követ, mint a madár belseje, és hevítsétek föl majdnem vörösen izzóra. Tegyétek a szárnyasba, a szárnyast pedig vasrácsra vagy fanyáron a tűz fölé.

TŰZHELYEK

A cserkésznek rendszerint van csajkája vagy tábori fazeka. Ebben vizet tudtok forralni, vagy zöldséget tudtok főzni, vagy meg tudjátok párolni a húst.

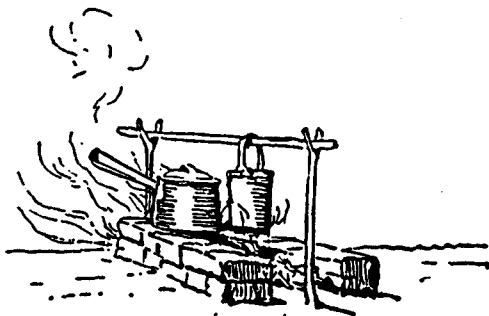
Amikor főztök benne, vagy csillagtűz fahasábjainak végére állíthatjátok (de itt könnyen fölborul, ha nem vigyáztok), vagy inkább a tűz forró paraszába dughatjátok. Vagy három nyers karóból háromlábat állíthattok a tűz fölé úgy, hogy felső végükön összekötitek őket, s a fazekat dróton vagy láncon lelógatjátok.

Még jobb megoldás, ha a tüzet két sor gyeptégla, téglalaplal, két vastag fahasáb vagy kő közé rakjátok. A két sor legyen fölül lapos és kb. 1,8 méter hosszú, az egyik végükön tíz centire, a másikon húsz centire egymástól—a szélesebb nyílás nézzen a széllel szembe.

Ezután készítsétek el saját edényhorgokat és -akasztókat, hogy főzőedényeket a tűz fölé tudjátok akasztani.

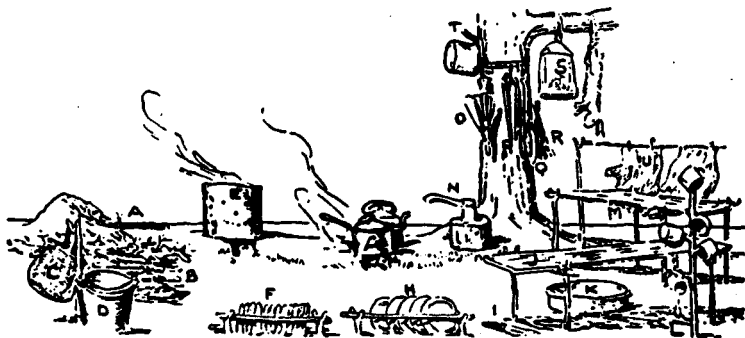
SAKÁCSÖTLETEK

Ha vizet forraltok a tűzön, ne tegyétek túl szorosan a fődöt a fazéokra. Amikor gőz fejlődik az edényben, valahol el kell távoznia. Ha meg akarjátok állapítani, forr-e már a víz, ahhoz

A tűzhely készülhet két sor gyeptéglából, téglából, vastag fahasábból vagy kőből. A fazekakat lógassátok fölé, vagy tegyék rá.

nem kell levennetek a fődőt, és belenéznetek, hanem csak nyomjátok oda a fazékhoz egy pálcá vagy kés végét, és ha a víz forr, érezni fogjátok, hogy a fazék remeg.

A. emésztőgödör

B. tüzelő

C. tojászacskó

D. víz

E. szeméttégető

F. késállvány

G. tűzhely

H. tálas

I. emésztőgödör

J. lejtős mosogatóasztal

K. mosogató tál

L. köcsögfa

M. konyhaasztal

N. hársdög deszka

O. fűjtató

P. fogók

Q. serpenyő

R. seprő

S. kamraszekrény

T. edények

U. törőruhák

Itt van egy rakás ötlet, hogyan tartásdtek rendben a konyhát, és hogyan könnyítsétek meg a főzést.

Zabkása. Öntsetek minden személyre egy bögre vizet a fazékba. Minden bögréhez adjatok egy kis sót. Amikor a víz már forr, szórjátok bele a zabkását, miközben pálcával vagy nagykanállal kavarájátok. A zabliszt mennyisége attól függ, sűrű vagy híg zabkását akartok-e. Lassú tűzön főzzétek a zabkását, míg meg nem fő, és közben állandóan keverjétek.

Nehogy úgy csináljátok, mit én, amikor még zöldfülű voltam. Rajtam volt a sor, hogy főzök, így hát azt találtam ki, hogy változtatossá teszem a vacsorát: levest készítek a többinek. Volt valamennyi borsóliszt, összekevertem vízzel, fölforraltam, és borsólevesként föltálaltam. De nem tettem bele levessűrítményt, sem húslevet—semmit; fogalmam sem volt, hogy kell bele, vagy hogy megérzik a hiánya. De a többiek bizony megéreztek, az én szép borsó-

levesemet "nedves borsópudingnak" csúfolták, és azt mondták, egyem meg én—nemcsak mondták, hanem bizony meg is etették velem. Soha még egyszer nem követtem el ezt a hibát.

FŐZÉS LÁDÁBAN

Ládában azért a legjobb főzni a táborban, mivel csak annyi a dolgotok, hogy belekészítsetek, a főzőláda elvégzi a többit. Elmehtetek, játszhattok a többi sráccal, és mire visszajöttök, már meg is főtt a vacsorátok magától—már ha jól készítettétek elő. Ha rosszul, hát akkor nem fogtok valami nagy népszerűségnek örvendeni az órsnél!

Így lássatok neki. Szerezzetek egy deszkaládát. Béleljétek ki az oldalát és fenekét több rétegben újságpapírral, majd töltsétek meg szénával vagy még több papírral; mindent jó szorosan tömjetek, s a közepén hagyjatok helyet főzőedényeteknek. Rengeteg szénát az edény alá és köré! Készítsetek szénával töltött párnát a tetejére vagy vastag újságpapírból fedőt.

Töltsétek tele az edényt a főznivalóval, és mihelyt már jól forr, dugjátok a főzőládába. Tömjetek köré és fölé jó szorosan szénát vagy papírt, tegyétek rá a fedőpárnát, és nyomassátok le a földöt egy súllyal.

A hús négy vagy öt óra alatt fő meg így. A zabkását öt percg főzzétek, majd hagyjátok a lábasban éjszakára. Mire a korai reggelihez ültök, elkészül.

KENYÉRSÜTÉS

"A tábori élet három nagy tudománya: a kenyérsütés, a babfőzés és a szalonnasütés."

A kenyérsütésnek vagy "bucisütésnek" az a szokásos módja, hogy lisztet, egy-két csipet sót és sütőport összekeverünk, feltornyozunk, majd a közepét széttoljuk, hogy csészeforma legyen, amibe beleönthetjük a vizet. Keverjétek mindent jól össze, míg tésztát nem kaptok. Szórjátok meg kevés friss liszttel, hogy a tészta ne ragadjon a kezetekhez, ütögessétek körül, és formáljatok belőle nagyobb cipót vagy több kisebbet.

Azután tegyétek vasrácsra forró parázs fölé. Vagy kotorjátok félre a tüzet, tegyétek a tésztát a forró földre, és tornyozzátok köré a forró parazsat, hagyjátok megsülni.

Így csak kisebb cipót tudtok sütni.

Serpenyős buci

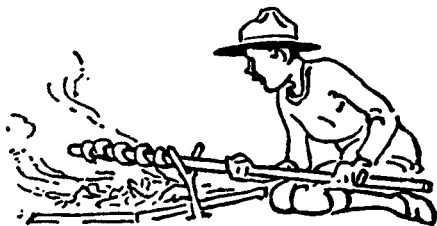
Másik jó módszer a következő: készítsetek kemény tésztát a következő hozzávalókból: egy teáscsésze liszt, egy csipet só, egy evőkanál cukor és egy teáskanál porélesztő.

Forróítsatok föl egy serpenyőt, és jól kenjétek ki zsírral, tegyétek bele a tésztát, és rakjátok közel a tűzhöz. Néhány perc múlva a tészta megkel, és megkeményedik. Ekkor állítsátok élére a serpenyőt úgy, hogy majdnem függőlegesen álljon a tűz felé fordulva. Süssétek meg a buci egyik oldalát, majd fordítsátok meg, és süssétek meg a másik oldalát is.

Úgy állapíthatjátok meg, jól megsült-e már, hogy faszálkát dugtok bele. Ha anélkül jön ki, hogy tészta ragadt volna rá, cipótok belül is meg van sülvé.

Kürtőskenyér

A kenyérsütés másik módja: vágjatok egy vastagabb botot, hegyezzétek meg a vékonyabb végét, hántsátok le a kérgét, és eddzétek meg a tűz fölött. Készítsetek hosszú tésztacsíkot, úgy öt centi széleset és fele olyan vastagot, és tekerjétek csavarmenetben a botra. Támasszátok föl a botot a tűzhöz közel, és hagyjátok, hogy a tészta süljön; néha fordítsatok rajta egy kicsit.

Kenyéret mindenféle kemence nélkül is tudtok sütni. Csavarjátok a tésztát bot köré, és izzó parázs fölött süssétek meg.

Kemence

Ha igazi kenyérre fáj a fogatok, kemencefélét kell építenetek, akár úgy, hogy régi cserépedényt használtok, akár úgy, hogy bádogdobozt. Beleteszitek a tűzbe, és parazsat kotortok rá. Vagy építsetek agyagkemencét, rakjatok tüzet benne, és amikor jó forró, húzzátok ki a parazsat, tegyétek be a tésztát, és csukjátok be szorosan az ajtaját, amíg a kenyér meg nem sül.

TISZTASÁG

Az öreg cserkész különös figyelemmel vigyáz rá, hogy a konyha ragyogóan tiszta legyen. Gondosan, nagyon alaposan megtisztítja főzőedényét, tányérját, ruháját, kését. Tudja, hogy ha valahol piszkot vagy ételmaradékot hagy, ellepik a legyek.

A légy veszedelmes jószág, mert betegségcsírát hordoz a lábán, s ha rászáll az ételetekre, gyakran otthagyja a mérget, hogy megegyétek—aztán csak csodálkoztok, mitől betegedtetek meg.

Ezért figyelnetek kell, hogy a tábori konyhátok nagyon tiszta legyen, és a legyek ne gyűljenek rá. Minden szennyvizet, ételmaradékot el kell égetni vagy megfelelően ázott gödörbe engedni, ahol el lehet temetni, nem pedig szerteszórni mindenfelé.

Az őrsvezetők felelőssége gondoskodni róla, hogy mindezt mindig megcsinálják.

Ne felejtsetek: "A cserkész testben és lélekben tiszta".

ÓRSI FŐZŐGYAKORLATOK

A cserkész még azelőtt tanuljon meg főzni, mielőtt táborba száll. Tanítsátok meg neki a legfontosabbakat: a kenyér, a zabpehely, a hús és a zöldség elkészítését. Mindezt a tél folyamán gyakorolhatjátok.

Gyakoroljátok, hogyan kell tésztát gyúrni, és kürtöskenyeret meg bucit sütni.

Készítsetek főzőládát, és használjátok is.

Varrjátok meg magatok élelmiszeradagos vászonzacskóitokat.

Rendezzettek őrsi versenyt, ki készíti a legjobb étrendet, ki számítja ki a legpontosabban a mennyiségeket stb.

Vigyetek magatokkal portyára nyersanyagot adagokban, rakjátok tüzet, és főzzétek meg az ebédeket.

Kísérletezzetek a különféle tűzhelyekkel, míg meg nem találjátok azt a fajtáját, amit a legalkalmasabbnak láttok őrsi főzéshez. Aztán próbáljátok egy csomó konyhai eszközt készíteni a 110. oldalon találhatókból.

4. fejezet

NYOMOLVASÁS

11. táborút

"JELOLVASÁS"

A "jel" felismerése—Az emberek arcvonásai—Holttest körüli "jelek"—A vidék jellegzetességei—Használd a szemed, füled és orrod—Éjszakai cserkészés

A CSERKÉSZEK "jelnek" hívnak minden apró részletet, mint pl. a lábnyom, eltört ág, letaposott fű, ételmaradék, vércsepp, s így tovább—bármit, ami elvezethet a keresett adatokhoz.

Amikor Walter Smithson felesége néhány indiai nyomkeresővel Kasmirban utazgatott, egy tigris lábnyomait követte, amely megölt és elrabolt egy fiatal kecskebakot. A tigris áthaladt egy széles, kopár sziklatömbön, amelyen persze nem maradt nyoma lágy talpának. A nyomkereső egyből a szikla túlsó pereméhez ment, amely éles szélben végződött. Megnedvesítette az ujját, s végighúzta a szikla élén: talált is néhány szál kecskeszőrt ráragadva. Ez árulta el, merrefelé hagyta el a tigris a sziklatömböt, amint magával húzta a bakot. Ez a néhány szőrszál is az, amit a cserkész "jelnek" nevez.

Apró jelekből medvére is akadt Smithsonné nyomolvasója! Egyszer friss karmolást fedezett föl egy fa kérgén. Nyilvánvalóan medve karmától származott. Máskor pedig egyetlen fekete szőrszálat talált a fakéregbe tapadva, és ez árulta el neki, hogy medve dörgölődött a fához.

VEDD ÉSZRE A "JELET"

Az egyik legfontosabb dolog, amit a cserkésznek meg kell tanulnia, akár katonai felderítő, akár vadász, akár békecserekész, az az, hogy *semmi se kerülje el a figyelmét*. Észre kell hogy vegye a kis részleteket és jeleket, majd ki kell hámoznia a jelentésüket. Bizony csak jó sok gyakorlással válik a zöldfülű szokásává, hogy tényleg mindent észrevegyen, és semmi se kerülje el a figyelmét. Ezt városban és vidéken egyaránt lehet tanulni.

Ugyanígy észre kell venni minden különös hangot vagy furcsa illatot, és a magatok fejével kiokoskodnotok, mit is jelenthet. Ha nem tanuljátok meg, hogyan kell a "jeleket" észrevenni, aligha tudtok egyről a kettőre jutni, és így használhatatlan cserkészek maradtok.

Ne felejtsetek: a cserkész mindig nagy szűgyennek tartja, ha egy kívülálló hamarabb fedez föl valamit, mint ő, legyen az a dolog nagyon távol vagy az orra előtt.

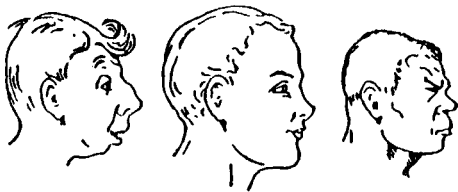
Ha igazi képzett felderítővel vagytok, láthatjátok, hogy szeme állandóan villog, minden irányban figyel, közelre és távolra, és mindent észrevesz, ami csak történik.

Egyszer Londonban a Hyde Parkban sétáltam eggyel. Egyszer csak megjegyezte: "Az a ló egy kicsit sántít." Nem volt ló a közelben, de észrevettem, hogy a távolba néz, túl a Serpentine-tavon. A következő pillanatban fölvetett a csapásról egy különleges gombot. Látjátok, a szeme távolra és közelre egyaránt látott.

"Láttál egy olyan embert, aki ...?"

Idegen város utcáin a cserkész úgy jegyzi meg az útvonalát, hogy megfigyeli a főbb épületeket és mellékutakat, és hogy milyen üzletek előtt halad el, mi van a kirakatukban; és hogy milyen járművek mennek el mellette.

Kiváltképp azonban az embereket figyeli meg: milyen az arcuk, ruházatuk, cipőjük, járásuk, úgyhogy ha pl. a rendőr megkérdezné: "Nem látott ezen az utcán egy embert sötét, sűrű szemöldökkel, kék öltönyben?", akkor valahogyan ilyesféleképpen válaszolna: "Igen—kissé sántított a jobb lábára, külföldinek látszó cipőt viselt, és csomag volt a kezében. Kb. három

Figyeljétek meg az emberek arcát, hogy fel tudjátok majd ismerni őket.

perce fordult be az Arany utcába, abba, amelyik innen balra a második."

Az ilyen tájékoztatás már sokszor szolgáltatott döntő adatokat bűnözők felkutatásához.

Emlékeztek Kim történetéből, hogyan tanították Kimet a megfigyelésre olyan játékkal, amelyben emlékezetből le kellett írnia egy tálcányi apró tárgyat, miután egy percig megmutatták neki, majd letakarták.

Mi használjuk ezt a Kim-játékot, mivel kiváló gyakorlat a cserkésznek.

Volt egyszer egy forradalmár társaság Olaszországban, a Camorra, amelyik a fiúkat arra tanította, hogyan tudják gyorsan észrevenni és megfigyelni dolgokat. Amint a camorrista a város utcáján ment, hirtelen megállt, és megkérdezte a fiút:

—Hogy volt az az asszony öltözve, aki a legutolsó utca jobb oldalán levő negyedik ház aijájában ült?

vagy:

—Miről beszélt az a két férfi három utcasarokkal előbb?

vagy:

—Hová akart menni a taxival az utas, és mi volt a taxi rendszáma?

vagy:

—Milyen magas az a ház, és milyen széles a legfelső emeleti ablaka?—és így tovább. Vagy a fiú kapott egy percet, hogy nézze a bolt kirakatát, azután le kellett írnia, mit látott benne.

A cserkész tartsa a szemét a földön is, kivált a járda ház felőli szegélyén és a csatornánál. Én már gyakran találtam értékes műtűrűkéket, amelyeket elvesztettek, sokan átmentek rajtuk, és félrelökték őket anélkül, hogy észrevették volna.

Magától értetődik, hogy minden városi cserkésznek tudnia kell, merre van a legközelebbi gyógyszerár, ha baleset fordulna elő, és a legközelebbi rendőrszoba, rendőség, orvos, kórház, tűzjelző, telefon, mentőállomás stb.

AZ EMBEREK JELLEMVONÁSAI

Ha vonaton vagy buszon utaztok, mindig figyeljétek meg minden apró dolgot útitársaitokon. Figyeljétek meg arcukat, ruhájukat, beszédmódjukat, s így tovább, hogy azután elég pontosan le tudjátok őket írni. És próbáljátok meg kitalálni megjelenésükből és viselkedésükből, mivel foglalkozhatnak, boldogok vagy betegek, vagy segítségre szorulnak.

De mindezt úgy tegyétek, hogy ne vegyék észre, hogy figyelitek őket. Máskülönben óvatosabbakká válnak. Emlékezzetek csak a páztorfiúra, akiről a 2. tábortűzben beszéltem: fölfigyelt a csavargó cipőjére, de nem nézett rá, és így a csavargó nem fogott gyanut.

Az a szokás, hogy alaposan megfigyeljük az embereket, és az a képesség, hogy jellemüket

Könnyű egyszerű fogásokkal elválttatni a külsőket, ha tudjátok a forrást. Mi mindent változtatott meg ez a férfi, hogy megmástsa külsejét? Figyeljétek meg, hogy a fő különbséget a megváltoztatott testtartás teszi.

Meg tudjátok mondani, milyen a természete ezeknek az embereknek abból, ahogyan a kalapot viselik?

és gondolataikat kiolvassuk, óriási értékű a kereskedelemben, kivált a kereskedősegédnél vagy eladónál, hogy meggyőzzön valakit a vásárlásról, vagy hogy fölismerje a lehetséges csalót.

Azt mondják, meg lehet mondani az ember jellemét abból, ahogyan a kalapiját hordja. Ha kissé félrecsapva viseli, föltehetően jó természetű; ha nagyon félrecsapja, jampec; ha a tarkóján hordja, nem szereti megadni az adósságát; ha egyenesen viseli a feje tetején, talán becsületes, de nagyon buta.

Az is gyakran elárulja valakinek a természetét, ahogyan jár: figyeljétek csak a fontoskodó, fölényes, kis emberkét, amint nagy karlóbálással, rövid lépésekkel totyog; az ideges ember sietős, egyenetlen, nagy lépéseit; a naplopó lassú csoszogását; a cserkész síma, gyors és halk lépését s így tovább.

GYAKOROLD A MEGFIGYELÉST!

Kis gyakorlással elég pontosan meg tudjátok ítélni egy ember természetét a ruházatából.

A cipő szinte kivétel nélkül a legjellemzőbb része a ruházatnak.

Egyszer egy hölggyel vidéken voltam, és egy fiatal nő ment közvetlen előttünk.

—Kíváncsi vagyok, ki lehet—mondta ismerősom.

—Hát talán kitalálja, ha megtudja, kinek a szobalánya—válaszoltam.

A nő nagyon jól volt öltözve, de amint cipőjére pillantottam, az volt az érzésem, hogy a ruha valaki másé volt, nekiadta, s ő magára igazította—de ami a cipőjét illeti, a sajátjában kényelmesebben érezte magát. Abba a házba ment be—a melléklépcsőn—, amelyekben mi is laktunk, és így rájöttünk, hogy ő az egyik háztartási alkalmazott.

Egyszer meg segítségére lehettem egy hölggynek, aki szegényes körülmények közt élt. Ezt abból sejtettem meg, hogy amint mögötte mentem, észrevettem, hogy bár jól volt öltözve, cipője talpa már a végét járta. Nem hiszem, hogy valaha is rájött, miből találtam ki, hogy segítségére szorul.

Szórakoztató foglalatosság, ha vasúti kocsi-ban vagy buszon másokkal utaztok, hogy csak lábukat nézitek, és megpróbáljátok kitalálni, mifélek: öregek vagy fiatalok, tehetősök vagy szegények, kövérek vagy soványak, s

7. Tomi, a zöldfüldű

Tomii nyomoz.

Kémlel jobbra, kémlel balra, szeme nyomokat keres.
Lába elé dehogyan nézne, nincs ott semmi érdekes.

így tovább, anélkül, hogy följebb pillantanátok, és csak ezután néztek föl, és ellenőriztek, mennyire jártatok közel a valósághoz.

Nemrég egy detektívvel beszélgettem egy olyan emberről, akivel azelőtt mindketten találkoztunk, és megpróbáltuk kitalálni, milyen ember.

Megjegyeztem:

—Hát annyi biztos, hogy horgász.

Beszélgető társam nem értette, miért mondom ezt—dehát ő nem is volt horgász.

Sok apró bolyhot vettem észre kabátja bal kezélőjén. Nagyon sok horgász, ha leveszi a műlegyet a zsinóról, kalapja mellé tűzi száradni; van, aki a horgot a kabát ujjára tűzi. Amikor megszárad, kihúzza, és ekkor gyakran kiszakít egy vagy két szálat a szövetből.

Emlékeztetek csak, Sherlock Holmes egyszer találkozott egy idegennel, és megfigyelte, hogy meglehetősen jómódú, új ruhát hord, gyógyszerzalaggal a karján, katonás tartással, fengerejszárassal, napbarnítottan, kezén tetoválással. Mit gondoltatok volna, mi volt ez az ember? Nos, Sherlock Holmes úgy vélte, mégpedig helyesen, hogy a férfi nemrég vonult nyugállományba a haditengerészetből, mint őrmester, meghalt a felesége, és kis gyermekei vannak otthon.

A HOLTTEST KÖRÜLI "JELEK"

Valamennyiőtökkel előfordulhat egyszer, hogy ti bukkantok rá elsőnek egy halott ember tetemére. Ilyen esetben meg kell vizsgálni, és föl kell jegyezni a testen és körülötte látható legapróbb nyomot is, mielőtt a holttestet elmozdítanák, vagy a talajt megbolygatnák vagy letaposnák. Azon fölül, hogy följegyzitek a test pontos helyét (ezt lehetőleg le kell fényképezni, pontosan ott, ahol találtátok), nagyon gondosan meg kell vizsgálni a talajt köröskörül, anélkül, hogy többet taposnátok rajta, mint amennyi feltétlenül szükséges, mert félő, hogy összezavarjátok a nyomokat. Ha kis térképet is tudtok rajzolni, hogyan fekszik a holttest, és merre vannak nyomok körülötte, az is értékes lehet.

Két esetről is tudok, amikor holttestet találtak, és először úgy vélték, felakasztották magukat. De miután alaposabban megvizsgálták körülöttük a talajt—egyik esetben eltört gallyakat és letaposott fűvet találtak, a másiknál egy gyűrött szőnyeget—, rájöttek, hogy gyilkosság történt, és hogy a holttesteket a haláluk után akasztották föl, hogy úgy tűnjék, mintha öngyilkosságot követtek volna el.

Az ujjlenyomat

A rendőrség első dolga, hogy minden számba jöhető tárgyon ujjlenyomatot keres. Ha nem azonosak a meggyilkoltéval, akkor lehet, hogy a gyilkoséi, és a gyilkost később azonosítani lehet azáltal, hogy ujjlenyomatával egybevetik.

Egyszer egy művelt öregurat holtan találtak a hálószobájában, homlokán és bal halántékán sebbel.

Gyilkosság után a tettes nagyon gyakran véres kézzel rohan el, megfogja az ajtót vagy a vizeskancsót, hogy lemossa a vért a kezéről.

A mi esetünkben az asztalon fekvő újságpapíron három véres ujj nyoma volt látható.

A halott fiára terelődött a gyanu, és a rendőrség le is tartóztatta.

Miután azonban gondosan átvizsgálták a szobát és az ujjlenyomatokat, kiderült, hogy az öregúr éjjel rosszul lett. Fölkelt, hogy valamilyen orvosságot vegyen be, de az asztal mellé érve újabb roham jött rá, elesett, és erősen beverte a fejét az asztal sarkába. Az fölsértette a halántékát—a sebbe pontosan beleillett az asztal sarka. Megpróbált fölkelni, ezért belekapaszkodott az asztalba, és eközben fogta meg véres kézzel az asztalon fekvő újságot. Azután visszahanyatlott, és másodszorra az asztal lábába verte a fejét.

Az ujjlenyomatokat összevetették a halott ember ujjlenyomataival, és pontosan egyformának találták. Bizony, nincs két olyan ember 64 000 000 000 000 közt, akinek egyforma volna ujjja bőrén a rajzolata. Így nyilvánvalóvá vált, hogy nincs gyilkos, és a halott fiát hamarosan el is engedték, mert ártatlannak bizonyult.

Más áruló jelek

Egy orosz városban halva találtak egy bankárt. A holttest mellől szivartárca került elő, benne borostyánszipka. A szipkának különleges alakja volt, és csak egyféleképpen lehetett a szájba fogni. A szopókáján két fog nyoma látszott. A nyom szerint a két fog nem volt egyforma.

A meggyilkolt ember foga teljesen szabályos volt, nyilvánvaló volt tehát, hogy a szivartárca nem lehet az övé. Az unokaöccsének azonban olyan volt a foga, ami illett a szopókán található nyomba. Letartóztatták, és később, a további vizsgálat során bebizonyosodott, hogy ő a gyilkos.

Sherlock Holmes emlékirataiban is található hasonló történet, *A helybéli beteg* címmel. Ebben egy embert fölakasztva találtak, és mindaddig öngyilkosságra gyanakodtak, míg Sherlock Holmes meg nem jelent, és különféle jelekből ki nem mutatta —pl. egymástól eltérő fogakkal tartott szivarvégekből, lábnyomokból—, hogy három ember volt a szobában az áldozattal együtt valamivel a halála előtt, és ezek akasztották föl.

A VIDÉK JELLEGZETESSÉGEI

Ha vidéken jártok, figyeljétek a tereptárgyakat, azaz az olyan tárgyakat, amelyek segítenek, hogy megtaláljátok utatokat, és megóvnak az eltévedéstől; ilyen a távoli hegy, templomtorony és a közelebbi tárgyak, pl. különleges épületek, fák, kapuk, sziklatömbök stb.

És ne felejtsetek: amikor ilyen tájékozási pontokat megfigyeltek, hogy talán majd felhasználjátok az így szerzett ismeretet valakinek az útbaigazítására, jó alaposan meg kell hogy figyeljétek őket, hogy hibátlanul le tudjátok őket írni, és a helyes sorrendben. Észre kell vennetek, és *meg kell jegyeznetek* minden mellékutat és gyalogösvényt.

Azután apróbb jeleket is észre kell vennetek, például, hogy a madarak fölrebbennek, és gyorsan elrepülnek: ez azt jelenti, hogy valaki vagy valamilyen állat van ott. Ha valahol porfelhő száll föl, ott állat, ember vagy jármű mozog.

Ha vidéken vagytok, természetesen, hogy éppúgy kell figyelnetek minden járókelőre, mint városban, és nagyon alaposan: hogyan vannak öltözve, milyen az arcuk, hogyan járnak; vizsgáljátok meg lábuk nyomát, és vázoljátok föl jegyzetfüzetetekbe, hogy ha valahol másutt is látnátok, ismét fölismerjétek, ahogy az a pásztorfiú tette, akinek a történetét ennek a könyvnek az elején mondtam el.

Figyeljétek meg az állatok, madarak, különféle kerekék stb. nyomát, mert ezek hasznos fölvilágosítást adhatnak.

A nyomolvasás olyan fontos, hogy külön tábortűzben fogok vele foglalkozni.

Porfelhő nem mindig jelent sok embert. Jó cselfogást láthattok itt, amit arra használtunk, hogy az ellenség figyelmét elvonjuk: a poros úton fűgákat húztunk végig, hogy vonuló lovascapat benyomását keltsük.

HASZNÁLD A SZEMED!

A legapróbb dolog se kerülje el a figyelmeteket. Egy gomb, egy gyufaszál, egy csipetnyi szivarhamu, egy toll vagy egy levél nagyon fontossá válhat.

A cserkésznek nemcsak maga elé kell néznie, hanem mindkét oldalra és hátra is; "legyen hátul is szeme", ahogy mondani szokás.

Nemegyszer tapasztalhatjátok, hogy ha hirtelen hátrafordultok, olyan helyzetben láthattok meg ellenséges felderítőt vagy tolvajt, ahogyan nem mutatná magát, ha tudta volna, hogy körülpillantotok.

Fenimore Cooper igen jól írja le egy indián földerítő ténykedését érdekes történetében, *A nyomkeresőben*. "Hátul is volt szeme", és miután elhaladt néhány bokor mellett, megpillantott egy pár hervadt levelet a frissék között. Ettől gyanút fogott: valaki azért húzta oda a leveleket, hogy jobban elrejtőzzék. Így föl is fedezett néhány menekülőt.

ÉJSZAKAI CSERKÉSZÉS

A cserkésznek éjjel éppúgy meg kell tudnia figyelni az apró részleteket, akárcsak nappal.

Éjjel ezt főként hallására támaszkodva teszi, de néha tapogatódzással vagy szaglással.

Az éjszaka csöndjében a hang messzibbre hangzik, mint nappal. Messziről meghalljátok a lódobogást vagy az emberi lépteket, ha a földhöz szorítjátok a fületeket, vagy a földhöz támasztott pálca végéhez, vagy még inkább egy dobhoz, amelyik a földön áll.

Másik módszer az, ha kinyitjátok bicskátok mindkét pengéjét, az egyiket a földbe tűzitek, a másikat vigyázva a fogatok közé veszitek. Még jobban fogtok hallani.

Az emberi hang messzire hangzik, még ha halkan beszélnek is, és nehezen lehet összetéveszteni más hanggal.

Gyakran surrantam át az őrsemek vonalán éjjel, miután suttogásukból vagy az alvók horkolásából megállapítottam, merre vannak.

ÓRSI MEGFIGYELÉSI GYAKORLATOK

VÁROSBAN. Először arra tanítsátok a cserkészeket, hogy amint végigmennek az utcán, figyeljék meg a boltokat, amelyek mellett elmennek, és jegyezzék meg, hogyan következnek egymás után. Azután jegyezzék meg az üzletek nevét. Azután figyeljék meg, mi van az üzletek kirakatában úgy, hogy két percig nézhetik. Végül jegyezzék meg több üzlet kirakatát sorrendben úgy, hogy mindegyiket félperccig nézhetik.

Jegyezzenek meg a fiúk feltűnő épületeket tájékozdási pontként, jegyezzék meg, hányat ka-nyarodik az utca, amelyen járnak, a többi utca nevét, a mellettük elhaladó kocsik részleteit és főleg az emberek jellegzetességeit: öltözködésüket, arcvonásaikat és járásmódjukat. Előbb vigyék ki őket magatokkal, hogy megmutassátok nekik, hogyan csinálják. A zután küldjétek ki őket, és amikor visszatérnek, kérdezzétek ki őket.

A cserkészek keressék meg, és jegyezzék meg maguknak, merre található tűzjelző, rendőrségi őrsem, kórház, stb.

VIDÉKEN. Vigyék ki sétára az őröt, és tanítsátok meg a fiúknak, hogyan jegyezzenek meg távoli, kiemelkedő, jellegzetesebb tájékozdási pontokat, pl. dombot, templomtornyot és ehhez hasonlókat, és közelebbi tereptárgyakat, mint pl. különös épületeket fát, sziklát, kaput stb. Jegyezzenek meg mellékutakat és ösvényeket, fafajtákat, madarakat, állatokat, nyomokat, valamint embereket és járműveket is.

Küldjétek ki a fiúkat sétálni. Amikor visszajönnek, kérdezzétek ki őket külön-külön vagy hívjátok be mind, és adjatok nekik mondjuk hat kérdést, amire írásban kell válaszolniuk, olyan pontokkal kapcsolatban, amelyeket észre kellett hogy vegyenek. Növeli a gyakorlat értékét, ha bizonyos tárgyakat előzőleg ti helyeztetek el a földön, vagy gombot, gyufaszálat

stb. hagyatott ott, hogy a fiúk észrevegyék, vagy fölismerjék, és hozzák magukkal, és mind-
ezt azért, hogy vizsgálják mind a hozzájuk közeli talajt, mind a távoli tárgyakat.

Csapatösszejövetele rendezeték "váratlan eseményt" anélkül, hogy előre elárulnátok. Például egy ember beront, "leüti" a vezetőt, majd elmenekül. Ezután minden órs írja le, mi történt, milyen volt az ember stb.

MEGFIGYELŐ JÁTÉKOK

Hol a gyűszű? (Szobában)

Küldjétek ki az órsöt a szobából.

Végy egy gyűszűt, gyűrűt, pénztárcát, papírdarabot vagy valamilyen kis tárgyat, és tedd olyan helyre, ahol tökéletesen látható, de olyanra, ahol nem valószínű, hogy észreveszik. Hívd be az órsöt, hogy keresse meg. Ha valamelyik cserkész meglátja, üljön le szó nélkül, anélkül, hogy elárulná a többinek, hol a tárgy.

Kellő idő után szólítsd föl, hogy árulja el a többinek, akiknek még nem sikerült meglátniuk, merre a tárgy.

Közel és távol (városban vagy falun)

A játékvezető az órssal adott úton vagy vidéki csapáson halad órsi alakzatban. Pontozólapot visz magával a cserkészek nevével.

Minden egyes cserkész keresi azokat a dolgokat, amelyeket figyelnie kell, és mihelyt észrevesz valamit, odarohan a játékvezetőhöz, és bmondja neki, vagy ha tárgy, átadja neki. Ekkor a játékvezető jelet tesz a neve mellé. Az a cserkész nyer, aki a legtöbb jelet gyűjti össze a séta folyamán.

Olyasféle tárgyakat válasszatok, amilyeneket felsorolok, hogy ezzel fejlesszék a cserkész megfigyelőképességét, és biztassátok, hogy közelre és távolra, fölfelé és lefelé egyaránt figyeljen. A tárgyakat mindig változtassátok, valahányszor a játékot játsszátok, és nyolc vagy tíz tárgyat adjatok meg egyszerre:

minden gyufaszál 1 pont
minden gomb 1 pont
madárnyom 2 pont
szürke ló 2 pont
repülő galamb 2 pont

ülő veréb 1 pont
kórisfa 2 pont
betört ablak 1 pont
(s így tovább).

Kirakat (a városban, szabadban)

A játékvezető az órssel elmegy az utcán hat üzlet előtt, és félpercet ad nekik minden üzletnél. Ezután valamivel arrébb minden fiúnak ceruzát és kartonlapot nyom a kezébe, és megkéri, írja le emlékezetből, mit látott a 3. és 5. üzletnél. Az a cserkész győz, amelyik a legtöbb tárgyat írja le helyesen. Hasznos szokás, hogy a fiúk párban versenyeznek, és a vesztesek versenyeznek újra, míg a legrosszabb nem marad. Ez a rend a legrosszabb cserkésznek adja meg a lehetőséget a leghosszabb gyakorlásra.

Mi van a szobában?

Küldjétek be a cserkészeket egyenként egy szobába, félpercre. Amikor visszajönnek, készítenek listát a szobában látott bútorokról és tárgyakról. Amelyik fiú a legtöbbet jegyzi meg, az győz.

A pontozásnak az a legegyszerűbb módja, ha ti is listát készítek a pontozólapra a szobában lévő tárgyakról, és a mellette levő oszlopban pontozzátok a cserkészeket. Ezután könnyen összeadhatjátok a pontokat.

Az öreg szeplős pofa

Készítetek kartonlapokat, amelyeket vagy tucatnyi kis négyzetre osztotok. Minden cserkész vigyen magával egyet, és menjen el vele néhány száz méterre.

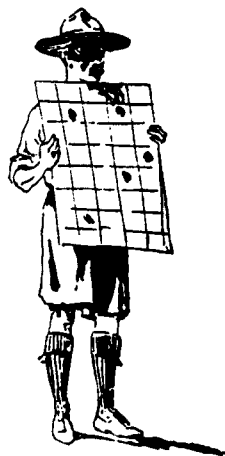
Ezután a vezető elővesz egy kartonlapot. Ezen ugyanannyi, kb. nyolc centis oldalhosszú négyzet van. A vezető készenlétben tart több fekete, kb. egy centi átmérőjű papírkorongot és tűt, és tetszés szerinti elrendezésben vagy féltucatot a lapra tűz. Föltartja a lapot úgy, hogy a cserkészek lássák. A cserkészek lassan elindulnak a lap felé, és mihelyt meglátják, hol vannak a korongok, belerajzolják a saját lapjukba, ugyanolyan elrendezésben. Akinek a vezetőtől legtávolabb sikerül ez, az győz.

Adjatok öt pontot minden helyesen berajzolt szeplőért, és vonjatok le egyet minden öt centiért, amennyivel az illető a legtávolabbi játékostól közelebb van.

Csempészek

A "határ" egy bizonyos, kb. négyszáz méter hosszú terület, lehetőleg út vagy széles ösvény vagy homokcsík, amin a lábnyom jól látszik.

Az egyik óra a határt őrzi az út mentén fölállított órszemekkel; a tartalék távolabb helyezkedik el, "belföldön", úgy félúton a "határ" és a "város" között. A bázist, a "várost" fa, épület vagy zászló jelzi, kb. nyolcszáz méterre a határtól.

Az "öreg szeplős pofa" jó játék a megfigyelőképesség gyakorlására. A látást is élesíti.

Az ellenséges csempészek őrsé a határ külső oldalán gyülekeznek, úgy nyolcszáz méterre. Valamennyien átmennek a határon, tetszés szerinti alakzatban, egyenként vagy együtt vagy szétszóródva, és futva vagy cserkészlépésben a város felé igyekeznek. Csak egyikükről sejtik, hogy csempész: ez nyomhagyó vasat visel.

Az őrszemek körzetükben föl-alájárnak (nem futhatnak, míg "riadót" nem rendelnek el), és várják, hogy megtalálják a csempész nyomát. Amint egy őrszem megpillantja a nyomot, azon minutában riadóztatja a tartalékot, és maga is nekiáll, hogy olyan gyorsan kövesse a nyomot, amilyen gyorsan csak tudja. A tartalék együttműködik vele, és valamennyien azon vannak, hogy elfogják a csempészt, még mielőtt a városba ér. Ha belül kerül a város határára, biztonságban van, és ő nyeri a játékot.

Kim-játék

Tegyetek tálcára, asztalra vagy padlóra húsz vagy harminc apró tárgyat, pl. két- vagy háromféle gombot, ceruzát, dugót, rongydarabot, diót, kódarabot, kést, madzagot, fényképet—bármit, ami a kezetek ügyébe esik, és takarjátok le kendővel vagy kabáttal.

Írjátok föl a tárgyakat, és mellé oszlopban a fiúk választát.

Ezután takarjátok ki a tárgyakat egy percre, órával mérve, vagy amíg gyalogló ütemben kétszázhuszszig számoltok, majd takarjátok le őket megint.

Hívjátok a fiúkat egyenként magatokhoz, és súgják a fületekbe, melyik tárgyra emlékeznek, ti pedig jegyezzétek ezt a pontozó lapon.

Az a fiú nyeri a játékot, amelyik a legtöbb tárgyra emlékezik.

Jegyzék	Szabó	Kiss	Bognár	Juhász	Papp
dió					
fekete gomb					
vörös rongy					
zsebkés					
sárga ceruza					
dugó					
spárga					
bélyeg					

A szökevény

Az órs minden cserkészének fehér kartonból készült korongot tűzünk az inge hátára, rajta jól látható számmal.

Az órs egyik tagját kinevezzük "szökevénynek", a többi pedig a "vadász".

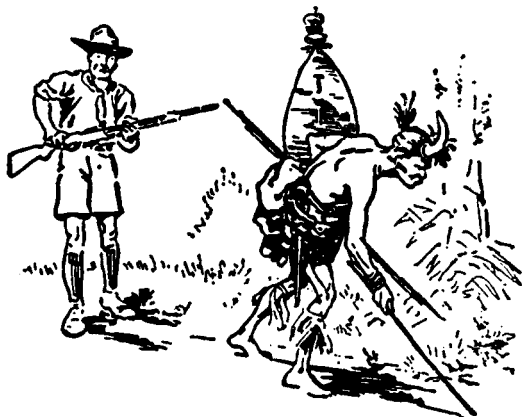
A "szökevény" nyomhagyó vasat visel, vagy valamilyen más módon hagy hátra nyomot, és kap mondjuk tíz perc előnyt. Az órs többi része ezután indul neki, és arra törekszik, hogy nyomára bukkanjon.

Mihelyt egy "vadász" olyan közel tud férkőzni a "szökevényhez", hogy le tudja olvasni a számát anélkül, hogy az észrevenné, a "szökevény" el van fogva. Ha viszont a "szökevény" tudja bármiféleképpen a maga javára fordítania a dolgot, és valamelyik üldözője számát leolvasnia, az harc képtelenné válik.

Mihelyt egy számot leolvasnak, annak a cserkésznek, amelyik leolvasta, ki kell kiáltania, hogy tudtára adja foglyának: harc képtelenné vált.

Ehhez a játékhoz tudni kell óvatosan lopódkodni. Minden hájjal megkent cserkészt kell "szökevénynek" kiválasztani az órsból, mivel nemcsak hat vagy hét üldöző elől kell elmenekülnie, hanem magának is arra kell törekednie, hogy "elfogja" őket, hacsak nem akarja, hogy megöljék.

12. táború

CSAPÁZÁS

Embernyom—Állatnyomok—Milyen régi a nyom?—Csapázó ötletek

DODGE, AZ AMERIKAI HADSEREG TÁBORNOKA, leírta, hogyan üldözött egyszer egy csapat indiánt, akik megöltek valakit.

A gyilkosoknak egy hét előnyük volt, és lóháton szeleltek el. Egy kivételével mind patkolatlan lovon lovagolt.

Dodge tábornok kiváló nyomkeresőt szerzett, hogy segítse: Espinosa volt a neve. Espinosa már sok mérföldön át követte az indiánok nyomát, amikor hirtelen leszállt a lováról, és a sziklák közt megbúvó hasadékból négy lópatkót húzott elő. A megpatkolt ló lovasa nyilvánvalóan azért vette le őket, nehogy nyomot hagyjanak.

Dodge és emberei hat napig követték a bandát, és az idő nagyobbik felében semmiféle nyomot sem láttak, amit közönséges emberi szem észrevehetett volna. Miután megtettek több mint kétszáz kilométert, végül utolérték, és elfogták az egész társaságot. Mindezt egyedül Espinosának, a kiváló nyomolvasónak köszönhették.

ÉJSZAKAI NYOMOLVASÁS

Egy másik alkalommal amerikai csapatok követték több indiánt, akik fehér embereket támadtak meg, és gyilkoltak le. Volt néhány indián felderítőjük, akik segítettek nekik a nyomozásban.

Hogy sikerrel támadhassanak, a csapatok éjjel mozogtak, és a nyomolvasók a sötétben úgy találták meg a helyes utat, hogy az ellenség nyomát ujjukkal tapogatták ki. Sok kilométeren át meglehetősen iramban vezettek, míg hirtelen meg nem álltak, s nem jelentették, hogy a követett nyomot friss nyom keresztezi. Amikor a parancsnok odament hozzájuk, az indiánok még rajta tartották a kezüket a nyomon, úgyhogy a tévedés ki volt zárva.

Világosságot csináltak, és így kiderült, hogy az új nyom medvéé, amelyik keresztezte az ellenség nyomát! Az üldözést további kalandok nélkül folytatták, az ellenséget a kora reggeli órákban meglepték, és elfogták.

Frederick Burnham, az amerikai felderítő, Wilson embereivel volt Dél-Afrikában, amikor Matabeleföldön, a Sangani-folyónál lemészárolták őket. Röviddel azelőtt, hogy körülzárták volna őket, kiküldték egy üzenettel. Éjjel mozgott, hogy kijátssza az ellenség figyelmét. Úgy találta meg az utat, hogy kitapogatta az iszapban a hadoszlop által a reggeli meneteléskor hagyott nyomot.

Én magam is vezettem egy hadoszlopot Rhodéziában, a Matopo-hegyek egyik bonyolult terepén, hogy éjjel megtámadjuk az ellenség erődjét, amit előző nap derítettem föl. Úgy találtam meg az utat, hogy saját nyomomat követtem, néha kézzel, néha a cipóm talpán át, mivel nagyon vékonyra kopott. Sohasem volt nehézségem, hogy megtaláljam az útirányt.

Frederick Burnham amerikai felderítő hűres emberré vált Matabeleföldön.

A NYOMOLVASÁS FONTOSSÁGA

A nyomolvasást vagy nyomozást más-más országban másképpen hívják. Így pl. Dél-Afrikában csak úgy emlegetik, hogy "csapázás", azaz a "csapa" követése; Indiában "nyomkövetés" a neve, Észak-Amerikában úgy is hívják, hogy "nyomozás".

Ez az egyik fő módszere annak, ahogyan a földérítők adatokat szereznek, és a vadászok vadra találnak. De ahhoz, hogy jó nyomolvasóvá váljatok, fiatalon kell kezdenetek, és állandóan kell gyakorolnotok, ha valahol mászkáltok, városban, falun egyaránt.

Ha eleinte állandóan figyeltek rá, hogy ne feledkezzetek meg róla, hamarosan észreveszitek, hogy már szokásotokká vált, anélkül, hogy figyelnétek rá. Nagyon hasznos szokás, és még a legunalmasabb sétát is érdekessé teszi.

Amikor a vadász szétnéz a vidéken, van-e vad, először nyomot keres, bármilyen idős legyen is, hogy megállapíthassa, van-e egyáltalán vad a környéken. Azután a frissebbeket vizsgálja, hogy megállapíthassa, merre rejtőzik a vad. Ezután, ha friss nyomra akad, követi, míg meg nem találja az állatot, és le nem lövi. Majd gyakran saját nyomát kell követnie ahhoz, hogy megtalálja a táborba visszavezető utat. A katonai felderítők szinte ugyanígy tesznek, de az ellenséggel.

EMBERNYOMOK

Mindenekelőtt meg kell tanulnotok, hogyan különböztessétek meg az egyik ember lábnyomát a másiktól alakja, nagysága, ujjai állása stb. szerint. Ugyanígy a ló és más állatok nyomát.

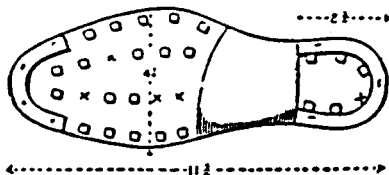
Az ember lábnyomából, azaz a láb hosszából és a lépés hosszából bizonyos fokig meg tudjátok állapítani a magasságát.

Amikor feljegyzitek a lábnyomot, jól kirajzolódott nyomot válasszatok ki, nagyon gondosan mérjétek meg a hosszát, a sarok hosszát, a talp szélességét, a rüsztt szélességét, a sarok szélességét, azt, hogy hány sor bakancsszeg van a talpba verve, hány szög van egy sorban, milyen formában vannak beverve, hol hiányzik szög stb.

Legjobb, ha ábrát rajzoltok a lábnyomról, így:

Ugyancsak nagyon gondosan mérjétek meg az ember lépéshosszát az egyik cipő sarkának nyomától a másik sarokig.

Egyszer egy embert találtak a folyóba fulladva. Azt hitték, biztos véletlenül esett bele, és hogy a fején lévő sebeket a folyóban lévő kövek stb. okozták. Valaki azonban lerajzolta a bakancsát, és a folyóparton követve megtalálta a nyomát, és követte mindaddig, míg olyan helyre nem ért, ahol nyilvánvalóan küzdelem folyt: a föld nagyon le volt taposva, a bokrok letördelve egészen a víz széléig, és két másik ember nyoma is látszott. Bár ezeket az embereket soha meg nem találták, mindez arra vallott, hogy valószínűleg gyilkosság történt, és ezt másképp nem fedezték volna föl.

Jegyezzétek föl a cipő hosszát, a talp szélességét, a sarok hosszát és minden részletet. Az x hiányzó bakancsszöveget jelent.

Mezítlábás nyomok

Kezdőnek nagyon rejtélyes, hogyan lehet megkülönböztetni egymástól sok mezítlábás nyomot—olyannyira egyformának látszanak. Az indiai rendőrség nyomozói azonban képesek erre.

Amikor fölmértek a keresett ember lábnyomát, húzzatok egyenest a lába nagyujja hegyétől a kisujja hegyéig, és rajzoljátok le jegyzetfüzetetekbe. Amikor azután sok nyomra akadtok, csak ezt a vonalat kell keresnetek néhánynál, míg meg nem találjátok, amit akartok. Minden embernek egy kissé másképpen állnak az ujjai.

Próbáljátok ki őrsötök cserkészeivel: valamennyien hagyjatok lábnyomot mezítláb, majd figyeljétek meg, mennyiben különböznek, ha meghúzzátok az ujjvonalat.

AZ IRAM

A cserkésznek egy pillantással meg kell tudnia állapítani, milyen iramban haladt a nyomot hagyó.

Ha az ember jár, lábának teljes hosszát a talajra teszi, minden lépésnél valamivel közelebb egymástól, mint egy méter. Ha fut, a lábujjak jobban belemélyednek a talajba, és egy kis piszkot poccentenek föl, a lábait pedig egy méternél messzebb teszi le. Néha hátrafelé mennek, hogy megtévezzék, aki esetleg nyomoz utánuk, de jó cserkész ezt általában azonnal észreveszi, mivel a lépéshossz rövidebb lesz, a lábujjak befelé fordulnak, és a sarok mélyebbre süllyed.

Állat, ha gyorsan mozog, a lába ujját mélyebbre vágja a talajba, kirúg a földből, és lépése hosszabb, mint amikor lassan halad.

Pusztá ránézésre meg kell tudnotok mondani a nyomából, mekkora a lépéshossz, amellyel a ló haladt.

Ha csak lépésben megy, a ló két pár patanyomot hagy: a bal hátsót közel a bal mellső nyom előtt, és a jobb mellső nyomot ugyanígy közvetlenül a jobb hátsóé mögött. Ügetésben a nyom hasonló, de a lépés hosszabb.

A hátsó láb nyoma rendszerint hosszabb és keskenyebb alakú, mint a mellsőé.

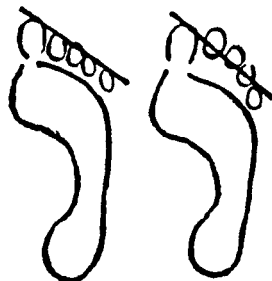
Hajdanában az volt az útonállóak és lótolvajok kedvenc trükkje, hogy fordítva patkolták meg a lovukat, hogy a nyomukat keresőket megtévezzék. A jó nyomolvasót azonban nem tudták becsapni. Ugyanígy, a tolvajok gyakran mennek hátrafelé, ugyanebből a célból, de az okos nyomolvasó nagyon hamar rájön a csalásra.

A keréknymokat is tanulmányozzátok, míg meg nem tudjátok mondani, mi a különbség az autó és a motorkerékpár nyoma között, és hogy milyen irányban haladtak.

MILYEN RÉGI A NYOM?

Azon fölül, hogy megtanuljátok, hogyan kell felismerni a nyomot hagyó iramát, azt is meg kell tudnotok mondani, milyen régi a nyom. Ez nagyon fontos, és nagyon sok gyakorlást és tapasztalatot igényel, mire igen jól meg tudjátok ítélni.

Sok függ a talaj állapotától és az időjárástól, és hogy ezek hogyan hatnak a nyomra. Ha a nyomot mondjuk száraz, szeles napon követitek, változó minőségű talajon, azt találjátok, hogy amikor a nyom könnyű, homokos talajra esett, nagyon rövid idő alatt réginek tűnik, mivel az a kis nedves föld, amit a nyomot hagyó a felszín alól fölpöccinthezett, nagyon gyorsan ugyanolyan színűre szárad, mint a felszíni por, és a lábnyom éles határvonalát hamarosan lekerékíti a nyomot őrző száraz porral játszó szellő. Ha a nyom nedves talajra nyomódott, ugyanaz a nyom sokkal frissebbnek tűnik, mivel a nap csak részben tudja kiszárántani

Hogy meg tudjátok különböztetni a mezítlábas nyomokat egymástól, húzzatok egyenest a nagyujj hegyétől a kisujj hegyéig, majd figyeljétek meg, hogyan állnak a többi ujjak.

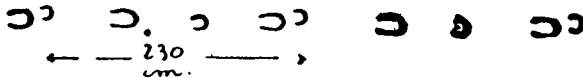
LÓNYOM

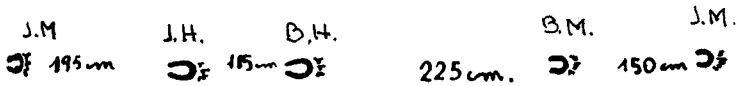
Járás

Ügetés

Rövid vágta

Vágta

J. H. = jobb hátsó B. H. = bal hátsó J. M. = jobb mellső B. M. = bal mellső

Ha lónyommal találkoztok, próbáljátok kisutni, milyen sebesen mozgatható az állat. Ezt a mellő és a hátsó láb közti távolság mutatja. A fenti vázlaton a nagyobbik nyom a hátsó lábé.

a fölrúgott földet, és ezért a szél sem fogja lefaragni a lenyomat éles szélét. Ha a nyom nedves agyagra esik, faárnyékba stb., ahol a nap nem tud hozzáférni, egészen frissnek tűnik, míg homokban egynaposnak látszik.

Persze a nyom korának megállapításához gyakran nagy segítség, ha esőcseppek hullottak rá azután, hogy hátrahagyták (ha tudjátok, mikor volt eső), vagy por vagy fövény hullt rájuk (ha megfigyeltétek, mikor fújt a szél), vagy ha az eredeti nyomot más nyom keresztezi, vagy ahol a fűvet letaposták, az, hogy milyen mértékben száradt ki vagy fonnyadt el. Ha ló után

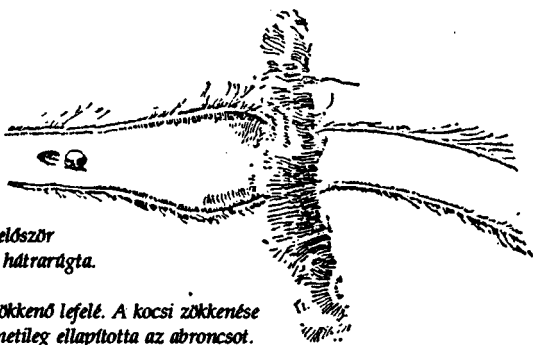
nyomoztok, az elhaladás idejét abból is meg lehet állapítani, mennyire friss vagy régi a hullatéka, számításba véve a nap, az eső és a madarak munkáját is.

Azután rengeteget meg lehet tudni a tűz hamujából—meleg-e még, vagy már kihűlt, van-e ételmaradék, amely elárulja, milyen ételt ettek, bőségesen vagy szűkösen.

Nemcsak azokat a "jeleket" kell éles szemmel kutatnotok, amelyeket saját cserkészeitek hagytak hátra, hanem azokat is, amelyeket "el-lenséges" cserkészek hagytak.

A kerékpár haladási irányát az mutatja, hogy az ellenkező irányban hánytá vissza a sárat (1). Azok a kanyarok is ezt mutatják, amelyeket a kerékpáros akkor hagyott, amikor fordult vagy megbillent: a hegyes szögben találkozó két nyom mutatja a haladási irányt (2).

A követ a kerék először előredobta, majd hátrarágta.

Kis zökkenő lefelé. A kocsí zökkenése átmenetileg ellapította az abroncsot.

Amikor kerékpár (vagy autó) nyomát követtük, kioldt azokat a helyeket vizsgáljátok meg, ahol egyenetlen az út. Ilyen helyen sok "jel" marad.

Hol a tolvaj?

Szudánban és Egyiptomban nagyon jó nyomolvasók vannak; némelyiket láttam is, hogyan dolgozik.

Az egyiptomi lovasság ezredesének házából elloptak néhány tárgyat, ezért nyomolvasót küldtek neki a szomszédos dzsaaalín törzsből.

Hamarosan megtalálta a tolvaj lábnyomát, és lassan követte egészen a sivatagig, s ott meglegte azt a helyet, ahol az elásta a lopott tárgyakat. A nyomok azután visszakanyarodtak

a barakkokhoz.

Így az egész ezredet felsorakoztatták, mezítláb, hogy a nyomolvasó végigvizsgálja. És a végén, miután már minden ember járását megnézte, ezt mondta:

—A tolvaj nincs itt.

Az ezredes szolgálja épp akkor érkezett oda egy üzenettel. Az ott álló nyomolvasó ekkor az ezredeshez fordult:

—Ez az az ember, aki elásta a lopott holmit.

A szolga meglepődött, hogy fölfedezték, és később bevallotta, hogy tényleg ő lopta el gazdája holmiját, de azt hitte, őt fogják a legkevésbé gyanúsítani.

CSAPÁZÓ ÖTLETEK

Az öreg nyomkereső, ha nagyon friss emberi vagy állatnyomra akad, általában nem követi szorosan, mivel az üldözött állat gyakran hátranéz, hogy lássa, nem követik-e. A nyomolvasó tehát kört ír le, és ott tér vissza a nyomhoz, ahol számít rá, hogy ismét megtalálja.

Ha megleli, még egy kört tesz meg, annyival előre, hogy már ne találjon nyomot. Ebből tudja, hogy megelőzte a vadat, ezzel mind közelebb köröz, míg meg nem találja, de természetesen vigyáz rá, nehogy szélirányba kerüljön, ha már belül van a szaglási távolságon.

Néhány scindei nyomozó lopott tevéket követett Karacsiból Szekvánig, vagy 230 kilométeren át, homokban és csupasz sziklán. Hogy el ne kaphassák őket, a tolvajok a tevéket le-fölsétáltatták egy zsúfolt utcán, hogy nyoma összekeveredjék másokéval—a nyomozók azonban számítottak erre, "körbenézték" a várost; meg is találták a kimenő nyomot a túlsó oldalon, és sikerrel követték tovább.

Kemény talajon nézz előre!

Ha olyan helyen nyomoztok, ahol a nyomot alig lehet látni, például kemény talajon vagy fűben, jegyezzétek meg annak a lábnyomnak az irányát, amelyiket utoljára láttatok, és nézzetek abba az irányba, de jó előre, úgy húsz vagy harminc méterre. Ekkor a fűben általában majd meg tudjátok látni a lehajlított vagy letaposott fűszálakat, kemény talajon pedig a félrerúgott vagy megkarcolt kódarabokat, s így tovább—olyan apró jeleket, amelyek egymás után, sorban kiadják azt a nyomot, amit egyébként nem vennétek észre.

Egyszer kemény makadámúton kerékpár után nyomoztam, ahol tényleg semmilyen nyomot sem hagyott, de ha végignéztam az út felszínén, jó messzire magam elé, az éppen fölkelő nappal szemben, egészen jól kivehető volt az a csík, amit maga mögött hagyott a talajt takaró, szinte láthatatlan porrétegben. Amikor a nyomon álltam, s közvetlen a lábam elé néztem, a legkisebb nyomot sem találtam.

A nagy ötlet itt az, hogy a nehezen követhető nyomot nappal szemben nézitek, mert így a talaj legkisebb bemélyedése is árnyékot vet.

"Nyom-peca"

Ha elvesztitek a nyomot, "pecáznotok" kell, hogy ismét megtaláljátok. Ehhez tegyetek zseb-

kendőt, pálcát vagy más jelet ahhoz a legutolsó lábnyomhoz, amit még megtaláltatok. Azután kutassatok körülötte nagy körben, mondjuk harminc, ötven vagy száz méterre tőle, mint központtól, válasszátok ki a legkedvezőbb adottságú talajt, lehetőleg puhát, hogy a kifelé vezető nyomra ráakadjatok. Ha őrben vagytok, általában az a legjobb, ha az őr vár, míg egy vagy két ember "pecázik". Ha mindenki nekiesik, hogy nyomot leljen, gyorsan megsemmisítik azzal, hogy letaposzák, vagy összekeverik saját lábnyomukkal—a sok szakács ilyen esetben hamar elsózza a levest.

Amikor így "pecáztok", józan ésszel próbáljátok kitalálni, melyik az a valószínű irány, amelyikben az ellenség haladhatott, s arra próbálkozzatok.

Megeshet, hogy ilyen nyomokkal találkoztok. Balról jobbra: szároas, juh, farkas és róka nyoma.

Emlékszem, egyszer vaddisznó nyomát követtem. Ez jól érzékelteti, hogyan gondolom. Ameddig a vaddisznó sáros, vízzel elöntött mezőn rohant, könnyű volt nyomon követni, de aztán nagyon kemény és száraz talajra ért, ahol rövid idő múlva már egy árva nyomot sem lehetett fölfedezni. "Pecázni" kellett tehát. A nyomkereső megjelölte az utolsó lábnyomot, s széles körben kezdett kutatni, nagyon gondosan fűrkészve a talajt, de semmi áruló jelet sem talált. Ekkor a nyomolvasó szétnézett a vidéken, és a disznó helyébe képzelte magát: "Na, milyen irányban haladtam volna?" Előtte nem messze, az eredeti nyom irányában, medvetalpaktusz sövény húzódott, két nyílással. A nyomolvasó odament az egyikhez, mivel ez abba az irányba esett, amerre a vaddisznó valószínűleg menekült. Itt a talaj még mindig nagyon kemény volt, lábnyom sehol, de az egyik kaktuszlevélén a nyílásnál kis nedves sárrögöt fedezett föl. Ez adta a megoldást. Ezen a kemény talajon ugyanis nem volt sár, nyilvánvaló volt tehát, hogy csak a vaddisznó hozhatta magával a lábán arról a terepről, amelyen áthaladt. Ez az egyetlen jel segített a nyomkeresőnek abban, hogy a helyes irányban keressen tovább, újra és újra, míg végül, kedvező talajon, ismét rá nem akadt a csapára, és így a vaddisznót egészen bűvőhelyéig követhette.

A csapa nyomán

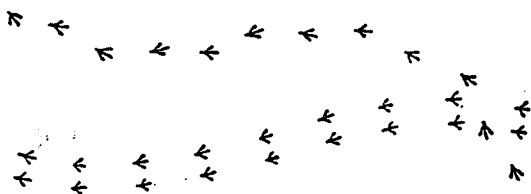
Egyszer megfigyeltem egy szudáni nyomkeresőt. Olyan nyomot követett, amelyik időnként eltűnt az ember szeme elől. Ameddig a nyomot tisztán ki tudta venni, pontosan hozzáigazította a lépését, úgyhogy lépésről lépésre ugyanúgy lépkedett, és botjával a talajra koppantgatott, amint haladt—minden lábnyomot lekoppantott, mintha mindig ott volna. Amikor kemény talajon eltűnt a nyom, vagy betemette a futóhomok, ő csak ment tovább, ugyanakkora

léptekkel, botjával koppantgatva a talajt ott, ahol lábnyomnak kellett volna lennie. Hébe-hóba megpillantott egy kis bemélyedést vagy valami jelet, s ebből tudta, hogy ott lábnyom lehetett, és hogy még mindig a helyes nyomon jár.

ÓRSI NYOMOLVASÓ GYAKORLATOK

Készítsetek nyomolvasó pályát: törtek föl egy tíz-tizenöt méter oldalhosszú, négyzet alakú puha talajt, és hengereljétek nagyon símára. Locsoljátok meg egy részét, mintha eső esett volna, a többi maradjon száraz.

Menjen át rajta egy fiú, majd szaladjon, végül kerékpározzon rajta. Magyarázzátok meg, mi-
ben különböznek a nyomok, hogy az órs minden cserkésze egyből meg tudja mondani minden nyomról, amit csak lát ezután, sétált-e az illető, vagy futott.

Ez két madár nyoma. Az egyik főleg a földön él, a másik bokrok és fák közt. Melyik nyom melyik madáré?

Küldjétek el egy fiút, hogy hagyjon nyomot, és nyomozzon utána az órs, figyelje meg, hol telepedett rá más nyom, ami arról árulkodik, miféle ember vagy állat haladt arra utána. A fiú nyomhagyó vasat hordjon a cipője talpára szíjazva, vagy verjen néhány szöveget a cipője talpába vagy botja boldogabb végébe, olyan formában, ami összetéveszthetetlen nyomot hagy.

Tanulmányozzátok a nyomok korát úgy, hogy készítsetek új nyomot egy nappal a régi után. Figyeljétek meg, mi-
ben különböznek, hogy a cserkészek megtanulják, hogyan becsülik meg a nyom korát.

Minden cserkész hagyja cipője nyomát puha talajban, és vázoljátok föl papírra.

Küldjétek ki órsöket más-más útvonalon, és készítsenek jelentést, milyen nyomokkal találkoztak: emberével, járműével vagy állatával.

Készítsetek gipszlenyomatot a nyomokról. Sárból építsetek falat a nyom köré. Öntsetek vizet egy bögrébe vagy csészébe, lassan öntsetek bele gipszet, közben állandóan keverjétek, míg olyan nem lesz, mint a vastag tejszín—éppen csak hogy folyjék. Ekkor öntsétek a nyomra. Ha már majdnem megkötött, karcoljátok bele az időpontot, a helyet, ahol találtátok stb. Ha teljesen megkötött, óvatosan emeljétek ki, és mossátok le.

NYOMOLVASÓ JÁTÉKOK

Nyomot jegyezz!

Üljön le egy órs úgy, hogy a többiek láthassák talpukat. Nézzék a cipőjüket mondjuk három percig. Ezután az órs menjen ki a szobából, vagy menjen látótávolságon kívül, és hagyjon lábnyomokat egy jókora területen. Szólightsátok most föl a cserkészeket egyenként, hogy mérjék meg a nyomokat, és mondják meg, ki hagyta őket.

Nyomrajzolás

Küldjétek ki egy órát, hogy kövessen egy nyomot, és állapítsa meg, melyik cserkész tudja a nyom valamelyik lábnyomát a legpontosabban lerajzolni. Hagyjátok, hogy a cserkészek addig kövessék a nyomokat, míg olyan talajhoz nem érnek, ahol jó lenyomatot találnak.

Kapd el a tolvajt!

Kérjétek meg egy idegent, hogy hagyjon nyomot anélkül, hogy a cserkészek látnák. A cserkészek tanulmányozzák a nyomot, hogy felismerhessék máskor is.

Ekkor álljon az idegen nyolc-tíz másik közé, és valamennyi hagyjon nyomot a fiúknak, egymás után elhaladva előttük. A cserkészek egymás után megsúgják a játékvezetőnek, melyik ember hagyta az első nyomot, azzal, hogy megmondják, hányadiknak ment el előttük. Az a cserkész győz, amelyik a helyes választ adja. Ha többen válaszolnak helyesen, az győz, aki emlékezetből a legjobb ábrát készíti a lábnyomról.

Kövessd a csapat!

Küldjétek előre egy "nyulat", gyalog vagy kerékpáron, teli zsebnyi madáreleséggel, dióhéjjal, konfettivel stb., s itt-ott potyogtasson el egy-egy csipetnyit, hogy csapatát hagyjon a nyomozó órsnek.

Vagy használjatok cserkészútjeleket a földre karcolva vagy ágakból kirakva, és dugjatok el valahol egy levelet is.

13. tábortűz

"OLVASS A JELEKBŐL"—AVAGY A KÖVETKEZTETÉS

Összeáll a kép—Következtetés—Sherlock Holmes

AMINT A CSERKÉSZ megtanulta észrevenni a "jelet", meg kell tanulnia azt is, hogy össze-állítsa belőle a képet, kiolvassa, mit is jelent, amit látott. Ezt "következtetésnek" nevezzük.

Mondok egy példát, amely megmutatja, hogyan tud a fiatal cserkész a "jelből" olvasni, ha kiképezték rá.

Az öreg Blenkinsop izgatottan rohant ki az afrikai kaffer falu melletti kis üzletéből:

—Hé! Fogják meg! Tolvaj!—ordította.—Ellopta a cukromat. Fogják meg!

Fogják meg, de kit?! A környéken nem lehetett látni egyetlen futó alakot sem.

—Ki lopta el?—kérdezte a rendőr.

—Nem tudom, de egy egész zacskó cukornak lába kelt. Néhány perce még itt volt!

Üzentek a rendőrségre bennszülött nyomkeresőért. Hát, meglehetősen reménytelen feladat várt rá, hogy kiválassza a tolvajét abból a tucatnyi lábnyomból, amit mezítlábas emberek hagytak az üzlet körül. Ő azonban sokat ígérő biztonsággal azonnal könnyű futásba kezdett a bozótos felé. Habár néha kemény, száraz talajon vitt át az útja, habozás nélkül haladt tovább, noha lábnyom seholsem látszott.

Végül a nyomkereső hirtelen megállt, körülpillantott, nyilván elvesztette a nyomot. De széles vigyorra húzódott a szája, és hüvelykujjával a válla mögé bökött, a felé a fa felé,

amely előtt állt. Ennek az ágai közt elrejtőzve egy embert pillantottak meg, kezében a hiányzó zacskó cukorral.

Hogyan akadt rá a nyomkereső? Éles szemével észrevette, hogy cukorkristályok csillognak a porban. A zacskó eresztett: nagyon vékony sugárban, de csurgott belőle a cukor. Ezt a nyomot követte, és amikor a bokrok közt a nyom megszakadt, a nyomkereső egy hangyaoszlopot vett észre, amely a fára masírozott. Persze a cukor után mentek, akárcsak nyomozónk is, és közösen elfogták a tolvajt.

Remélem, hogy az öreg Blenkinsop megveregette a nyomolvasó vállát, amiért olyan szemfüles volt, hogy észrevette a cukorszemcséket és a hangyákat, és hogy használta az eszét, amikor látta, hogy a hangyák a fára menetelnek.

Az elveszett katona

Egyszer Indiában eltűnt egy lovaskatona, és bajtársai mindenütt keresték–kutatták. Egy indus fiúval találkoztak, és kérdezték, nem látta-e az elveszett embert. Azonnal válaszolt:

—Azt a nagyon magas katonát, aki egy kissé sántító deresen lovagolt?

—Igen—hangzott a válasz—, azt az embert. Nem láttad?

—Én nem—felelte a fiú—, de tudom, merre ment.

Erre föl lecsukták, mivel azt hitték, talán megölték az embert, eltűntették, és a fiú hallott valamit a dologról.

Végül azonban a fiú megmagyarázta, hogy a nyomát látta a katonának.

Sánta ló hagyta ezt a nyomot. Az a kérdés, melyik lábára sántított? A hosszabbik a hátsó láb nyoma.

Megmutatta nekik a nyomot, és végül elvezette őket arra a helyre, ahol a jelek szerint pihenőt tartott. Itt a ló egy fának dörzsölte magát, és a kéregbe ragadt néhány szál szőre árulta el, hogy deres (tarka). Patanyoma mutatta, hogy sánta, azaz egyik lábát nem nyomta bele annyira a talajba, mint a másikat, és nem is tett vele akkora lépéseket, mint a többivel. Hogy a lovasa katona volt, azt csizmája nyoma mutatta, mivel katonacsizmái volt.

—De honnan tudtad, hogy magas volt?—kérdézték a fiút. A fiú rámutatott egy fára, amiről a katona ágat tört le: ezt átlagos növésű ember nem tudta volna elérni.

A következőket pontosan olyan, mint a könyvolvasás.

Hogyan csinálják?—kérdézné az olyan fiú, aki sohasem tanítottak olvasni, s aki látja, hogy könyvet olvasnak. Ti megmagyaráznátok, hogy a papíron levő sok apró jel betű. Ezek a betűk csoportosítva szavakat alkotnak. És a szavak mondatokat, s a mondatok tájékoztat-

nak valamiről.

Ugyanígy, a jól képzett cserkész meglátja az apró jeleket és nyomokat. Magában összerakja őket, és gyorsan olyan jelentést olvas ki belőlük, amilyenre a gyakorlatlan ember sohasem gondolna.

Sok gyakorlással eljut oda, hogy egyetlen pillantással ki tudja olvasni a jelentést, akárcsak ti a könyvét, anélkül, hogy mindent betűnként elolvasnátok.

NÉHÁNY PÉLDA

Egyszer, a matabele háború idején, felderítő útra mentem egy bennszülöttel a Matopo-hegyek melletti széles, füves pusztára.

Váratlanul friss nyom keresztezte utunkat a fűben. A fűszálak még zöldek és nedvesek voltak, bár le voltak taposva, valamennyi egy irányban hajlott, abba, amelyikben az emberek haladtak. Követtük a nyomot egy darabig, s amikor homokparton haladt át, megállapíthattuk, hogy több asszony (rövid láb görbe éllel és hosszabb lépés) és fiú nyoma (kis láb, egyenes talpéllel és rövid lépés), akik nem szaladtak, hanem csak gyalogoltak a falutól kb. nyolc kilométerre levő dombok felé, ahol az ellenség búvóhelyét sejtettük.

Ekkor úgy tíz méterre a nyomtól egy falevelet pillantottunk meg. Kilométerekre nem volt ott fa, de tudtuk, hogy ilyen leve-lű fa egy jó húsz kilométerre levő faluban nő, abban az irány-ban, ahonnet a lábnyomok eredtek. Ezért valószínűnek látszott, hogy az asszonyok abból a faluból jöttek, onnét hozták a levelet, és a hegyek felé vonultak.

Fölvettük a levelet. Még friss volt, és a bennszülöttek sörének szagát árasztotta. A rövid lépéshossz azt jelezte, hogy a helyi szokásnak megfelelően a fejükön vitték a sörös edényt, és az edények száját levélcsomóval dugaszolták be. Az egyik levél le-hullott, s mivel tíz méterre találtunk rá a nyom mellett, ez arra vallott, hogy amikor lehullott, szél fújtt. Akkor, hét órakor, ép-pen nem, de öt óra körül fújdogált.

Mindezekből az apró jelekből arra következtettünk, hogy a nőkből és fiúkból álló csapat sört vitt az éjszaka a húsz kilomé-terre levő faluból a hegyek közt megbúvó ellenségnek, és vala-mivel hat óra után érkezhettek oda.

A férfiak valószínűleg azonnal nekiestek a sörnek (mivel né-hány órán belül megsavanyodik), és mire odaérünk, már elál-mosodnak, figyelmetlenül őrködnek, ezért kedvező alkalmunk lesz helyzetüket kikémlelnünk.

Ennek megfelelően követtük az asszonyok nyomát, megtalál-tuk az ellenséget, elvégeztük a megfigyelést, és mindazzal, amit

Egyetlen levélnek köszönhet-tük, hogy az ellenséget kikém-lehettük. A levelet egy afrikai asszony edényéről fújta le a szél.

megtudtunk, minden nehézség nélkül visszavonultunk.

És ezt szinte kizárólag egyetlen áruló levélkének köszönhattuk.

Láthatjátok tehát, mennyire fontos, hogy még egy ilyen parányi dolgot is észrevegyetek.

Az áruló por

A nagyon apró jelekből a detektívek már bűnesetet is föl tudtak deríteni.

Egyszer bűntény történt, s a helyszínen csak egy idegen kabátot találtak, amiről nem lehetett megállapítani, kié.

A kabátot erős zsákba tették, és pálcával kiporolták. A zsákban összegyűlt port erős nagyító alatt megvizsgálták, és megállapították, hogy finom fűrészpor, ami arról árulkodik, hogy a kabát tulajdonosa talán ács vagy fűrésztelepi munkás, vagy asztalos. A port ekkor még erősebb nagyító alá tették—ezt úgy hívják, hogy mikroszkóp—, és ekkor ki lehetett venni, hogy kevés apró enyvszemcsét és ragasztóport is tartalmaz. Ilyeneket ács vagy fűrésztelepi munkás nem használ, tehát a kabát asztalos kabátjának bizonyult. Így bukkant rá a rendőrség a bűnöző nyomára.

A zsebben vagy a zsebkész részében stb. összegyűlő por sokat elárul, ha alaposan megvizsgálják.

SHERLOCK HOLMES-KODÁS

Azt mondják, Sir Arthur Conan Doyle az edinburghi Dr. Bellről mintázta Sherlock Holmes alakját.

A doktor egyszer egy kórházban arra tanította az orvostanhallgatókat, hogyan kell kezelni az embereket. Behoztak egy beteget, hogy a doktor bemutatthassa, hogyan kell ellátni a sebesültet. Ez a beteg bicegve jött be. A doktor odafordult az egyik hallgatóhoz, és megkérdezte:

—Mi a baja ennek az embernek?

—Nem tudom, uram—felelte—. Még nem kérdeztem meg.

—Hát nem is kell megkérdeznie—válaszolta a doktor—, mert magától is megállapíthatja. A jobb térdén sebesült meg, mert arra a lábára sántít. Úgy sérült meg, hogy a tűz megégette: láthatja, hogy a nadrágja el van égve a térdénél. Ma hétfő reggel van. Tegnap jó idő volt, szombaton esett, és sár volt. Az ember nadrágja csupa sár. Szombat este esett a sárba.

Akkor az emberhez fordult.

—Szombaton megkapta a bérét, ivott, s amikor hazatérve meg akarta szárítani a sáros nadrágját a tűznél, beletántorodott, s megégette a térdét. Így volt?

—Igen, uram—felelte a férfi.

Egyszer az újságban egy esetet olvastam arról, hogyan vette hasznát a bíró a megyei bíróságon annak a képességének, hogy apró dolgokat észre tud venni, "mozaikokból" össze tudja rakni a képet. Egy embert hallgatott ki, aki nem akarta megadni az adósságát.

Az ember esküdözött, hogy neki nincs munkája, és nem is tud munkát szerezni.

—Akkor mit csinál azzal a ceruzával ott a füle mögött, ha nem kereskedő?

A férfi kénytelen volt bevallani, hogy bizony segít a felesége üzletében, arról pedig kide-

A házatok kapuján kívüli nyomok egész történetet mesélhetnek el, ha ki tudjátok őket olvasni. Ezek a nyomok egyszerű történetről szólnak: egy macskát üldöző kutyáról és a kutya mérges gazdájáról.

rúlt, hogy nagyon jól megy. Erre föl a bíró elrendelte, hogy fizesse meg az adósságát.

IGAZ NYOMOZÓTÖRTÉNETEK

Stigand kapitány lovassági tiszt volt. *Nyomozás és földértés civilizálatlan országokban* című könyvében a következő eseteket írta le arról, miként tudtak nyomkeresők apró jelekből fontos dolgokat kiolvasni.

Egy reggel, amikor körbejárta a táborhelyet, friss lónyomot fedezett föl, amelyet lépdelő ló hagyott. Mivel tudta, hogy minden lova könnyű ügetésben jár, a nyomnak idegen lótól kellett származnia. Rájött, hogy az éjjel ellenséges lovas felderítő szemlélte meg csöndben a táborát.

Egyszer egy közép-afrikai faluba ért, ahonnét a lakosok elmenekültek. Stigand nem tudta, milyen törzshöz tartozhattak, míg az egyik konyhában egy krokodillábat nem talált. Ez arra utalt, hogy a falu az arisza törzshöz tartozott, mivel ezek esznek krokodilt, a szomszédos törzsek nem.

Máskor egy kilométerre egy embert látott tévén lovagolni. Egy bennszülött, aki figyelte, megjegyezte:

—Az az ember rabszolgaivadék.

—Honnét tudod ilyen messziről?

—Mert lóbálja a lábát. Az igazi arab úgy lovagol, hogy a lábát a teve oldalához szorítja.

Hol a távcső?

Egy tiszt hadgyakorlat közben elvesztette a sivatagban a távcsövét, nyolc kilométerre Kairótól, és egyiptomi nyomolvasókért küldött, hogy megkeressék.

Elővezették a lovát, megjáratták, így a nyomolvasók tanulmányozhatták a nyomát. Megje-

gyezték maguknak, és elmentek oda, ahol a hadgyakorlat volt. Száz és száz patanyomot hagyott ott a lovasság és tüzéség, de hamar megtalálták a tiszt lovát, és addig követték, amerre csak lovagolt, míg meg nem lették a sivatagban a távcsövet ott, ahol ki-esett a tokjából.

Az "elveszett" teve

Az egyiptomi nyomolvasók különösen nagy mesterei a tevék utáni nyomozásnak. Akibe nincs beidegződve, annak egyik teve lábnyoma jószerivel olyan, mint a másiké. Gyakorlott szemnek azonban annyira különböznek egymástól, mint egyik ember arca a másiktól, és a gyakorlott nyomozó úgy meg tudja őket jegyezni, mint ti olyan emberek arcát, akikkel találkoztatok.

Néhány éve elloptak egy tevét Kairó mellett. Elküldtek a rendőrségi nyomkeresőért, és megmutatták neki a teve lábnyomát. Hosszan követte, míg utcák közé nem keveredett, és teljesen el nem vesztette a többi lábnyom között.

Egy év múlva ugyanez a nyomolvasó egyszerre csak ennek a tevének a friss nyomára akadt—egész idő alatt emlékezett a formájára. A jelek szerint egy másik tevével együtt hajtották, amelynek a nyomát szintén ismerte: tudta, olyan tevéé, amelyik egy jól ismert tevetolvajé. Így, anélkül, hogy követte volna a nyomot a városon át, egy rendőrrel egyenesen a tolvaj istállójába ment, és ott meg is találta a rég elveszett tevét.

Dél-amerikai nyomolvasók

A dél-amerikai "gauchók", a bennszülött tehenészek kiváló felderítők. Manapság a legelők nagyrészt már be vannak kerítve, de ezelőtt a gauchóknak kellett mérföldeken át nyomozniok a lopott és elveszett jószág után, és ezért jó nyomkeresőkké váltak. Egyiküket egyszer elküldték, hogy találjon meg egy lovat, de nem járt sikerrel. Tíz hónap múlva egyszer csak annak a lónak a friss nyomával találkozott az ország másik végén. Azonnal követni kezdte, és meg is találta a lovat.

A tevék lábnyoma nagyon hasonlít egymásra, de az egyiptomi nyomolvasók megtanulták, hogyan különböztessék meg őket, és hogyan nyomozzák ki a lopott tevéket.

PÉLDA KÖVETKEZTETŐ GYAKORLATRA

Íme egy egyszerű következtetés azokról a jelekből, amelyeket reggeli sétámon egy vad hegyi ősvényen figyeltem meg Kasmirban.

Jelek. Kb. kilencven centi magas fatönk az ősvény mellett. Mellette kókuszdió nagyságú kődarab, rászáradva néhány törött dióhéj. Dióhéj a fatönkön is. Odébb az ősvényen, a fatönkötől harminc méterre délnek, négy dió héjának darabjai. Nem messze egy magas, lejtős szikla az ősvény mentén. A környéken található egyetlen diófa a fatönkötől tizenöt méterre északra.

A fatönk lábánál megkeményedett sárpogácsa, fűből font cipő lenyomatával.

Mit olvasnátok ki ezekből a jelekből? Én a következőket olvastam ki.

Hosszú úton járó férfi haladt itt el dél felé, két napja. Terhet cipelt, megpihent a sziklánál, közben diót evett.

Következtetésem:

terhet kellett vinnie, mert akik terhet visznek, nem ülnek le, ha pihenni akarnak, hanem nekitámasztják a terhüket egy lejtős sziklának, és hátradőlnek. Ha nem lett volna terhe, talán leült volna a tuskóra, de inkább továbbment még harminc méterrel, ahol a szikla volt. Aszszony nem hord terhet azon a vidéken, tehát férfi volt. Dióját a fatönkön a kődarabbal törte meg; a diót pedig a százötven méterre északra levő fáról szedte, tehát dél felé haladt. Hosszú úton járt, mert cipőt viselt, és nem mezítláb gyalogolt, mint tette volna, ha csak az otthona környékén kószál. Három napja volt eső, a sárdarabot akkor kapta föl a cipője, amikor a talaj még nedves volt, de azóta nem esett, és most száraz volt. A dióhéj is száraz volt, és ez megerősített benne, hogy azóta tényleg ennyi idő telt el.

Nincs semmi csattanója a történetnek, csupán arra hoztam föl példának, milyen is az a mindennapi gyakorlás, amit a cserkésznek folytatnia kell.

ÓRSI KÖVETKEZTETŐ GYAKORLATOK

Olvassatok fel olyan történetet, amelyben jó sok részlet megfigyelése és a belőlük levont következtetés fordul elő, olyant, mint *Sherlock Holmes visszaemlékezései* vagy *kalandjai*, majd kérdezzétek meg a fiúkat, melyik részlet milyen megoldásra vezet, hogy lássátok, tényleg megértették-e a módszert.

Puha talajon készíttetek nyomot többféle eseményről; pl. egy kerékpáros találkozik egy gyalogos fiúval, leszáll a gépről, hogy beszélgessen barátjával, majd továbbhajt. Tanulmányozzák a fiúk a nyomot, és fejtsek meg jelentését.

Tegyetek tálcára egy csomó tárgyat, ami egy ember zsebében előfordulhat. Szólightsátok föl a cserkészeket, hogy következtessék ki belőlük, miféle emberéi lehetnek, mi az érdeklődési köre stb.

KÖVETKEZTETŐ JÁTÉKOK

Idegenek

Kérjétek meg néhány embert, akiket a fiúk nem ismernek, hogy járókelőkként sétáljanak az utcán egy úton, és a fiúk külön-külön figyeljenek meg rajtuk mindent. Egy idő múlva kérjétek meg a fiúkat, hogy írják le teljesen a járókelőket: külsejüket, különleges ismertető jegyeiket, és próbálják kitalálni, mi a foglalkozásuk.

Vagy szólítson meg mindegyik fiú egy idegent, beszélgessen vele két percre, és kérdezősködéssel és megfigyeléssel próbáljon meg annyit mindent megtudni róla, amennyit csak lehet ennyi idő alatt.

Nyomozás "bűnügyben"

Rendezzettek el a szobában vagy egy kis földterületen apró jeleket, nyomokat stb. Olvassátok föl egy bűntény történetét addig a pontig, amelyre a jelek vonatkoznak. Vizsgálja minden fiú a helyszínt adott ideig, azután négy szemközt mondja el a megoldását a játékvezetőnek.

Először a legegyszerűbb elrendezéssel kezdjétek, és fokozatosan tegyétek mind bonyolultabbá.

Például hagyjatok egy csomó lábnyomot és használt gyufát egy fa mellett, annak érzékeltetésére, hogy egy ember kínlódott ott, hogy meggyújtja pipáját stb.

Kerekesebb történethez használjatok olyan krimit, mint Sherlock Holmes emlékirataiban *A helybéli beteg*. Rendezzétek be a szobát a beteg szobájának, ahol felakasztva találták, sáros csizma nyomaival a szőnyegen, a kandallón elnyomott vagy levágott szivarvégekkel, szivarhamuval, csavarhúzóval, csavarokkal stb. Tegyetek a padlóra újságpapírt "lépegető kőnek", hogy a versenyzők azon lépeghessenek (nehogy elrontsák a nyomokat). A cserkészek (vagy az őrök) egyenként jöjjenek be, és kapjanak három percet a vizsgálódásra. Ezután adjatok nekik félórát, hogy írásban vagy szóban elkészítsék a megoldást.

"Üldözd a gyilkost!"

Miután "leszúrta" áldozatát, a gyilkos elmenekül, kezében a "vértől csöpögő tőrrel". A többiek egy perc múlva elindulnak, hogy a "vércseppek nyomán" kinyomozzák (a vércseppeket konfetti helyettesíti, amelyet három lépésenként elsóroz). Cinkostársa (a játékvezető) előre megmondja neki, hová fusson. Ha a többi előtt nyolc perccel anélkül ér oda, hogy üldözni megérinthetnék, ő győz.

5. fejezet

AZ ERDEI ÉLET TUDOMÁNYA

14. táborúz

CSERKELÉS

Rejtőzködés—Cserkelés—Játékok

HA VADON ÉLŐ ÁLLATOT akartok megfigyelni, be kell cserkésznetek, azaz, hozzá kell kúsznotok, anélkül, hogy észrevenne vagy szagot fogna.

A vadász teljesen rejtve mozog, amikor vadat cserkel. Ezt teszi a katonai felderítő is, amikor az ellenséget figyelni vagy keresi. A rendőr sem úgy fogja el a zsebtolvajt, hogy csak áll, egyenruhában, és figyel. Úgy öltözik, mint a tömeg, és hébe-hóba belepillant egy kirakatba, úgy figyel, mi történik mögötte, az üvegen tükröződve, mintegy távcsövön át.

Amikor egy bűnöző észreveszi, hogy figyelik, ez elővigyázatosságra készíti, míg az ártatlan ember zavarba jön. Ha tehát valakit figyeltek, ne bámuljátok nyíltan, hanem egy-két pillantással mérjétek föl azokat a vonásait, amelyekre kíváncsiak vagytok. Ha hosszasan akarjátok vizsgálni, kövessétek. Sok mindent megtudhattok róla hátulról, sőt többet, mint előlről, és, hacsak nem felderítő, és nem néz gyakran körül, még azt sem fogja észrevenni, hogy figyelitek.

A katonai felderítő és a vadász két fontos dolgot csinál, ha nem akarja, hogy észrevegyék.

Az egyik: ügyel rá, hogy a körülötte lévő talaj vagy fa vagy épület ugyanolyan színű legyen, mint a ruhája.

És a másik: ha az ellenség vagy a vad feléje néz, tökéletesen mozdulatlanra dermed, míg csak a vad el nem megy.

Ezzel a módszerrel a cserkész gyakran megússza, hogy észrevegyék, még ha nyílt terepen van is.

A háttér

Amikor megválasztjátok a háttereket, vegyétek figyelembe, milyen színű a ruhátok. Ha kekiben vagytok, ne mozogjatok, s ne álljatok fehérre festett fal vagy sötét árnyékot vető bokor elé, hanem oda menjétek, ahol kekiszínű homok vagy fű vagy szikla kerül mögétek—s

maradatok teljesen mozdulatlan. Így még közletről is csak nagyon nehezen tud észrevenni az ellenség.

Ha sötét ruhában vagytok, menjete sötét bokrok közé, vagy fák vagy sziklák árnyékába, de ügyeljete, hogy a mögöttetek látszó talaj is sötét legyen, mert ha pl. napsütötte mező húzódik azokon a fákon túl, amelyek alatt álltok, kristálytisztán látszik majd elötte a körvonalatok.

Ha sziklát választotok leshelynek, nagyon vigyázzatok, nehogy a tetején vagy az égre rajzolódó körvonala mentén mutakozzatok. Ez az a hiba, amibe a zöldfűlű rendszerint beleesik.

8. Tomi, a zöldfűlű

Tomi cserkel.

Mozogj lassan!

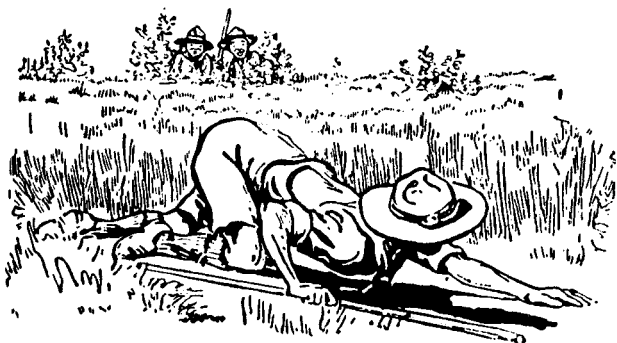
Tanulságos élmény, hogyan viselkedik a zulu felderítő hegytetőn vagy dombon. Négykézláb mászik oda, szorosan a földhöz lapulva. Amikor föláll, nagyon lassan kezdi emelni a fejét, centiről centire, míg ki nem lát. Ha meglátja az ellenséget, alaposan megnézi, és ha úgy véli, figyelik, hosszasan teljesen mozdulatlanul tartja a fejét, abban a reményben, hogy fatuskónak vagy kódarabnak nézik. Ha nem veszik észre, nagyon lassan leereszti a fejét a földre, centiről centire, és nyugodtan elkúszik. A gyors vagy hirtelen fejmozgás még jelentős távolságból is fölhívhatja magára a figyelmet, ha az égre rajzolódik.

Éjjel, amennyire csak tehetitek, mélyedésben, árokban stb. mozogjatok, így sötétben maradtok, a közeletekben járó ellenséget pedig meg fogjátok látni, mert magasabban lesz, és körvonala a csillagos égre rajzolódik.

Egyszer éjjel mélyen egy bokor árnyékában lapultam, mozdulatlanul, és ezzel elértem, hogy az ellenség felderítője egy méternyire állt meg előttem, így, amint hátat fordított, fel tudtam állni, és hátulról le tudtam fogni.

Mozogj nesztelenül!

Azt se felejtsetek el, hogy ha mozgás közben rejtve akartok maradni, kivált éjjel, csendben kell járnotok. Az átlagember sarkának dobbanása jó messzire elhallatszik. A cserkész vagy a vadász mindig halkán jár, lábujjhegyen, nem a sarkán. Gyakoroljátok ezt, amikor csak gya-

*Ellenséghez lopakodni csak kitartással lehet.
Szót is fogad Tomi cserkész, és kitart—de nem fejet!*

logoltok, éjjel és nappal, szobában és szabadban, hogy szokásotokká válják a lehető legkönnyedebb és legcsöndesebb járás. Észre fogjátok venni, hogy amint beletanultok, mind könnyebben tudtok nagy távolságot megtenni—nem fáradtok el olyan hamar, mintha az emberek többségének nehézkes járásával döngtetnétek a földet.

Tarts széllel szemben!

Ne feledjétek: ha vadat vagy jól képzett felderítőt akartok becserkészni, széllel szemben kell haladnotok, még akkor is, ha az a szél olyan gyöngé, hogy szinte áll.

Mielőtt nekiindulnátok a cserkészésnek, meg kell győződnetek róla, hogy merre fúj a szél, és széllel szemben kell mozognotok. A szélirányt úgy tudjátok megállapítani, hogy körülnyaljátok a hüvelykujjaitokat, feltartjátok, és figyelitek, merről a leghűvösebb. Vagy egy kis finom port vagy száraz füvet vagy levelet dobtok föl a levegőbe, és nézitek, merre viszi a szél.

Ez az ausztrál bennszülött emubőrben lopakodik. A kezében bumerángját viszi, lábujjai közt pedig a dárduját.

Álcázd magad!

Amikor az indián felderítők ki akarták kémlelni az ellenség táborát, farkasbőrt kötöttek a hátukra, és négykézláb jártak, és a tábor körül ólálkodtak éjjel, farkasüvöltést utánózva. Hasonlóképp, ha hegygerincen leselkedtek vagy más olyan helyen, ahol fejük jól kirajzolódott az égen, farkasbőrsapkát húztak rá, amelynek füle is volt, és így, ha meglátták is őket, farkasnak vélhették.

Ausztráliában a bennszülöttek úgy lopózkodnak az emu közelébe—ez nagy madár, olyasféle, mint a strucc—, hogy emubőrt tesznek a hátukra, derékban meghajolva járnak, és egyik karjukat úgy tartják, mintha a madár feje és nyaka volna.

Ha a felderítő fű közül figyel, gyakran zsinórt vagy övet köt a feje köré, és fűszálakat tűz bele, némelyiket fölfelé, némelyiket arca elé, így nem lehet a fejét észrevenni. Ha nagyobb kő vagy földbucka mögé bújik, nem a tetején les ki, hanem az oldalán.

ÓRSI CSERKELO GYAKORLATOK

Mutassátok be, mekkora jelentősége van annak, hogy a ruha színe alkalmazkodjék a háttérhez. Küldjétek ki egy fiút kb. száz méterre, és álljon többféle háttér elé, míg olyant nem talál, amelyik hasonlít ruhájához. Az órs többi része figyelje, és vegye észre, mennyire látha-

tatlanná válik a fiú, mihelyt megfelelő hátteret talál. Például, ha szürke ruhában van, és sötét bokrok elé áll, egészen jól látszik, de megváltozik a helyzet, ha szürke szikla vagy ház elé áll. Sötét ruhába öltözött fiú nagyon jól látható zöld mezőn, de eltűnik, ha olyan nyitott kapuba áll, amelyik mögött árnyékos belső van.

Szemléltessétek, mennyire észrevehető, ha valaki mozog. Rejtsetek el jól cserkészeket (bokorba stb.), s mutassátok be, milyen nehéz "kiszúrni" őket, ameddig nem mozognak.

Gyakoroljátok, hogyan rohanjatok fedezékből fedezékbe, hogyan kússzatok árokban és hegygerinc mögött, bokorról bokorra.

Próbáljatok meg lopódkodni szürkületben. Némelyik itt leírt játékot alkonyatkor vagy sötétben is játszhatjátok, de ne kezdjétek koromsötét éjjel.

CSERKELŐ JÁTEKOK

Cserkészvadászat

Egy cserkészt elmegy, és elbúvik. Bizonyos idő múlva a többi utánaered, hogy megkeresse. Ő győz, ha nem találják meg, vagy ha anélkül tud visszajutni a kiindulási pontra, hogy a többi megérinthette volna.

A futár

Egy cserkészt megbízunk, hogy adott idő alatt vigyen üzenetet egy távolabbi helyre vagy házba. Más "ellenséges" cserkészek utasítást kapnak: gátolják meg, hogy bármiféle üzenet eljuthasson arra a helyre, rejtőzzenek el különféle helyeken, hogy megállíthassák a küldőncöt, nehogy bejusson vele.

Ahhoz, hogy fogolynak számítsón, két cserkésznek kell megértenie még azelőtt, hogy elérné azt a helyet, ahová az üzenetet viszi.

Szarvascserkelés

Az őrsvezető játssza a szarvas szerepét. Nem búvik el, hanem áll, és néha-néha egy kicsit elmozdul, ahogy neki tetszik.

A cserkészek nekiindulnak, hogy megtalálják, és hogy mindegyik a maga módján próbáljon úgy eljutni hozzá, hogy ne vegye észre.

Amint az őrsvezető meglát egy cserkészt, utasítja, hogy álljon fel, mert hibázott. Bizonyos

idő múlva az őrsvezető elkiáltja magát: "Idő!" Mindenki fölegyenesedik, ahol éppen van, és az a győztes, aki a legközelebbre lopózkodott.

Ugyanezt azért is játszhatjátok, hogy kipróbáljátok, milyen könnyedén tudnak a cserkészek lépkedni. Ehhez bekötitek az őrsvezető szemét. Lehetőleg olyan helyen játsszátok, ahol száraz ág és kavics borítja a talajt. A cserkészek száz méterről induljanak a vak ellenség becserkészésére, és elég gyorsan, mondjuk másfél perc alatt meg kell, hogy érintsék a vak embert, mielőtt az meghallaná.

Zászlórablás

Két vagy több őrs áll egymással szemben.

Mindkét fél előőrsöt állít egy bizonyos területen, és három zászlót vagy éjjel három lámpát véd (amit félméterre a talaj fölé raknak), amelyek legalább kétszáz méterre (éjjel száz méterre) vannak tőlük. Akik az őrhelyet védik, együtt vagy páronként szétszóródva elrejtőznek. Majd felderítőket küldenek ki, hogy kifürkésszék az ellenség elhelyezkedését. Ha kiderítették, merre van az ellenség előőrs, megkísérlik, hogy láthatatlanul elkússzanak mellette, hogy a zászlókhoz férjenek, s elvigyék saját vonalukra. Egy cserkész nem vihet el egynél több zászlót.

Általában így helyezkedik el az őrs az őrhelyen:

Ha bármelyik cserkész ötven méternél közelebb kerül egy erősebb csapathoz, és meglátja, kiesik. Ha anélkül tud elkússzni, hogy meglátnák, minden rendben.

A védők előőrsnek kiküldött őrszemei nem hagyhatják el a helyüket, de létszámuk kétszer számít, és szomszédjaikhoz vagy saját csapatukhoz egy-egy küldöncöt kiküldhetnek.

Minden előőrsnél és minden felderítő őrsnél legyen játékbíró.

Adott időben a hadműveleteket befejezik, és adott helyen mindenki összegyűlik, hogy átnyújtsa jelentését. A következő pontokat lehet szerezni:

minden elrabolt zászlóért vagy lámpáért, amelyet leadnak, 5 pont;

az ellenséges őrhelyekről szóló minden jelentésért vagy vázlatért legfeljebb 5 pont;

az ellenséges felderítők mozgásáról szóló minden jelentésért 2 pont;

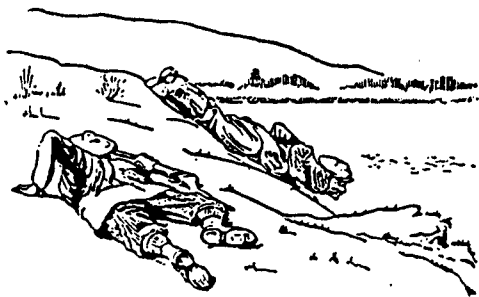
Az a fél győz, amelyiknek a legtöbb pontja van.

MEGJEGYZÉS. Az ilyen játékokhoz, mint az előbbi—ezeket általában terepjátékoknak hívjuk, mert szabadban játsszuk őket—gyakran szükség van valamilyen módszerre, amivel a "megölést" vagy "elfogást" jelezzük. Egy gyalúfonalat vagy egy két-három centi széles gézt köthetünk a karjukra, a könyök és a váll közé, más-más színűt a két félnek. Ha ezt elszakítják, az áldozat odamegy egy játékbíróhoz, és "új életet" kér, hogy folytathassa a játékot. Fontos, hogy a legkisebb cserkész is annyi esélyt kapjon, mint a legmegtermettebb.

A csapat

A csapat két részre szakad. Az egyik előbb kivonul, és elrejtőzik az út mentén a bokrok stb. közt. A másik fele követi, és lekiáltja azokat a cserkészeket, akiket meglát, *anélkül, hogy lépne az útról.* Addig folytatják, míg kedvük tartja; hol az egyik, hol a másik fél búvik.

Először hagyni kell időt a bűvőknak, hogy elhelyezkedhessenek; később már gyorsan el kell tudniok bújni. Mindig meg kell ragadni az alkalmat, amikor valaki kiesik, hogy a csapat többi része olyan gyorsan elrejtőzzék, amilyen gyorsan csak tud, úgyhogy amire "új élettel" visszatér, a csapat mintegy varázsütésre eltűnik. Ez mindig nagy sikert arat.

Próbáljátok ki ezeket a lopódkodási módszereket. Maradjatok olyan közel a földhöz, amennyire csak tudtok.

Lopódkodás és jelentés

A játékbíró kimegy a szabadba, és a cserkészeket egyenként vagy párban különböző irányokban elküldi kb. nyolcszáz méterre. Ha meglengeti a zászlóját, a játék kezdetét jelezve, valamennyien elrejtőznek, majd elkezdenek kúszva lopódkodni feléje, és közben figyelik, mit csinál. Amikor megint jelez a zászlóval, fölállnak, odamennek hozzá, és sorra beszámolnak róla, mi mindent csinált, vagy úgy, hogy írásos jelentést készítenek, vagy úgy, hogy elmondják, attól függően, milyen utasítást kapnak.

A játékbíró közben minden irányban figyel, és valahányszor meglát egy cserkészt, kettőt levon a pontjaiból. Ő maga apró dolgokat csinál: pl. leül, letérdel, távcsővel figyel, orrát fújja, rövid időre leveszi a kalapját, néhányszor körbejár, hogy így alkalmat adjon a cserkészeknek, hogy valamit megfigyeljenek, és jelentsenek róla. A cserkészek minden megfigyelt ténykedésért három pontot kapnak.

A játékvezető időt takaríthat meg, ha előre elkészíti a pontozólapját a cserkészek nevével, minden mozdulatának egy-egy oszloppal, és külön oszlopot hagy azon cserkészek levonandó pontjainak, akiket meglát.

A pók és a légy

A vidék egy része vagy a város egy kerülete, egy kb. másfél kilométer oldalhosszú négyzet a pókháló. Előre megállapodnak, hány órakor fejeződik be a játék.

Az egyik órs (vagy félórs) a "pók". Elmegy, és kiválaszt egy helyet, ahol elrejtőzik. A másik órs (vagy félórs) negyedórával később indul: ez a "légy", amelyik keresi a "pókot". Szét-szórtn is mehetnek, ahogy csak akarnak, de mindent a vezetőjük tudomására kell hozniok, amit csak észrevesznek.

Mindkét féllel tart egy játékbíró is.

Ha az adott időn (mondjuk két órán) belül a légy nem találja meg a pókot, a pók győz. A pókok fölírják a légyórs azon tagjainak a nevét, akiket meglátnak. Ugyanígy a legyek is fölírják azokat a pókokat, akiket megláttak, de pontos búvóhelyüket is.

Sok időre és türelemre van szükség ahhoz, hogy a vadhoz annyira közel lopózkodjunk, hogy megzavarása nélkül tudjuk megfigyelni.

15. táborút

AZ ÁLLATOK

A vad hívása—Az állatok—A madarak—A hullók—Horgászat—A rovarok

A CSERKÉSZEK a világ sok táján használják a vadak és madarak hívó kiáltását, hogy kapcsolatot tartsanak egymással, kivált éjjel vagy sűrű bokrok közt vagy ködben. De a vad hangjának utánzása akkor is nagyon hasznos tudomány, ha meg akarjátok figyelni az állatok szokásait. Azzal kezdhettek, hogy a tyúkokat utánózzátok, vagy a kutyával beszélgettek kutyanyelven. Nemsokára azt veszitek észre, hogy már tudjátok utánózni a kutya mérges morgását vagy játékos csaholását. Nagyon könnyű a baglyot, a vadgalambot és a pólingot hívni.

Indiában egyszer láttam egy cigánytörzset, amelyik sakált evett. A sakál pedig az egyik leggyanakovább állat a világon. Nagyon nehéz csapdába csalni, de a cigányok meg tudják őket fogni, mert a következőképpen hívják őket.

Néhány ember kutyák kíséretében elrejtőzik egy kis rét körüli fűben és bokrok között. A tisztás közepén egy cigány a sakál üvöltését utánozza, amelyikkel egymást hívják. Mind hangosabban és hangosabban csahol, míg úgy nem hangzik, mintha egész sakálfalka jött volna össze, morogva, végül egymásnak esve, heves acsarkodás, marakodás és üvöltés kíséretében. Eközben egy csomó száraz levelet rázogat, ami olyan hangot ad, mintha az állatok egymást vernék a földhöz a fű és nád közt. Majd a földre dobja magát, port vág a levegőbe, úgyhogy teljesen eltűnik a porfelhőben, miközben tovább csahol és vagdalkozik.

Ha van sakál hallótávolságban, kitör a dzsungelből, és beleveti magát a porfelhőbe, hogy részt vehessen a küzdelemben. Amikor rájön, hogy embert talált, nagy sietve ismét kirohan a porból, de közben minden oldalról ráengedik a kutyákat, azok gyorsan elkapják a sakált, és megölik.

Vadászat nagy vadra

William Long nagyon érdekes könyvében, *A mezők vadjaiban* leírja, hogyan hívogatott egyszer egy rénszarvast. A rénszarvas nagyon nagy szarvasféle, csúnya görbült orral. Észak-Amerika és Kanada erdeiben él, nagyon nehéz megközelíteni, és bizony veszélyes, ha feldühödik.

Long éppen kenuban horgászott, amikor az erdőből rénszarvasbika bógését hallotta meg. Így tisztán csak kedvtelésből kikötött, letépett egy kéregcsíkot egy nyírfáról, tölcsér- vagy tülökalkabban afféle hangszóróvá sodrotta, amely negyven centi hosszú volt, a szélesebbik végén tíz, a keskenyebbiken három-öt centi széles. Ezzel a szarvasbika bömbölő röffentését kezdte utánózni. A hatás leírhatatlan volt. Az öreg bika előrontott, még a vízbe is belegázolt, és megpróbálta Longot elkapni—csak kemény evezéssel tudott megszökni előle.

Nagyvadra vadászni az egyik legnagyobb sport, azaz elefántot, oroszlánt, orrszarvút, vaddisznót, szarvast és ehhez hasonló állatot követni. Bizony, nem akármilyen nyomkereső-

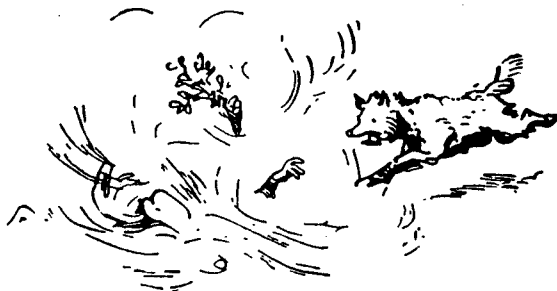
nek kell lennie annak, aki a siker reményével akar bele-vágni.

Rengeteg izgalmat, de rengeteg veszélyt is jelent, és mindennek hasznát lehet venni benne, amit eddig a megfigyelésről és nyomolvasásról és rejtőzködésről mondtam nektek. Ezen kívül mindent kell tudnotok az állatokról és szokásaik-ról.

Azt mondtam, hogy a "vadászat" vagy "a nagy vad követése" a legnagyobb sport. Nem azt mond-

Indiában különös módon vadásznak sakálra. Egy ember utánozza egy egész sakálfalka üvöltését, és száraz leveleket ráz ...

... majd a földre dobja magát, és port vág föl a levegőbe. A sakál odarohan, hogy belevesse magát a küzdelembe, és így gyorsan megfoghatják.

tam, hogy a vad lelövése vagy megölése a legnagyobb sport, mivel amint elkezdték tanulmányozni az állatokat, mind jobban megszeretitek őket. Hamarosan már úgy érzitek, nem akarjátok pusztán az ölés kedvéért megölni őket. És mennél többet láttok belőlük, annál inkább fölfedeztek bennük Isten csodálatos kezenyomát.

A kalandos vadászélet

A vadász öröme nem más, mint az a kalandos élet, amit az őserdőben élhettek, az az eshetőség, hogy sok esetben a *vad* vadászik rátok, nem ti a vadra; a vad kinyomozása, becserkélése, és mindannak a megfigyelése, amit tesz. Ami ezután következik: az állat lelövése, az izgalomnak csak nagyon kicsi része.

Nincs felderítő, aki valamilyen komoly ok nélkül állatot ölne, és akkor is gyorsan öl és ügyesen, hogy mennél kevesebb fájdalmat okozzon.

Ha nagyvadra lőtök fényképezőgéppel, legyen hátul is szemetek! Máskülönben a vadászat meglepetéssel szolgálhat.

"Kilövés" fényképezőgéppel

Tulajdonképpen manapság sok nagyvadra vadászó ember inkább fényképezőgéppel "lövi ki" a vadját, mint puskával, mert ez ugyanolyan érdekes eredménnyel jár—kivéve, ha éhesek vagytok. Akkor persze meg kell ölnötök a vadat.

Fivérem egyszer nagyvadra vadászott Kelet-Afrikában, és nagyon jól elszórakozott fényképezőgéppel: a vadonban élt, elefántot, orrszarvút és más nagyvadat követett, cserkelt be, s végül "lőtt ki".

Egyik nap egy elefánt közelébe kúszott, felállította gépét, és éppen ráállította, amikor teherhordója felkiáltott: "Vigyázzon, uram!" Fivérem megfordult, hát egy nagy elefánttal találta magát szemben, amint alig néhány méterre felé közeledett! Így hát gyorsan még meg-

nyomta az exponáló gombot, majd ő is elfutott. Az elefánt a gépig csörtetett, megállt, majd mintha fölismerte volna, hogy végül is csak fényképezőgép, saját ingerlékenységén elmosolyodva visszacammogott a dzsungelba.

Schilling könyve, a *Villanófénnyel és puskával Afrikában*, nagyon érdekes gyűjteménye a vadállatokról készült pillanatképeknek. A legtöbbet éjjel készítette villanófénnyel, amelyet maguk az állatok kapcsoltak, amikor nekimentek annak a drótnak, amelyet a szerző e célra feszített ki. Csodálatos képeket kapott oroszlánokról, hiénákról, mindenféle szarvasról, zeb-ráról és más vadállatról. Van köztük egy, amelyen az oroszlán éppen a levegőben repül, hogy ráugorjék egy antilopra.

Vaddisznók és párducok

Kétségtelen, hogy a vaddisznó a legbátrabb állat. Ő a "dzsungel igazi királya", s ezt minden állat tudja. Ha éjszaka a dzsungelban megfigyelitek, mi történik az ivóhelyen, azt látjátok, hogy minden állat, amelyik csak fölkeresi, idegesen kúszik oda, mindenfelé figyelve el-lenség után kutat. Amikor azonban vaddisznó érkezik, az csak fesztelenül odasétál, lesunyí-tott nagy fejét s vele ragyogó fehér agyarát jobbra-balra lóbálva. Nem érdekli semmi, de bezzeg ő mindenkit érdekel. Még a tónál ivó tigris is csak rávicsorog, és gyorsan elsomfor-dál.

Gyakran feküdtem lesben holdvilágos éjjeleken, hogy a dzsungelban megfigyeljem az álla-tokat, kivált a vaddisznót.

És egyszer fogtam egy fiatal vaddisznót és egy fiatal pár-ducot, és megtartottam őket. Nagyon szórakoztató és érde-kes kis csibészeknek bizonyultak. A vaddisznó a kertemben tanyázott. Soha sem szelídiült meg egészen, bár még pici ma-lac korában szereztem.

Hozzám jött, ha hívtam—de nagyon óvatosan; idegennek pedig sohasem engedelmeskedett. A bennszülöttekre meg egyenesen "bukott", és kis agyarával megpróbálta fölnyársal-ni őket.

Úgy gyakorolta agyara használatát, hogy teljes iramban rohangu egy öreg fatőnk körül a kertben. Nekivágtatott, majd minden alkalommal megállás nélkül úgy öt percig kö-rülötte rohangu nyolcasokat írva le, majd földhöz vágta magát, az oldalára fordult, és zihált a kimerültségtől.

A párducom is szép és búbajosán játékos bestia volt. Úgy követett, mint a kiskutya. Idegenekkel azonban kiszámíthatatlanul viselkedett.

Azt hiszem, úgy lehet többet megtudni az állatokról, s jobban megérteni őket, ha először háziállatként tartjuk, azután természetes, vad környezetükben figyeljük meg őket.

A fiatal párduc szép és aranyosan játékos háziállat tud lenni.

TANULMÁNYOZD AZ ÁLLATOKAT OTTHON!

De mielőtt a nagyvadat tanulmányoznátok az őserdőben, előbb otthon kell tanulmányoznotok az állatokat: vadat és szelídet egyaránt.

Minden cserkésznek mindent kell tudnia azokról a szelíd állatokról, amelyekkel naponta találkozik. És ha vidéken éltek, minden kell tudnotok, hogyan kell ápolni és etetni és itatni a lovat, hogyan kell fölkanthározni és leszerszámozni, istállóba vezetni, és föl kell ismertetek, mikor kezd sántítani, s ezért nem szabad munkára fogni.

A kutyád

A jó kutya a cserkész legjobb társa; a cserkész addig nem tekintheti magát igazán jó cserkésznek, míg a kölyökkutyáját meg nem tanította rá, hogy mindent megtegyen, amit csak parancsol neki. Ehhez nagy türelem és kedvesség kell, és igazi rokonszenv a kutya iránt. Gyakran használnak kutyát elveszett ember felkutatására és üzenethordásra.

A kutya a legemberibb az állatok közt, ezért az ember legjobb társa. Mindig udvarias, mindig kész a játékra—tele van humorral, nagyon hűséges és ragaszkodó.

Hol tanulmányozzuk az állatokat?

Természetes, hogy annak a cserkésznek, aki vidéken lakik, sokkal több esélye van, hogy tanulmányozza az állatokat és madarakat, mint aki városban él.

Mégis, még ha nagyvárosban éltek is, rengeteg fajta madár lakik a parkokban, az állatkertekben pedig elevenen megtalálhatjátok őrsi állatotokat.

Kisebb városban talán valamelyest nehezebb, de sokban van természetrajzi múzeum, ahol a srác sok állat külsejét és nevét megtanulhatja, és sok megfigyelést tehetnek a parkokban vagy ha otthon az ablakotokba etetőt állítotok a madaraknak. A legjobb persze, ha kimentek a természetbe, vonattal vagy kerékpáron vagy saját lúdtalpatokon, amikor csak néhány órát rá tudtok szánni, és ott cserkésztek állatra, madárra, megfigyelitek, mit csinálnak, megjegyzitek, milyenek, mi a nevük, s hogy milyen nyomot hagynak a földön és, ha madárról van szó, milyen a fészke és a tojása s így tovább.

Ha olyan szerencsés flótások vagytok, hogy van fényképezőgépetek, talán nem is tehetnek jobbat, minthogy elkezditek gyűjteni az állatok és madarak képeit. Az ilyen gyűjtemény tiszta érdekesebb, mint a fiúk szokásos bélyeg- vagy autogramgyűjteménye.

Az állatok megfigyelése

Minden állatot érdekes megfigyelni, és a menyétet éppoly nehéz becserkészni, mint az oroszlánt.

Hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy minden állatot ösztöne vezérel, hogyan viselkedjék—azaz, valamiféle eszme, amely veleszületik. Például úgy képzeljük, hogy a fiatal vidra természeténél fogva tud úszni, egyenesen a vízbe termett, vagy hogy a fiatal szarvas azért futamodik meg az embertől, mert veleszületett félelem hajtja.

William Long azt írja *Az erdő iskolája* című könyvében, hogy az állatok főként szüleiktől

tanulják értelmes viselkedésüket, ők tanítják őket, míg fiatalok. Így a vidra a hátán odaviszi kicsinyeit a vízhez, és miután egy keveset úszkál velük, hirtelen lebukik, és hagyja, hogy kölykei küszködjenek a vízzel. De a közelükben bukkan fel ismét, és segít nekik, hogy víz-sza tudjanak úszni a partra. Így tanítja őket úszni lépésről lépésre.

Az anyadlat tanítja kicsinyeit. Ez az oroszlán most biztosan azt mondja el kölykeinek, hogyan viselkedjenek, ha emberrel találkoznak.

Egyszer Afrikában láttam egy nőstényoroszlánt, három kis kölykével egy sorban ülve, amint figyelte, hogyan közeledem felé. Egészen úgy látszott, mintha arra tanította volna kicsinyeit, miképp viselkedjenek, ha ember közeledik feléjük.

Bizonyára ezt mondta nekik:

"Na, kölykecskéim, szeretném, ha mindnyájan megjegyeznétek, milyen a fehér ember. Ezután fel kell ugranotok, s el kell tűnnötök egymás után, egy farklegyintéssel. Abban a pillanatban, amint a magas fűben eltűntetek a szeme elől, kússzatok és másszatok, míg tőle szél alá (a széllal szembe) nem kerülőtök. Akkor aztán kövessétek, mindig szélirányban hagyva őt, hogy ti mindig érezhessétek a szagát, de ő ne tudjon titeket fölfedezni."

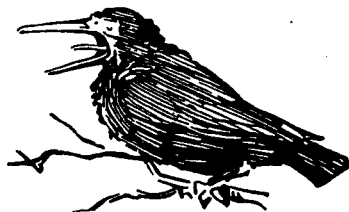
A MADARAK

Azt az embert, aki a madarakat tanulmányozza, ornitológusnak hívják. Mark Twain, a szórakoztató és kedves amerikai író, ezt írta:

"Vannak, akik könyvet írnak a madarakról, és annyira szeretik őket, hogy éheznek és fáradnak, csak hogy új fajtát tudjanak föllel-ni—és megöl-ni.

Ezeket »ornitológoknak« hívják.

Én magam is lehettem volna »ornitológ«, mivel mindig szerettem a madarakat és más teremtményeket. És nekiláttam, hogy megtanuljam, hogyan lehetek az. Megláttam egy madarat egy magas fa kiszáradt ágai közt; fejét hátrahajtva, torka szakadtából dalolt—s

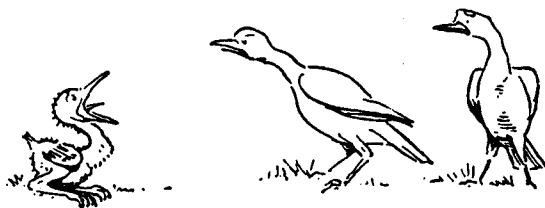
Úgy ténik, a varjak hangos káromgukkal mindenütt ott vannak.

mielőtt észbe kaphattam volna, már rá is sütöttem a puskámat. A madárdal azonnal elhallgatott, a madár leesett a fáról, ernyedten, mint a rongy, és én odarohantam hozzá, és fölkaptam—de már halott volt. Teste még meleg volt, éreztem, feje ide-odacsuklott, mintha eltört volna a nyaka, s valami kis fehér bőr vonult a szeme elé, és egy vörös vércsepp csillogott a feje egyik oldalán és—Istenem!—már semmit sem láttam a könnytől. Azóta egyetlen temetményt sem öltem meg, ha nem akart ártani nekem—és nem is akarok soha."

Madárlés

A jó cserkész rendszerint jó "ornitológ" is, ahogyan Mark Twain írja. Azaz, szeret a madarak közelébe lopódzni, és mindent megfigyelni, amit csak tesznek. Amint megfigyeli őket, megtanulja, hová és hogyan építik fészkeiket.

Nem akarja kirabolni a tojásokért, mint némely fiú teszi, hanem azt szereti megfigyelni, hogyan költik ki fiókáikat, hogyan tanítják meg őket önállóan enni és repülni. Megtanulja a madarakat fölsismerni hangjukról és röptükről. Tudja, melyik madár marad egész évben, és melyik

Ha egy fióka kiesik a fészkéből, szülei ott lent etetik.

jön csak bizonyos évszakban, milyen élelmet szeretnek a legjobban, és hogyan változtatják tollazatukat, miféle fészket építenek maguknak, merre építik és milyenek a tojásaik.

Jó sok természetrajzot tanulhattok a környezetetekben élő madarak megfigyeléséből, kivált, ha télen naponta etetitek őket. Érdekes megfigyelni például, hányféleképpen énekelnek, hogyan énekelnek egyesek, ha nőténynek udvarolnak, míg mások, mint a falusi kakas, kukorékolnak vagy énekelnek, hogy viadalra hívják vetélytársukat. A heringsirály borzasztóan neveltségessé teszi magát, ha énekelni próbál, s a hölgyek előtt parádézik, de az öreg varjú sem különb.

Azt is érdemes megfigyelni, hogyan kelnek ki a fiókák. Némelyik csupaszon, tollazat nélkül búvik ki a tojásból, szeme csukva, szája nyitva. Mások teljesen beburkolva pelyhes tollfélébe, tele étellel és energiával. A fiatal fajdtyúk például azonnal úszik, mihelyt kikelt a tojásból; a kis csibék néhány perc múlva már futkosnak, míg a verébfióka napokig tehetetlen, és szüleinek kell etetniük és dédelgetniük.

William Long ezt írja:

"Figyeld meg mondjuk a varjú fészket. Egy napon azt látod, hogy az anyamadar a fészek mellett áll, és szárnyait kis fiókái fölé terjeszti. A fiókák rögtön fölállnak, és kiterjesztik szárnyukat, anyjukat utánozva. Ez az első lecke.

Talán már a következő nap azt látod, hogy az öreg madár lábujjhegyre áll, és heves szárnycsapdosás közepette ott is marad. A fiókák megint utánozzák, és gyorsan megtanulják, hogy szárnyuk olyan erő, amely fönn tudja őket tartani. A következő nap azt látod, hogy mindkét szülő ágról ágra lépked a fészkek körül, szárnyukkal segítve, ha nagyobbak kell ugraniok. A fiókák csatlakoznak hozzájuk, és játszadoznak, és íme! már meg is tanultak repülni, anélkül, hogy észrevették volna, hogy tanították őket."

Jó sok madár pedig már szinte kihalt, mivel oly sok fiú szedi össze tojásait, ha fészkükre akad.

Hol a madárfészkek?

A madarak föl kutatása nagyon hasonlít a nagyvadra való vadászathoz. Akárcsak a vadász, kiszemelteket olyan helyet, ahol tudjátok, hogy az óhajtott madár előfordulhat: figyelitek, mint repül ki és be, és így találjátok meg a fészket. De nehogy nekiessetek, és szétziláljátok a fészket, és kiraboljátok az összes tojást! Ha igazi gyűjtők vagytok, *egyetlen tojást* vegyetek el, és hagyjátok ott a többi, és ami fő, ne dúljátok föl a fészket, mert a szülő elhagyja, és az a sok tojás, amiből vidám kis madarak keltek volna ki, mind kárbavész.

Sokkal jobb, ha tojás helyett fényképet készítenek, vagy fölvázoljátok, hogyan ül a madár a fészken, vagy a különféle madarak által készített fészkek képeit gyűjtitek.

A HALAK ÉS A HORGÁSZAT

Minden cserkésznek értenie kell a horgászashoz, hogy táplálékot tudjon szerezni magának. Az a zöldfűlű, aki a hallal teli folyó partján éhez, nagyon ügyefogyott, pedig így járhat, aki sohasem tanulta meg, hogyan fogjon halat.

A horgászásban rengeteg sajátos cserkészügyesség haszna derül ki, kivált, ha muléggel horgásztok. Hogy sikerrel járjatok, ismernetek kell a halak szokásait, hol tanyáznak előszere-ttel, milyen időjárásban és a nap melyik szakában esznek, milyen élelmet szeretnek legin-kább, mennyire képesek meglátni titeket s i. t. Ha mindezt nem tudjátok, addig pecázhattok, míg bele nem zöldültök, akkor sem fogtok egy fia halat sem.

A halnak rendszerint van saját tanyája a folyóban, és ha egyszer sikerül megtalálnotok a fészket, közelébe lopózkodhattok, és megleshetitek, mit csinál.

Aztán tudnotok kell, hogyan kössetek nagyon különleges csomókat finom horgászsinór-ra, és ez nem kis feladat az olyan fiúnak, aki kétbalkezes.

Én itt csak néhányat mutatok nektek, de sok más is létezik. A rajz olyan állapotban mutat-ja őket, amikor még nincsenek meghúzva, csak félig.

Ez az egyszerű hurok:

Ha zsinórt akartok hurokhoz kötni, így csináljátok:

Majdnem ugyanezt a csomót használjuk, ha horgot kötünk a zsinórra:

Ha két zsinórt akartok összekötni, ezt a módszert használjátok, mert még különböző vastagságú zsinórokhoz is jó:

És végtelenül türelmeseknek kell lennetek. A zsinórokot fönn fog akadni bokron és nádon, vagy a ruhátokon—vagy, ha nem talál más tárgyat, saját magán bogozódik csomóvá. Dehát mi haszna van mérgeledni?! Csak két dolgot tehettek: az első, hogy elvigyordtok, a második, hogy szép kényelmes tempóval nekiláttok, hogy kibogozzátok. Aztán sok csalódás fog érni benneteket: elvesztitek a halat, mert elszakad a zsinór, vagy valami más sorcsapás ér titeket. De ne feledjétek: ez mindenkivel megeshet, aki most kezdi a horgászást, és ezek azok a bajok, amelyek végül is akkora gyönyörűséget okoznak azzal, hogy leküzdhetitek őket.

Ha kifogtátok a halatokat, tegyetek úgy, mint én szoktam: csak azokat tartsátok meg, amelyekre a fogatok fáj, vagy szép mintapéldányok, a többi abban a szempillantásban engedjétek vissza, ahogy kirántottátok. A horg szúrása nem okoz komolyabb sebet bőrszerű szájukon, és igen boldogan úszik el, hogy az ismerős vízben ismét élvezze az életet.

Ha száraz legyet használtok, az-

A pisztrángozáshoz nagy ügyesség és fortély kell. A pisztráng nagyszerűen harcol, s nagyon résen kell lennetek, hogy megfoghassátok.

az a legyet a víz színén tartjátok, ahelyett, hogy lemerítenétek a víz alá, tényleg be kell cserkelnetek a halatokat, mint a szarvast vagy bármilyen más vadat, mivel a pisztráng nagyon éles szemű és óvatos.

Halat hálóval is foghattok, vagy ahogyan a cserkészek gyakran teszik, szigonyozással, nagyon éles, háromágú szigonnyal. Sokszor csináltam, de nagy gyakorlat kell hozzá.

A HÜLLŐK

A cserkésznek természetesen ismernie kell a kígyókat, mivel szinte minden vadonban igen sokkal találkoztok, és sok mérges van köztük.

A kígyó néha bemászik a sátorba és a takaró alá vagy a bakancsba. Kígyólakta vidéken biztosan láttok majd olyan vén csontot, aki nagyon gondosan megvizsgálja takaróját, mielőtt este lefeküdne, reggel pedig kirázza a bakancsát, mielőtt felhúzná. Néha azon kapom magam, hogy még én is így teszek itthon, pusztá megszokásból.

A kígyók rendszerint utálnak átmászni olyan tárgyon, ami durva. Ezért Indiában gyakran építenek a ház köré sövényféléket éles, csipkés kőből, hogy a kígyó be ne másszék a kertből a házba.

Annak idején, amikor iskolába jártam, úgy fogtam kígyót, hogy vettem egy hosszú botot, ami kis villában végződött. Ha megláttam a kígyót, becserkésztem, rászorítottam a villát a nyakára, majd szalaggal vagy régi zsebkendővel rákötöttem a botra, és elvittem, hogy eladjam annak, aki háziállatot akart magának. Általában azonban nem nagyon alkalmasak háziállatnak, mert nagyon sok ember irtózik tőlük, és nem tisztességes a ház körül tartani, ahol az emberek megijedhetnek tőlük.

Mérges kígyók

A mérges kígyók mérgüket a szájukban lévő kis zacskóban tartják. Rendszerint két szemfoguk van, hosszú, hegyes fogak, amelyek olyasfélék, mint a csuklopánt. Laposan fekszenek a kígyó ínyén, míg méregre nem gerjed, és valamit meg nem akar ölni, mert akkor kiegyenesednek, a kígyó lecsap, és fogait az ellenfelébe mélyeszi. Ekkor a mérreg kinyomódik a mérregzacskóból vagy mirigyből a bőrön a foggal harapott két lyukba. Ez a mérreg azután bekerül a megharapott ember ereibe, és a vér néhány másodperc alatt szétviszi az egész testbe, hacsak azonnal meg nem gátolják azzal, hogy az eret lekötik, és a sebet kiszívják. A kígyó-mérreg nem hat, ha lenyelik.

A ROVAROK

A rovarok nagyon érdekes állatok, érdemes őket gyűjteni vagy megfigyelni vagy lefényképezni.

A cserkésznek, aki horgászik, vagy madarakat, hüllőket tanulmányoz, szintén nagyon fontos, hogy tudjon valamit a rovarokról, mert ezek kedvenc csemegéi amazoknak az év vagy a nap bizonyos szakában.

Egyedül a méhekről már egész könyveket írtak: mivel csodálatos képességük van a sejt-

építéshez, néha kilenc kilométerről is hazatalálnak, megtalálják azt a virágot, amelyik édes nektárt ad mézükhöz, és visszatálnak vele kasukba. Egészen mintaszerű a társadalmuk, mivel tisztelik királynőjüket, és megölik, aki nem akar dolgozni.

Vannak azután olyan rovarok, amelyek azért hasznosak, mert meg lehet őket enni. A sás-kát, ezt a hatalmas tücsökfélét, Indiában és Dél-Afrikában megeszik. Nagyon örültünk, amikor egyszer vagy kétszer saskajárás volt Mafekingben. Miután leszálltak a földre, üres zsákkal agyoncsaptuk őket, amikor fel akartak szállni. Napon megszáritottuk őket, összetörtük, és megettük. A hangya jó sópótló.

Az életmentő hangyák

Tudok egy másik esetről is, amikor a hangyák hasznosaknak bizonyultak—jobban mondva, nemcsak hogy hasznosak voltak, de néhány embernek az életét is megmentették.

Ezek az emberek tudományos kutatók voltak, akik Ausztrália vadonjában kóboroltak ritka növények és állatok, hullók és rovarok után kutatva.

A sivatag közepén elfogyott a vizük. Órákon át kínlódtak a szomszúságtól félőrülten és a kimerültségtől legyengülve. Úgy tűnt, hogy összeesnek, és meghalnak, mint előttük annyi más fölfedező.

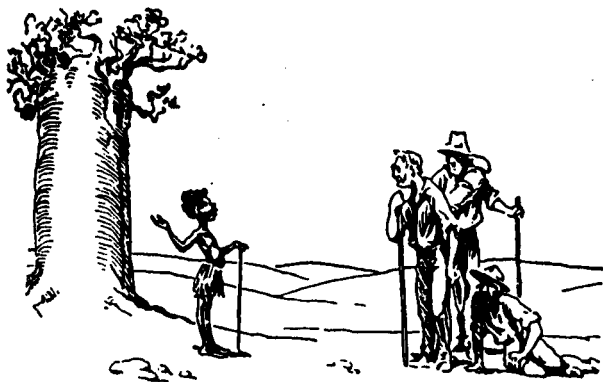
Szerencsájukra és nagy megkönnyebbülésükre megjelent egy kis bennszülött lány. Muto-gatták neki, hogy szomjan halnak, és kérték, hozzon vizet nekik.

Válaszul a kislány egy hangyaoszlopra mutatott, amelyik egy baobabfa törzsén masírozott fölfelé. (Ennek a fának nagy, vastag, üreges törzse van, amely amolyan víztartály).

A kislány fölvetett egy hosszú, száraz fűszálat, fölmászott a fatörzsön levő kis lyukig, amelyen a hangyák ki-bejárkáltak. Ledugta a szalmaszál egyik végét, a másikat szájába vette, és vizet szívott ki vele.

Így tanította meg a sivatag kis vad lurkója a tanult úriembereket arra az értékes tudományra, amit minden iskolai és egyetemi oktatás ellenére sem tudtak.

Remélem, hogy ha cserkész lett volna velük, rájött volna a dologra, de legalább is használni valna a szemét és eszét, és észrevette volna, mit csinálnak a hangyák, és megsejtette volna, mire használják azt a lyukat a fán.

Kis bennszülött lány jött a tudományos kutatók segítségére, akiknek elfogyott a vizük.

A rovarok megfigyelése

Nem hangzik valami nagyon izgalmasnak, hogy rovarokat figyeljünk meg, de Henri Fabre, a nagy francia természetbúvár, parasztszülők gyermeke, napokat töltött a rovarok életének és szokásainak megfigyelésével, és sokféle különös dolgot kiderített. Vizsgálatai világhíressé tették.

Némelyik rovar a barátunk: pl. a selyemhernyó és a katicabogár vagy "Isten tehénkéje"—mások pedig ellenségeink. Elpusztítják a zöldséget, és megtámadják a virágot. Valamennyien tudjátok, hogyan terjeszi a szúnyog az olyan veszélyes betegséget, mint a malária és a sárgaláz. És arra sem kell emlékeztetnem benneteket, hogy a házilégy kórokozókat hurocolhat. Ezért kell minden élelmiszert gondosan letakarva tartani a táborban is, otthon is, és nem szabad széjjelhagyni szemetet vagy ételmaradékot.

ÓRSI ÁLLATFIGYELÉSI GYAKORLATOK

Küldjétek ki a cserkészeket a szabadba, végezzenek megfigyelést, és készítsenek jelentést a következőkről: hogyan ássa lyukát a vadnyúl? Ha egy csapat nyulat megriasztanak, csak azért fut-e el a nyúl, mert a többi is így csinál, vagy előbb szétnéz, mi a veszély, mielőtt futásnak eredne?

Eltávolítja-e a harkály a fa kérget, hogy hozzáférjen a fatörzsön élő rovarokhoz, vagy lyukakból húzza ki őket, vagy hogyan férkőzik hozzájuk?

Árral vagy ár ellen úszik a pisztráng, ha a parton sétáló ember megzavarja? Teljesen elmenekül, vagy visszatér a helyére stb.?

Nagyvárosban vigyétek el a cserkészeket az állatkertbe vagy a természetrajzi múzeumba. Egy napi tanulmányozásra kb. félutcat állat éppen elég.

Az órsók tudjanak meg mindent órsi állatukról. Tanulják meg hívóhangját, keressék meg oduját, nyomát, és ismerjék meg szokásait. Ha nem honos állat, tanulmányozzák múzeumban vagy állatkertben.

Minden órs kezdjen neki naplóírásnak a szabadban végzett megfigyeléseiről, vezesse egy hónapig, majd hasonlítsák össze. Minden egyes cserkész tegyen valamit hozzá, például jegyzetet arról, amit látott vagy egy vázlatot egy madárról vagy állatról. Vagy készítsenek füzetet, amelybe újságból és folyóiratból természetfotókat, cikkeket, naptárat stb. vágnak ki és ragasztanak be.

Biztassátok a cserkészeket, hogy fényképezzenek. Még a legolcsóbb gép is alkalmas rá, hogy megörökítse azt a környezetet, amelyben a különféle madarak fészkelnek.

Madarat városban és falun egyaránt lehet etetni, kivált télen. A városban ablakpárkányra tett madáretető sokféle madarat odavonz. Nyáron az is fontos, hogy ivóvizük legyen.

Vidéken készíthettek "klubot" a madaraknak: "ebédlővel", frissvizes medencével és ágakkal, amiken megpihenhetnek.

Gyűjtsetek őrsi könyvtárat jól illusztrált könyvekből, hogy föl tudjátok ismerni az állatokat, madarakat, hüllőket, halakat és rovarokat.

Próbáljatok szerezni egy jó távcsövet az őrnek, hogy a cserkészek megtudják, milyen élvezet megfigyelni a madarakat és állatokat. Tanítsátok meg a cserkészeket a nagyító használatára is, és, ha lehet, a mikroszkópéra is. A fiú minden műszerhez vonzódik, és az az új világ, amelyet az előtte föltár, sok cserkészt bűvöl el.

16. táborúz

A NÖVÉNYEK

Fák és falevelek—Ehető növények—A növények megfigyelése

AZ ERDŐLAKÓNAK, aki emberi lakóhelytől távol, az erdő mélyén él, ismernie kell a hasznos fákat és más növényeket.

Gyakran előfordul, hogy a cserkésznek le kell írnia azt a vidéket, amelyen járt. Ha annyit mond, hogy "igen fás", a jelentés olvasójának az is nagyon fontos lehet, hogy milyen fákból áll az erdő.

Így pl. ha az erdő erdei fenyőből vagy vörösfenyőből áll, ez azt jelenti, hogy ott tudtok rudat szerezni hídépítéshez. Ha kókuszpálmákból állna, tudjátok, hogy lesz dió enni és "tej" inni. A fűzfa azt jelenti, víz van a közelben. Fenyő vagy cukorjuharbokor vagy gumifa sok jó tüzelőt jelent.

A cserkésznek tehát szívügyének kell tekintenie, hogy megtanulja a vidéken élő fák nevét és külsejét.

Minden fajtából levelet kell gyűjtenie, azután összevetnie az adott fa levelével, majd meg kell tanulnia minden fa általános alakját és megjelenését, hogy így távolról is fölismerje, ne csak nyáron, hanem télen is. Némelyik fának jellegzetes az alakja: pl. a vázlaton látható tölgynek, szilfának és nyárfának. Keressetek, hátha másfélére is bukkantok, pl. fenyőre, nyírfára, fűzfára s í. t.

Az erdők őre

Ti, cserkészek, az erdők őrei vagytok. A cserkész sohasem okoz kárt a fában azzal, hogy ké-